

Kresniček je začel svoj let ...

Enotedenska ustvarjalna delavnica v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici

Foto J.M.P.

Uvodnik

Jožica Ličen

Domoljubi ali rasisti?

Skoraj istočasno je v Sloveniji na sončni strani Alp zavel veter o Cestnikovih rasistih, ki se je v majhnem bazenu nekih term spremenil v medijski vihar ter srčno vabilo mednarodne in domače Karitas k razmisleku, "Kaj je dom". Zgodba o rasistih je bila preveč direktna, da ne bi pravoverni mački zamijavkali, ko jim je frankolovski župnik stopil na rep; medtem ko je bilo povabilo Karitas k razmisleku o tem, kaj je dom, preveč osebno, da se je večina med nami osredotočila na razmišljanje o svojem domu, pozabila pa na ljudi, ki pod soncem iščejo novi dom. Je že tako, Gospod poskrbi za ravnotežje in vihar se počasi umirja.

A res? Hvala Bogu, da je zadeva z begunci in migranti zameglila razprave o Damoklejevem meču, ki še vedno visi nad zgodovino slovenskega naroda, je pa ponovno, kot huda ura, udarila na dan želja po uničenju vseh, ki ne mislijo tako kot mi, ali bolje, ki ne zmorejo odpreti vrat srca in razmišljajo v stilu 'brigaj se zase'. Težko, res težko je ločiti pšenico od ljuljke. Vsaj od katoličanov bi človek pričakoval, da smo obzirni, da se držimo evangeljskih besed, ki so jasne in ne dvoumne. Če sem iskrena, tudi mene trume temnopoltih fantov navdajajo s strahom, vendar nič manj me ni groza belopoltih bratov in sester, ki v imenu domoljuba govorijo stvari, ki resnično mejijo na rasizem, da ne rečem željo po uničenju.

/ str. 4

POGOVOR Msgr. Alojz Uran

Svetništvo je oprijemljivo

Msgr. Alojzij Uran, upokojeni slovenski nadškof, je že dolgo med nami, nekaj let je živel v Trstu, v tem poletnem času pa je na Svetih Višarjah, kamor je šel na povabilo videmskega nadškofa, da bi pomagal pri bogoslužju, a tudi v spovednici. Sv. Višarje so božja pot za Furlane, Italijane, Avstrijce in Nemce

ter seveda za nas Slovence, torej pravo stičišče narodov, in prav o tem spregovori priljubljeni nadškof v pogovoru za naš tednik. Razmišlja tudi o tem, da je bila zanj prava Božja milost dejstvo, da je prišel živeti med nas, pa čeprav je v začetku občutil tudi veliko grenkobe. Msgr. Uran govori več jezikov in na Sv. Višarjah opravlja dušnopastirsko poslanstvo.

/str. 3
Marko Manin

SREČANJE POD LIPAMI Damijan Podveršič

"Vino, pravi nektar za dušo!"

Zemlja, družina, trte, vino in uspeh, o vsem tem je bil govor v četrtek, 19. julija, na Srečanju pod lipami v Kulturnem centru Lojze Bratuž, na katerem je bil gost vinar Damijan Podveršič. Z njim se je pogovarjal agronom dr. Uroš Zorn, ki je najprej predstavil gosta in ga vprašal, kako se je sploh vse začelo. Oče je bil velik ljubitelj zemlje in vina, ni mu pa uspelo, da bi bil njegov glavni poklic v življenju vinar. Leta 1953 je družina kupila gostilno, ki še zdaj deluje v Stražicah v Gorici, kasneje je oče kupil nekaj zemlje in začel pridelovati vino za potrebe gostilne. Damijan Podveršič je zgodaj razumel, da so doma imeli preveč zastarel pogled na pridelovanje vina.

/str. 6
MČ

53. Študijski dnevi Draga

Obeležitev kar dveh obletnic

Od 31. avgusta do 2. septembra bodo v Finžgarjevem domu na Opčinah potekali letošnji študijski dnevi Draga 2018.

Geslo, ki so ga izbrali organizatorji letošnjega 53. intelektualnega foruma Draga, da bi simbolično spremljalo študijske dni, se poklanja Cankarjevemu letu. "Prijatelji, rečem vam besedo iz srca: verujmo! Ker le v veri je moč in zmaga in odrešenje!" je zapisal pisatelj Ivan Cankar v enem izmed svojih zadnjih govorov. Vse vsebine panojev letošnjih Drage so usmerjene v ideje pluralizma, kozmopolitičnega doživljanja meje in politično toleranco. Navedenim nazorom je bil predan tudi Ivan Cankar, čigar 100-letnica smrti poteka letos. Forum, ki bo v prijetnem parku Finžgarjevega doma na Opčinah, bodo odprli v petek, 31. avgusta, in bo trajal tri dni, vse do 2. septembra.

Draga je v svoji zgodovini doživela razne idejne napetosti, ki so na nasprotnih nazorskih straneh obravnavale ta dogodek.

/str. 10
MAN

Razmišljanje

Dr. Drago Štoka o Evropi, emigracijskih tokovih in licemerstvu nekaterih politikov

2

Koncert v Gorici

DVS Bodeča Neža je s koncertom kronala tečaj o gregorijanskem petju, ki ga je vodila s. dr. Susi Ferfoglia

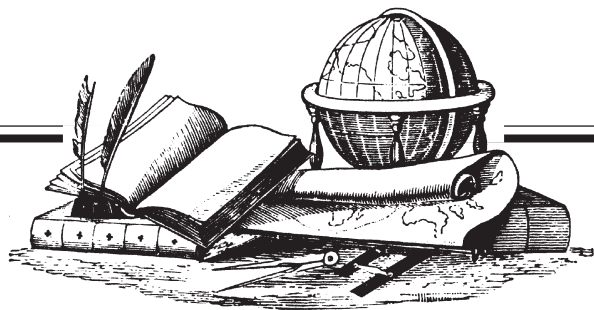
9

Naturopatski nasveti

Naturopatinja Erika Brajnik v svoji rubriki nam tokrat med zelišči predstavlja dišeči rožmarin.

14

Naš narod je vzdržal in obstal!

Emigranti in licemerstvo

Emigracijski tokovi, ki jih je bila Evropa v svoji celoti deležna v daljni in bližnji preteklosti, so raznovrstni in z zgodovinskega stališča tudi zanimivi. Mislim tu na Gote, Vizigote, Hune, ki so si zaželeli priti bolj ali manj miroljubno v naše kraje, mislim na čas po prvi svetovni vojni, ko so si trume premagancev na drugi pomagale, kot so vedele in mogle, in se naseljevale v izpraznjenih krajih, mislim na čas po drugi svetovni vojni, ko so množice ubežnikov oz. emigrantov hotele z enega na drugi konec sveta in so t. i. zahodne države, pa tudi Amerika in Avstralija, nudile tem bežečim ljudstvom kruh in zatočišče. Iz Šlezije, Poljske, Madžarske, Jugoslavije, Sovjetske zveze, poražene Nemčije so milijoni ljudi prečkali meje in bili pripravljani žrtvovati vse, tudi svoja življenja, za svobodo in boljše dni, pa ne samo z ekonomskega vidika. Tudi pri nas smo bili po vojni deležni teh velikih emigracijskih tokov, saj so nove meje med Vzhodom in Zahodom s seboj prinesle marsikakšen problem, ki ga prej ni bilo. Pa ne mislim samo na novonastalo politično ureditev v t. i. socialističnih državah, mislim tudi na narodnostna in jezikovna vprašanja, ki jih je nova meja vsilila svojim državljanom. Povojna Evropa se je v bistvu razdelila na dva bloka in prehod iz enega v drugega je bil hudo tvegan. Bežali so ponoči, čez zastražene prehode na mejah t. i. "železne zaves", in marsikdo je obležal v krvi med begom na Zahod. Evropa torej emigracijske tokove dobro pozna in je

pripravljena na sprejem katerihkoli emigrantov, danes tudi onih z afriških in azijskih tal. Delno se teh novih emigrantov tudi veseli, saj so v pomoč pri strahovitem demografskem padcu prebivalstva, ki ga beleži stara

Evropa. Ve, Evropa namreč, da se ti pripadniki raznovrstnih narodov prej ali slej tudi integrirajo, kar je bilo zagotovo v daljni zgodovini. Zato se Evropa novih beguncev, prišlekov, emigrantov ne boji, nasprotno celo vabi jih (glej primer Nemčije), da tako lahko dobi tisto novo delovno silo, ki je v tovarnah tako zelo primanjkuje. Do tu vse v redu in prav, če ne bi politika posegala vmes in imela kot cilj nekaj drugega od zgolj človeškega odnosa in socialnega nagiba. In tu prihajam na licemerstvo, ki je s tem pojavom, emigrantskim namreč, povezano. Kako je mogoče, da so nekatere politične sile danes z vsemi svojimi močmi za emigrantski val in si želijo, da bi v Evropo prišla mladane cela Afrika in Azija z njo, isti enakomisleči ljudje pa so po vojni onemogočali emigrantom beg v svobodo celo z brzostrelkami in granatami v rokah? Kje je bil takrat kruh, ki so ga bili milijoni ljudi lačni? In pa njihovo obnašanje do teh beguncev? Kdo od starejših se ne spominja, kako so nekateri te begunce žalili, proti njim

hujskali, jih oblegali z vse mogočimi psovskami. In vendar so pri nas, mislim predvsem na Tržaško in Goriško, ti slovenski begunci veliko dali, našim šolam, našim kulturnim ustanovam, našim prosvetnim, kulturnim in socialnim ustanovam. Brez njih bi tu marsikaj ne uspelo tako močno in bogato, kot je bilo to v povojnem času, predvsem potem, ko je v naših krajih divjal kominform z vsemi svojimi groznimi posledicami. In še: danes so tisti, ki so te begunce iz osrednje Slovenije na moč sovražili, z vsemi svojimi besedami in dejanji na strani

beguncev iz Afrike in Azije in si jih še želijo čim več po naših krajih. Kje je tu logika humanitarne pomoči in globoke človeške solidarnosti? Pa ne, da gre danes njihova brezmejna ljubezen do emigrantov v smeri sovraštva do vsega, kar diši po krščanstvu in spoštovanju demokratičnih vrednot? "Kdorkoli naj pride k nam, tudi pripadniki vseh mogočih ver in verstev, samo da teh katoliških in krščanskih obrazov ne vidimo več". Tako sem slišal prav pred kratkim modrovati nekega znanca. Pa to ni bilo njegovo maslo, te misli mu je kdo položil v možgane v kakem domačem društvu ali na kakšni politični seji. Kaj ni to licemerstvo, licemerstvo vedno enih in istih krogov, ki bi najraje naše kraje in ljudi preobrazili tako, da ne bo več nikjer ne duha ne sluha o krščanstvu in njegovih zgodovinskih vrednotah, ki so tudi naš narod ohranile pri življenju, kljub vsem grozotam, ki jih je moral prestopiti, posebej v času po prvi in drugi svetovni vojni? Toda naš narod je zdržal in obstal. Tako je bilo včeraj in tako bo jutri. O tem ne smemo niti za trenutek podvomiti.

Drago Štoka

Ko (ne)politiki politizirajo

Zajec in lisjak

Znašel sem se na predstavitvi neke knjige, ki je pravzaprav bolj vodič in je izšla v ruščini. Napovedali so, da bo predstavitev točno ob 12. uri. Čakali smo, da je odzvonilo pri sv. Miklavžu v Ljubljani, in predstavitev se je začela. Prvi stavek, ki ga je povedala gospa, ki je predstavitev vodila, je bil: "Celotna naklada je odkupljena. Vsi, ki ste sodelovali, boste dobili en izvod in ste kleknice vodke"! Potem se je nadaljevalo predstavljanje. Malo čudno smo pogledali, pa kljub vsemu spremljali začetni program. Po končani ceremoniji smo se podali v bližnji lokal, kjer so nam postregli in zame je bilo najpomembnejše to, da s kom poklepečem, saj že itak v to našo prestolnico skoraj ne zahajam več. Med drugim pa me je preganjala misel, da bi malo trgova. Čemu bo meni vodka? Mogoče bi mi kdo dal en izvod knjige, jaz pa njemu vodko. Začnem pri nekem gospodu, ki mi vljudno pove, da knjige zbira žena, on pa pije vodko. Potem grem naprej k neki dami. Tudi ta mi vljudno pove, da je vodka za njenega partnerja najboljše darilo, knjigo pa bo poklonila nekdanjemu možu za novo leto... Ko smo se skoraj razšli, pa le staknem še neko mlajšo damo, in ko ji ponudim kupčijo, mi v hipu reče: "Nate knjigo, imam jih dovolj, dajte mi vodko"! Presrečen "zaprem botogo"! Ker pa je bilo pred nami še skoraj celo popoldne, sva s kolegom zavila v kavarno, da kaj rečeva o tem in onem. Kmalu zatem prisede še neka gospa, in ko smo bili v najbolj živahnem razgovoru, še druga. Tako smo bili zaočrta družba. Iz torbe sem potegnil neko novo pesniško

zbirko, ki sem jo dobil dopoldne. Ker pa je bila prva dama prosvetna delavka, sem ji lepo iz te zbirke odrecital pesem z naslovom Učenec in učitelj. Ker je gotovo ne poznate, jo poklanjam tudi vam. Takole gre: "Ko je učenec pripravljen, / pride učitelj. / Ko je učenec pripravljen, učitelj odide". Ona druga dama, ki je pripadala "diplomatskemu fohu", pa takoj doda: "Tako je! Učitelj pride, ko je v razredu učenec. Ko pa je učenec pripravljen, učitelj zapazi, da ga učenec ne posluša, četudi je tam, zato je za učenca odšel"! Z razlago se nisimo ravno vsi strinjali, pa da ne bi preveč motovlili o prosveti, me pa le malo požgečka in rečem dami: "Že, že, ampak tisti Krim, četudi ima pečico Kozakov, pa bi le moral biti malo bolj spoštovan, ne pa da delajo z njim tako kot kakšen berač z malho"! In začela se je ura politične zgodovine, zato sem takoj naročil še eno kavo za vse, da ne bi prehitro nehala. Dama vse lepo pojasni: "Krim je bil podarjen Ukrajini, ker se je slučajno Hruščova usmilila neka Ukrajinka, Rusinjam je bil itak antipatičen - se spominjate, kakšen je bil? Z darili je tako: Če dobite bombone, vržete škatlo stran, ko jih pojedete. Ko boste popili vodko, ki smo vam jo podarili, steklenice ne boste shranili, razen če zbirate prazne "fлаške", ampak jo boste vrgli stran. Ko vam kdo podari kristalno vazo in vam ta pade na tla in se razbije, roma v smeti... Ni tako? - Torej tudi Krim gre tja, kamor spada, četudi se bo vsa Evropa protivila. Krim bo ruski, pa pika"! Malo sem ji ugovarjal, krimski Kozaki pa tamkajšnja pečica Ukrajincev... Ona pa gladko in jasno: "Kaj je za vas

združena Evropa"? Takoj pojasnim naše gledišče, dama pa: "Združena Evropa bo tedaj, ko bo združena od Gibraltarja do Vladivostoka! To je Evropa in ne to, kar je sedaj... " Kar privzdigovalo me je: "Poglejte, učili smo se, da je Evropa do Urala, sedaj pa do Vladivostoka"? "Tako je! Rusija je ena in nedeljiva. To ni Slovenija. Ta je za Rusijo ohišnica - vrtiček... Rusija je prostranstvo, Rusija je rečni veletok. Poglejte Volgo, pa ta vaša Sava, to je za Rusijo potok! Mi imamo vašo Sočo"! in pokaže name... Najraje bi jo brnil v nogo ali ji stopil na kurje oko, če ga ima na prstu, ona pa naprej: "Evropa, takšna, kot je zdaj, pripravlja veliki Rusiji sankcije. Na to se naš gazda požvižga. Veste, mi Rusi potrebujemo trdo roko, kot jo ima naš gazda! V Rusiji moški nosijo hlače in ne kot pri vas - pokaže name -, ko so na "Škornju" možje copate! Mi imamo dovolj uvoza iz Kitajske. Tam postaja blago, ki ga uvažamo, kakovostno, kot je evropsko. Rusi so Kitajski dali 12-odstotno carino, Italiji 40, Nemčiji 45. Zdaj, ko so Rusiji dali na zahodu sankcije, bo lepo dvignila carino: Italiji s 40 na 60 %, Nemčiji s 45 na 65 % in tako dalje, Kitajski pa ostane prejšnja. Če nam zamrznejo našo lastnino, recimo v Rogaški Slatini, bo Rusija zamrznila slovensko letalsko linijo z Moskvo in leteli bodo samo naši avioni, vaši bodo pa na tleh! Mislite, da bi Rusija prišla v Evropsko unijo. Le zakaj? Prišel bo čas, ko se bo Evropska unija priključila Rusiji! Tako gre in tega ne razume nihče tu na tem svetu, ki mu pravi Zahod"! Dovolj sem imel tega modrovanja. Vljudno smo končali pogovor in prebral sem še eno pesem iz omenjene zbirke. Takole pravi: "Jutri je nov dan. / Za nekatere bo še starejši, / kot je današnji". Zgovorna dama pa: "Enako je z politiko"! Ambrož Kodolja

Povejmo na glas

Lepa in opažena dobrodelnost

Dobrodelnost je vedno nekaj izjemno lepega, nemara celo najlepšega, česar je človek sposoben, in se zanjo odloči. Je pač, dobrodelnost, dobro delo in dober namen za drugega, za sočloveka, kadar je ta v veliki ali že neznosni stiski. Oseba, ki v dobrodelnost verjame, daje tistim, ki so pomoči potrebni, to pomoč na različne načine. Daje oblačila, obutev in sploh vse življenjske potrebe, daje lačnim hrano, lahko tudi denar za preživnino, predvsem pa daje spodbudno besedo, prijaznost, razumevanje, sočutje in svoj čas. Svoj čas in svojo prisotnost, svojo navzočnost "na licu mesta", ko odmika ruševine, pomaga reševati pred poplavami in usadi, pomaga ljudem ob drugih nesrečah ali jih prestra za morju, kadar jim grozi utopitev. Še in še bi lahko naštevali in tudi ugotavljali, kako je dobrodelnost pravzaprav temeljni klic verskega sporočila, po katerem naj bi ljudje v svoje dobro opustili vsakršno sovražnost in še prej brezbriznost do sočloveka in se odločili za sočutje do tega človeka, solidarnost z njim in z vsemi ljudmi. Vse v vidiku tiste čudovite in danes še ne otipljive prihodnosti, ko si bomo prav vsi bratje in sestre, sestre in bratje, in bodo vse razlike in odtujenosti odpadle. In dobrodelnost je ogromno, ogromno na vseh straneh sveta, vendar se zanjo mnogokrat niti ne ve, ker želi biti tiha in se ne ponaša s tem, kar je in kar daje. Prav zato, ker je po naravi tiha in skromna, pa je toliko lepše, kadar postane močno vidljiva in s tem zgled in dokaz, da

je in obstaja, da je prečudovita in na ta način lahko privabi še druge, da ji sledijo in v njej delujejo. In to je zgodba Marca Gasola, vrhunškega španskega košarkarja z dolgoletnim nastopanjem v ameriški ligi, ki so ga mediji opazili, kako na ladji nevladne organizacije Open Arms skupaj z drugimi drži nosilo s pribežnico Josephine. Ta je ostala živa po dveh dnevih v morju ob libijski obali, medtem ko sta druga ženska in otrok umrli in je zadeva dvignila prah in sprožila burne polemike. Novinarje pa je predvsem zanimalo, kako da se je Marc Gasol, nadvse uspešen in slaven doma kot na drugi strani oceana, z zaslužkom dvajset milijonov ameriških dolarjev letno, znašel na tisti ladji z Josephine, kaj mu je bilo ne nazadnje tega treba. "Zakaj sem tu? Hotel sem priti že lansko leto, pa zaradi evropske prvenstva nisem mogel... Živo se spominjam fotografije mrtvega sirskega otroka na turški obali l. 2015, ko sem razumel, da moramo mi vsi storiti kaj, da ne bi prihajalo do takšnih tragedij. Tedaj sem srečal ljudi nevladne organizacije Open Arms. Njihova zavzetost pomagati ljudem v stiski me je osupnila, saj dajejo za pomoč drugim vse svoje ekonomske vire, logistiko in dobro pripravljene osebe. Občudujem takšne ljudi, ki nekaj naredijo in ne čakajo, da bi drugi isto naredili namesto njih". Kaj v tej luči ni umestna misel, da bo nekega dne prav dobrodelnost lahko odrešila svet? Seveda, kadar bo v večini človeštva prevladala.

Janez Povše

Igor Gabrovec o deželnem rebalansu

Stare teme za nov čas

Deželni svet FJK bo v naslednjih dneh sprejel poletni rebalans, ki uvaja nekaj zanimivih postavk tudi za slovensko narodno skupnost. "Deželni svet bo potrdil porazdelitev dotacij v vrednosti skoraj milijona evrov iz državnega sklada za slovensko manjšino na osnovi sklepa deželne posvetovalne komisije. V tem sklopu gre izpostaviti izredno postavko v korist Slovenskemu raziskovalnemu inštitutu SLORI v višini 55 tisoč evro za strokovno svetovanje deželni upravi pri zagonu že pred leti ustanovljenega centralnega urada za slovenski jezik, kar sledi sklepu Deželne konference za slovensko manjšino. Prav tako je razveseljivo, da bomo del finančnih sredstev investirali za spodbu-

janje kadrovanja in vključevanja mladih v slovenske ustanove, kjer je že več let močno občutiti potrebo po prevetrilni in vsestranski pomladitvi vsebin in pristopov. Predlagal sem izreden prispevek slovenskemu in nemškemu društvu v Kanalski dolini, ki bosta v sodelovanju z občinskima upravama na Trbižu in v Naborjetu sodelovali pri snovanju srednjeročnega projekta trijezične javne šole, že z novim šolskim letom pa tudi okrepili poučevanje obeh jezikov za šoloobvezno mladino", poudarja deželni svetnik SSK Igor Gabrovec, ki je že v svojem uvodnem posegu predložil tudi vrsto še vedno odprtih vprašanj iz prejšnje zakonodajne dobe. "Tudi sedanjo deželno upravo moram opozoriti na pričakovana podeželja tržaške pokrajine,

ki izhajajo iz vrste obljub in obvez glede dodatnih sredstev in priložnosti za gospodarski razvoj na področjih kmetijstva, turizma, kamnolomov in obrtništva. Predlagal sem podaljšanje termina za koriščenje zadnje tranše obnovitvenih del na nepremičnini Društvene gostilne na Proseku, kjer bo domovala Hiša prosekarja. Podprl bom popravek večine, ki v pričakovanju novega deželnega načrta o izkopih uvaja nekatere olajšave pri razvijanju kamnolomov okrasnega kamna, kakršne imamo na Krasu. Glede kmetijstva sem kolege opozoril na še vedno pereč problem škode, ki jo povzroča divjad; tudi to zahteva od deželne uprave resnejši in učinkovitejši pristop", je še dejal deželni svetnik slovenske stranke, ki je deželno upravo pozval, naj dosledneje spoštuje pravico do uporabe zaščitenih manjšinskih jezikov v odnosu med državljanji in deželnimi institucijami.

S 1. strani

Svetništvo je oprijemljivo

Ljubljanski nadškof in metropolit emeritus msgr. Alojz Uran slavi letos 25. jubilej škofovskega posvečenja. Sredi decembra leta 1992 je bil namreč imenovan za škofa. Janez Pavel II. je izrazil željo, da bi ga osebno posvetil. To se je zgodilo tri tedne kasneje, 6. januarja, v stolnici sv. Petra v Vatikanu. Škofovskemu geslu "Da, oče", ki si ga je sam izbral, je ostal vedno zvest in z njim želi povedati, da smo povsem v Božjih rokah, v Njem živimo, se gibljemo in smo.

Pogovarjava se na Svetih Višarjah. Pred kratkim ste se udeležili slovesnega bogoslužja v stolnici v Ogleju, ki ga je vodil državni sekretar Svetega sedeža, kardinal Parolin.

Res je, dobil sem povabilo in, čeprav imam na Sv. Višarjah veliko obveznosti, se mi je zdelo prav, da se udeležim tega srečanja, ker je Oglej tako pomembno središče, pravzaprav zibelka slovenskega krščanstva. Zato je prav, da se udeležujemo teh srečanj, kjer se obnavlja sporočilo Ogleja in poslanstvo, ki ga je imelo to mesto za naše prednike, saj je tudi ljubljanska nadškofija pripadala oglejskemu patriarhatu. Z dijaki Škofijske gimnazije v Šentvidu skušamo pokazati pomen teh korenin, ki jih tako v Sloveniji kot tudi v Evropi primanjkuje.

Kakšni so bili vaši prvi vtisi s tega srečanja?

Bil sem zelo presenečen in zadovoljen, ker je kardinal Parolin tolikokrat izpostavil tragično prvo svetovno vojno, v kateri so se so-

rodniki in bratje borili drug proti drugemu. Poudaril je nesmisel vojne in pomen povezovanja ter povedal, da je Cerkev vedno imela poslanstvo združevanja, dokler ni prevladalo nacionalistično gledanje v medsebojnih odnosih.

Lahko trdimo, da ste na tem srečanju duhovno predstavljali tudi tržaške Slovence, med katerimi ste dalj časa prebivali.

Moram reči, da je bilo obvezno bivanje izven slovenskega prostora na začetku nekoliko osoljeno z bolečino, vendar sem spoznal, da je bilo toliko pozitivnih dogodkov, na katerih sem lahko sodeloval in se tudi sam bogatil, da je Božja previdnost že hotela, da nekaj časa preživim tudi med tržaškimi Slovenci in sploh med zamejskimi rojaki.

Slovenci v Trstu in okolici so začutili praznino ob Vašem odhodu, kajti vsi so priznali, da je bila Vaša prisotnost v naši deželi zelo dragocena in je še dodatno bogatila naš prostor. Dokaz le-tega je, da so Vas po Vašem odhodu še večkrat poklicali, tudi pripadniki italijanskih župnij, za razne slovesnosti in tudi za birnanje. Zdaj pa ste že peto leto zapored med poletjem na Svetih Višarjah.

Pred nekaj leti je tržaški škof prejel prošnjo videmskega nadškofa, ali bi lahko jaz prišel za kakšen teden pomagat na Svete Višarje. Takrat nisem imel drugih obveznosti in sem tudi v tem videl Božjo previdnost. Čutil sem, da tu je to stalno povzročalo nerazumevanja in napetosti, konflikte in, kot vemo, tudi strahotno prvo svetovno vojno. Zato je ta cerkva na stičišču velikih etnij zelo pomembna, tako

magalo pri krepitvi italijanskega jezika, kar mi je zdaj na Svetih Višarjah v veliko pomoč. Papež sv. Janez Pavel II. je povedal: "Spoštuj svoj jezik, spoštuj svoje

Foto Manin

korenine in znal boš pravilno spoštovati jezike drugih in njihove korenine".

Tukaj na Sv. Višarjah je trijezičnost vedno navzoča pri bogoslužju in na srečanjih, in to je velika vrednota, ki kaže na to, da se tukaj stikajo tri velike etnične skupnosti, med katerimi je toliko razlik v jeziku, kulturi, zgodovini, v načinu dojemanja življenja, da je to stalno povzročalo nerazumevanja in napetosti, konflikte in, kot vemo, tudi strahotno prvo svetovno vojno.

Zato je ta cerkva na stičišču velikih etnij zelo pomembna, tako

ampak vem, da imamo Slovenci Svete Višarje za izredno dragoceno romarsko pot, in tudi še zdaj lahko trdim, da je približno polovica obiskovalcev iz slovenskega govornega območja. Obenem je veliko obiskovalcev tudi iz matične domovine.

Ste morda včasih imeli težave pri trijezičnem bogoslužju? Večkulturnost in večjezičnost sta na Svetih Višarjah doma. Vera tukaj resnično povezuje. Ko tu pogledamo in molimo, čutimo, da so jeziki različni, a tudi to, da so molitve in prošnje iste.

V časopisju sem zasledil, da se

je baje po Vašem prihodu na Svetih Višarjah povečalo število romarjev. Ali je to res?

Nekateri tako pravijo. Jaz lahko rečem le, da imam veliko lepih izkušenj, ko pridejo ljudje, ki niso samo slovenske narodnosti in se po dveh letih ponovno vrnejo na Svete Višarje in se mi zahvaljujejo za besede, ki sem jim jih takrat rekel in so jim pomagale živeti. Za to izkušnjo sem zelo hvaležen.

Po Vašem bi bile lahko Svete Višarje tudi dober vzor sožitja za druge župnije v deželi Furlaniji Juljski krajini?

Temu bi namenil misel kulturnopolitičnega delavca, avstrijskega Slovence Šturma, ki je nekoč po maši na Svetih Višarjah rekel, da se tega v Avstriji ne da predstavljati. Trije jeziki namreč pomagajo, da se zaokroži medsebojno povezovanje; medtem ko sta si dva jezika lahko večkrat nasprotna. Tudi tukaj je navzoča Sveta Trojica, ki urejuje neko ravnotežje.

Spregovorimo pa še o Vašem pomembnem življenjskem jubileju, 25. obletnici škofovskega posvečenja. Kakšne spomine imate na sv. Janeza Pavla II., ki Vas je leta 1993 posvetil v Vatikanu?

Bolj kot se oziram nazaj v čas in gledam posnetek, ko je on polagal roke na mojo glavo, bolj čutim neizmerno hvaležnost Bogu za to, da me je poklical in izbral za takšno poslanstvo. Tudi veličina papeža Janeza Pavla II., ki je medtem že postal svetnik, je nepozabna. Zgodovinsko gledano, se zelo redkokdaj zgodi to, da bi duhovnik ali škof že v času svojega življenja doživel, da je njegov posvečevalec razglašen za svetnika v vesoljni Cerkvi. Mi-

slim, da si Janez Pavel II. to res zasluži.

Svetega očeta ste zaprosili tudi za osebni blagoslov.

Da, ko sem postal nadškof v Ljubljani, sem šel tudi po blagoslov k njemu v Vatikan. To je bilo proti koncu leta 2004, takrat je bil že zelo bolan; vendar sem takrat čutil, da me blagoslavlja roke svetnika. To se čuti. Svetništvo je oprijemljivo. Takrat sem začutil tudi njegovo očetovsko skrb.

Je na Vas kaj vplivalo to, da Vas je v škofa posvetil papež slovenskega rodu?

Ja, je. To je tudi ena izmed značilnosti, ki jih je ta papež prinesel s seboj; njegov odnos, njegovo poznanje sveta za železno zavezo, ki se je spremenilo brez prevelikih žrtev. Prav on je v svoji domovini Poljski svetoval voditeljem Solidarnosti, ki je bila takrat velika politična sila, naj ne uporabijo nobene sile in orožja. Takrat se je začela revolucija s svečami in z molitvijo, ki je dejansko spremenila dogajanje na Vzhodu, v Rusiji in v drugih socialističnih deželah.

Škofovski prstan Vam je podaril prav Sveti oče Janez Pavel II.

Da, podaril mi je ta škofovski prstan, ki ga vedno nosim; enkrat sem ga že izgubil, a sem ga res po čudežu ponovno našel. Vem, da je on za nas Slovence naš veliki priprošnjik tudi v večnosti. Ob svojem obisku v Sloveniji je mladim rekel: "Papež vas ima rad"! Jaz pa še vedno ostajam v večni povezavi s tem svetnikom.

Iskreno se Vam zahvaljujemo za Vaše pomembno pastirsko poslanstvo, za Vaše delo in vam obenem čestitamo ob vašem prazniku.

Rapsodija v rdečem

Ameriško-slovenski časnikar Pavle Borštnik, ki je v Clevelandu 15. junija obhajal 93. rojstni dan, je v javnost pospremil še eno izmed svojih knjižnih del, ki v predalu čakajo na objavo. To je angleško pisana knjiga manjšega formata na 163 straneh z naslovom Rhapsody in Red.

Gre sicer za leposlovno delo, v katerem je na delu pisateljska svoboda, vendar je temeljna vsebina kruto resnična in napisana z jasnim namenom: da bi potomci slovenske politične emigracije v Severni Ameriki, a tudi tamkajšnja javnost lažje razumeli, kaj se je dogajalo med drugo svetovno vojno v Sloveniji, kaj so prinesli okupacija, zlasti pa revolucija in komunistično nasilje, in zakaj so morali mnogi po vojni v begunstvo. Kot rdeča nit se v povesti odvija usoda družine Mavsar iz Šentruperta, katere večina članov je decembra 1942 zgorela v graščini Dob, preživeli član, pozneje duhovnik v ZDA, pa je postal eden izmed simbolov slovenske želje po spravi.

Knjiga, za katero je platnico narisala avtorjeva sorodnica, študentka Mia Kosem, ima na zadnji platnici spremni besedi Anke Žakelj in Brede Lončar, ki sta oskrbeli izdajo. Založba in kraj izida nista navedena, vendar je knjiga izšla pri mesečniku Slovenian American Times – Slovenski ameriški časi v Clevelandu (Breda Lončar je njegova glavna urednica, Anka Žakelj pa tesna sodelavka) ob finančni pomoči predsednika Slovensko-ameriškega sveta Rudija Kolariča in tehnični skrbi Toma Peričiča. Morebitni dobiček pri prodaji je namenjen omenjenemu časopisu.

Rapsodija v rdečem je doživela krstno predstavitev 17. junija na Orlovem vrhu na Slovenski pristavi pri Clevelandu, kjer so obhajali tradicionalni Spominski dan za žrtve revolucije in vojne. Najprej je pred kapelico daroval mašo g. Franci Kosem, nato je o knjigi v slovenščini in angleščini spregovorila prof. Breda Lončar.

Pavle Borštnik še vedno veliko piše. Kot "Ljubo" je izdal pesniško zbirko Iz mojih temnih dni leta 1946 v taborišču Eboli, nato v Nemčiji leta 1948 še zbirko Mejniki. Pod psevdonimom "Dore Sluga" je leta 1978 v Torontu izšel njegov vojni roman v angleščini The Orchard. Pod pravim imenom je leta 1998 v Ljubljani izšla njegova dokumentarna knjiga Pozabljena zgodba slovenske nacionalne ilegale, leta 2013 v Clevelandu njegova satirična knjižica Zgodba iz vesolja, leta 2016 pa je Mladika v Trstu v zbirki Zapisi iz zdomstva izdala njegove spomine Moj čas.

Ivo Jevnikar

Pismo uredništvu Tabor SDZ in domobranca (verzija 2)

Strinjam se z Ivom Jevnikarjem, da je bila v Mavhinjah spominska svečanost ob 70-letnici prvega tabora SDZ, toda tudi spominske prireditve so vezane tako na preteklost kot na čas, v katerem živimo. Na vprašanje, kaj so imeli opraviti domobranca z Mavhinjami, odgovarjam: ker je treba veličino Slovenske demokratske zveze povezati s stališčem ustanoviteljev te prve resnično demokratične stranke tako do komunizma kot do domobranstva in podobnih skupin. Ni hče od ustanoviteljev in tudi kasnejših članov SDZ med vojno ni sodeloval s fašisti in nacisti, pač pa z zavvezniki, ki so bili za večstrankarski demokratični sistem. Bili so proti vsakršni diktaturi, črni ali rdeči. Ker komunisti (vidalijevci in babičevci) SDZ niso mogli očitati sodelovanja z okupatorjem, so bili napadi še ostrejši, stranka je bila označena kot leglo kapitalistov in imperialistov. SDZ je zavračala komunistični režim zmagovalcev, obenem pa tudi nesrečno medvojno izbiro poražencev. Ne vem, koliko so se časi spremenili, če se celo danes še najde prenapetost, ki partizana Iva Kralja zmerja z domobrancom.

Kolega Ivo Jevnikar je zapazil v mojem poročilu, ki sem ga podal v Mavhinjah, nekaj netočnosti, med temi, da niso domobranca ovadili Zorana Mušiča. O tem sem se na prelomu tisočletja v Žirov-

nici dolgo pogovarjal z Zoranom Kržišnikom, ki je bil intimen Mušičev prijatelj. Navedel bom le nekaj stavkov, ki sem si jih tedaj zapisal: "Mušič je uradno živel v Benetkah na Campo San Provalo v internatu nemških nun, kjer so stanovali še trije Slovenci. Skupaj z Ivom Gregorcem je imel posteljo v balkonski sobi. Njegov prijatelj so bili antifašisti, vodil jih je Jojo Golec. Skupina, v kateri je bil tudi duhovnik Placido Cortese, je pomagala pri obveščevanju zaveznikov. V skupino so se vtihotapili sodelavci nemške obveščevalne službe in preko mariborskega Nemca Wernika poročali v Ljubljano. Mušiča, pod njegovo posteljo so odkrili radijski oddajnik, so aretirali 1. oktobra pri palači Barbarigo v Dorsoduro, torej v sagem središču Benetk. Prepeljali so ga v Trst. Čemu? Najbolj verjetna razlaga je, da bi ga zasliševali v italijansčini in slovenščini ter primerjali odgovore. Bil je najprej zaprt v Coroneu, nato pa so ga prepeljali v samico na trgu Oberdan, prepričan je bil, da so ga zasliševali esesovci in domobranca. V kletnih prostorih na trgu Oberdan je bil zaprt tudi pater Cortese, ki so ga mučili, mu zlomili prste in ga končno ubili. Mušič je bil zadnji zapornik, ki je videl patra Corteseja živega". Po pričevanju Kržišnika je bil Mušič prepričan, da so ga zasliševali domobranca iz vojašnice pri Sv. Ivanu. Morda bo

kdo ugovarjal, da gre za pričevanje iz druge roke, vendar ne vidim, čemu bi Kržišnik prikrojil spomine, ki mu jih je prijatelj zaupal med sprehajanjem po gozdovih okrog Cortine. Mušiča sem spoznal na njegovi zadnji razstavi v Gorici, ko pa je bil že bolehen in se ni hotel in mogel spominjati vojnih časov.

Netočno naj bi bilo tudi povezovalje Collottijevih zločincev z domobranskim gibanjem. Rado Seliškar, ki so ga italijanski partizani konec aprila 1945 ubili skupno s Collottijem med begom proti Trevisu, je bil partizan, ki so ga Nemci ujeli in pridobili na svojo stran. Res je, nikjer ni zabeleženo, da bi bil domobranec, toda ostaja upravičeno vprašanje, zakaj so ga, preden se je pridružil Collottiju, poslali za teden dni v Ljubljano? Morda bomo kdaj zvedeli, kje je bil, od koga je dobil navodila.

Med Collottijevimi sodelavci-mučitelji je bil tudi v Ljubljani leta 1914 rojeni Werner Harauer, poznani tudi kot Leon Turk. To je stavek, ki sem ga dobesedno prebral v Mavhinjah in ga torej nikakor nisem vstrelil med domobrance. Če se kolegu Sergiju Pahorju moram opravičiti, ker sem napačno napisal, da je bil na volitvah leta 1949 poleg nosilca liste Josipa Agneletta za SKSZ kandidat Teofil Simčič, pravilno pa je, da je bil kandidat inž. Milan Sosič, ni šlo za "družinski spor" med SDZ in SKSZ. Letak, ki ga je razdal Sergij Pahor, je izdalo samozvano "slovensko katoliško akademsko starešinstvo", ki je skušalo zaneti spor med SDZ in SKSZ, predvsem pa znotraj katoliškega tabora. Da ne bo dvoma, navajam Katoliški

glas, ki je v svoji 21. številki 22. junija 1949 v uvodniku Naše ugotovitve po volitvah zapisal: "Mi se odločno borimo za slovensko narodno, krščansko in socialno idejo. To pa seveda ne more biti nikaka ovira za skupen nastop z ljudmi drugačnega svetovnega nazora, ko gre za skupno narodno stvar. Tega naj se zavedajo tisti, ki so skušali s ponarejenimi letaki..., katere so podtaknili članom SKSZ, razbiti sodelovanje med SKSZ in SDZ". Noben družinski spor torej, pač pa načrtno bojkotiranje s strani tistih, ki so prišli iz politične nestrpnosti in sovraštva okuženega ozračja, da bi zanetili spor v katoliškem taboru in osamili duhovnika-povratnika iz Dachaua Petra Šorlija in barkovljanskega župnika Matijo Škabarja, ki sta se odločno borila za narodno enotnost in proti sektaški politiki.

Kdo so bili nasprotniki volilnega zavezništva med SDZ in SKSZ? Za Ivo Jevnikarja so bili šovinistični Italijani, precej nepravilna Zavezniška vojaška uprava in nasilni levičarji, ne pa domobranca. Med nasprotnike bi dodal Krščansko demokracijo, ki je silila slovenske katoličane, naj si pridružijo in ne nastopajo s SDZ, med neprijatelje pa škofa Santina. Da je opletanje z domobranca na Primorskem priljubljen konjiček, mi je novo, ker se o njih, kolikor vem, ni ali pa zelo malo govorilo ne v dobrem (organizirali so znova slovenske šole in tisk) in ne v slabem (sodelovanje z Nemci). Netočnosti spodletijo vsem, ki pišemo, k sreči pa jih je v polemikah, raje bi rekel v dialogu, moč popraviti, ker nam to omogoča Jurij Paljk v Novem glasu.

Saša Rudolf

S 1. strani

Domoljubi ali rasisti?

Celo papež Frančišek, ki uči in vabi ter s svojimi dejanji jasno kaže pravo pot in ne vidi le rimske, pač pa vesoljno Cerkev, je kamen spotike. Dopoldan govorimo o miru, zvečer pa so spletne objave polne nemira, mržnje in hudobije. Le kam to vodi?

Pa vrnimo se k ženi, ki je v skladu s svojimi navadami, morda tudi pod prisilo, prišla na kopališče oblečena od pete do glave. Res, tudi zame je bilo prvi trenutek, ko sem bila na kopališču v Egiptu, to nekaj šokantnega. Sama in moje vnukinje smo bile v 'normalnih' kopalkah. Kaj je normalno, je že drugo vprašanje.

Nihče nam ni rekel, naj se oblečemo, še več, oblečena gospa, ki se je v bazenu igrala s svojimi otroki, je žogo podajala tudi našim. Žal mi je za te ženske, vendar prepričana sem, da je marsikatera prišla v Evropo tudi zato, da bo pustila za sabo težke navade, ali za to, da bo vsaj svojim hčeram omogočila izobrazbo. Mala Malala, Nobelova nagrajanka, pravi, da je en svinčnik rešitev za zatirane ženske. In mi imamo svinčnike, a naj jih skrijemo!? Res pa je, da na račun bede in stisk beguncev in migrantov določene skupine služijo. To niso niti domoljubi niti rasisti, temveč Judeži. Oglašajo se tudi nekateri 'nevladniki', ki v

imenu svoje vlade, ki finančno podpira njihovo dejavnost, ustvarjajo zmedo. Za vse ljudi morajo veljati enaki zakoni, za kristjane pa je dodana vrednost zakon vesti in srca. Naše vere ne bodo omajali begunci, zelo bi bila omajana, če bi npr. papež Frančišek rekel, da jih je premalo utonilo, tako kot številni z namišljenimi profili trdijo na družbenih omrežjih. Bog ne da, to sem napisala

samo zato, da bomo razumeli naše mesto pri iskanju zgubljenega doma nesrečnih množic. Spoštovanje vsakega človeka naj bo na prvem mestu. Kako je že bilo v tisti priliki, ko je Jezus povabil Petra, naj hodi po vodi? Koliko simbolike tudi za naš čas je v tej priliki. Vsem, ki imamo vero, pa čeprav manjšo kot gorčično zrno, se nam ni treba bati drugače vernih. Mimogrede, osebno se bolj bojim popolnih nevernikov, ki imajo sebe za bogove, in tudi tistih, ki v imenu vere netijo sovraštvo. Ne bom omenjala nasilja, ki so ga naši predniki pretrpeli pod fašizmom. Moj brat je v parku

v Trstu le vprašal mamo, po slovensko, kdaj bosta šla domov, in že je fin 'domoljub' vzel nož in šestletnika poškodoval po licu. Takih in podobnih zgodb je veliko, zato ne dovolimo, da gre naše domoljubje v samoljubje ali celo kriminal, ozirno se na naše prednike, ki so s pokončno držo ohranili jezik, predvsem pa se spomnimo Gregorčičevih preroških besed, da je svet za vse dovolj bogat. V teh dneh sem svoje resnične in spletne prijatelje izzvala, da napišejo, "kaj je dom"; veliko lepih in dobrih misli sem prebrala. Naj navedem morda le

eno: "Dom je okolje, kjer je srce, ki sprejema, pa naj tam živi ali pride. Dom je srce, ki spoštuje tistega, ki pride, in tistega, ki tam živi. Dom je pošteno srce, ki ne izkorišča ne stiske ne pomoči. Dom so ljudje, ki skupaj dvignejo oči in dušo proti nebu. Dom so različni ljudje, ki hočejo skupaj bivati". Kjer je domoljubje, ni prostora za rasizem. Tudi vam, spoštovano uredništvo in bralci Novega glasa, želim obilo pristnega in iskrenega domoljubja, saj smo v prostoru, kjer so naši domovi branitelji materine besede.

Dodali so, da je Karitas na območju Črnomlja končala zbiranje prošelj in jih zbira le še za semiško območje, kjer je junijska toča prizadela le posamezna gospodinjstva. Karitas je

prvo pomoč pri najbolj prizadetih gospodinjstvih dopolnila še z dodatno. "Škoda na hišah in gospodarskih poslopih je zelo velika in klične po nadaljnji solidarnosti. Širše posledice neurja, kot so uničene poljščine, premočena notranja oprema, podi in izolacije ter druga škoda, se bo pokazala šele čez daljši čas", so še zapisali na Karitas. Kot pomaranče debela toča je občino Črnomelj prizadela 8. junija. Dozdajšnja ocena skupne škode v občini presega 20 milijonov evrov, njen končni znesek pa bo znan predvidoma konec julija. Glede na občini oddane prošnje za pomoč je toča poškodovala približno 1500 objektov, je črnomaljska županja Mojca Čemas Stjepanovič nedavno povedala za STA. Na Semiškem je toča povzročila manj škode. Po dozdajšnjih podatkih okvirna ocena dosega približno 100.000 evrov, je semiška županja Polona Kambič povedala pred časom za STA.

Po grozni junijski toči v Črnomlju Pomoč Karitas prizadetim gospodinjstvom

Komisija črnomaljske župnijske Karitas, ki je obravnavala tretji sveženj prošelj za pomoč z junijsko točo prizadetim belokranjskim družinam, je do zdaj pomagala skupaj nekaj manj kot 200 črnomaljskim, okoliškim in

ekonomskega stanja, zavarovanja in drugih zagotovljenih ali že danih virov pomoči. Karitas pomoč ves čas usklajuje z medsebojnim sodelovanjem občine, centra za socialno delo in drugih ustanov ter humanitarnih organizacij v

semiškimi gospodinjstvom. V treh svežnjih jim je skupaj podelila nekaj več kot 145.000 evrov denarne pomoči. Slovenska Karitas je sporočila, da je višina dodeljene pomoči odvisna od škode, socialno

občino Črnomelj. Na Karitas so do zdaj zbrali približno 181.000 evrov denarne pomoči, ki so jo darovali posamezniki, podjetja, škofije, župnije in redovne skupnosti.

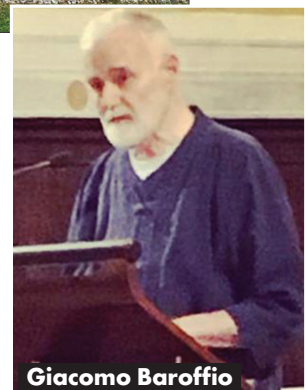
V samostanu v Rožacu

24. izvedba tečajev Verbum Resonans

V študiju gregorijanskega korala sobivajo vsebinske razsežnosti zgodovinskega, antropološkega in duhovnega značaja. Kar živeča legenda na tem glasbenem in raziskovalnem področju. Njegovo predavanje o preobrazbah skladb na križpotju mediteranskih kul-

tur in veroizpovedi na osnovi branja srednjeveških kodeksov je bilo namenjeno tečajnikom z dolgo kilometrino, tudi publika in navdušenci z osnovnim znanjem pa so lahko prisluhnili njegovemu odprtemu predavanju s koncertom v cerkvi samostana, na katerem so z izčrpnimi uvodnimi obrazložitvami zazvenele "pevske pustolovščine na italijanskih liturgičnih obrobjih", od Španije do židovskih

liveča legenda na tem glasbenem in raziskovalnem področju. Njegovo predavanje o preobrazbah skladb na križpotju mediteranskih kul-

Giacomo Baroffio

potekala jubilejna, 25. izvedba teh tečajev z edinstvenimi vsebinami, ki jih bodo organizatorji uradno najavili v prihodnjih mesecih.

območij in vse do Konstantinopla. Baroffio je s svojim znanjem osvetlil tudi vsebine sklepne koncerta seminarjev v soboto, ko so na duhovnem večeru nastopili tečajniki vseh stopenj, ki so letos prihajali iz raznih dežel severne in srednje Italije. "Marija in Sveti Duh" je bila tema, ki so jo obravnavale izbrane skladbe.

Vsako leto se na tečaje Verbum Resonans vpisujejo pevci vseh generacij, ki so željni stika s časovno oddaljeno glasbeno govorico, mnogi pa se vračajo že leta in celo desetletja zaradi kakovosti pouka in posebnega vzdušja, ki ga ti seminarji vedno znajo pričarati. Obstajajo namreč glasbeni svetovi, ki ne prenašajo občasnih stikov, saj je osvajanje stila, njegovih zakonov in smisla možno le z

rednim poglabljanjem, ki se ne zaustavi pri sicer sugestivnem okvirju, a lahko zavestno pogleda v sliko.

Od 15. do 20. julija 2019 bo

PAL

ZAKAJ PRAV JEZUS? (32)

PRIMOŽ KREČIČ

Pričevanje velikonočnih izpovedi

Jezusovo vstajenje ni bil samo utrinek, v katerem se je prižgala vera učencev, ampak tudi temelj in izvir novega razmišljanja o Jezusu Kristusu. Čeprav ni mnogo namigov na najstarejše oznanilo o Jezusovem vstajenju, obstaja nekaj izrekov, ki kažejo na po-vstajenjsko misel prve Cerkve. Na koncu pripovedi o poti dveh učencev v Emavs je ugotovitev: "Gospod je resnično vstal in se prikazal Simonu". (Lk 23,34) V tej kratki misli je predstavljen dogodek vstajenja in Simon kot priča, ki ga potrjuje. Sveti Pavel je povezal oba vidika v Pismu Rimljanom, ko je zapisal: "Kajti če boš s svojimi usti priznal, da je Jezus Gospod, in boš v svojem srcu veroval, da ga je Bog obudil od mrtvih, boš rešen." (Rim 10,9) Ta izpoved pove, da je Jezus Gospod v starozaveznem pomenu, in k temu dodana bistvena značilnost, da ga je Bog obudil od mrtvih. Prav tako je tudi že predstavljena njegova vloga odrešenja.

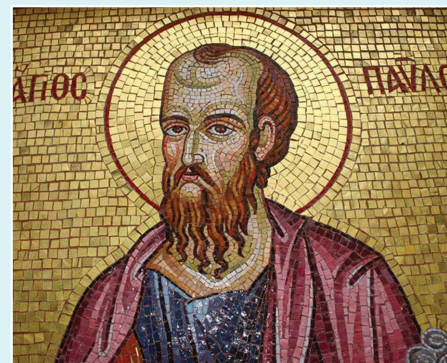
Najpomembnejšo velikonočno izpoved najdemo v Prvem Pismu Korinčanom, ki je bilo napisano okrog leta 56. Sveti Pavel pravi, da je izročil Korinčanom, kar je tudi sam prejel. (1 Kor 15,2) Ta oblika veroizpovedi je nastala kmalu po Jezusovem vstajenju, okrog leta 40 ali še prej. Med vsemi Pavlovimi pismi samo tu najdemo izraza: "kakor je v Pismih" in "tretji dan". Korinčani so imeli zlasti težave z vstajenjem mrtvih, kar je bilo značilno za tedanje grško miselnost. Sveti Pavel je poudaril, da, če ni vstajenja mrtvih, ni krščanskega upanja in odrešenja, ki ga prinesel vstali Kristus. (1 Kor 15,32) Veroizpoved se začne za ugotovitvijo Jezusove smrti: "Kristus je umrl za naše grehe, kakor je v Pismih". (15,3) Čeprav je bil poslan, da prinese odrešenje, je moral začutiti in prenesti vso krutost človeške krhkosti in hudobije. S tem je pokazal, kako globoko more Bog stopiti v temine človeškega življenja in jih odrešiti.

Povezavo Jezusove smrti z odrešenjem je mogoče razumeti na podlagi starozaveznih Pisem. Božje napovedi držijo in so se v Jezusu uresničile. Zlasti so izpostavljeni spevi o trpečem služabniku. (Iz 53) Jezusova smrt je bila podobna drugim smrtim in obenem drugačna, ker ni imel greha, ampak so jo povzročili grehi drugih ljudi. Jezus je svojo smrt spremenil v dar ljubezni in se s tem približal grešnikom.

Veroizpoved v Prvem Pismu Korinčanom govori o pokopu. S tem želi potrditi resničnost Jezusove smrti. Biti pokopan pomeni umreti in se vrniti v zemljo. Gospod je bil v svoji smrti solidaren z vsemi ljudmi in njihovo minljivostjo. Ko je bil zavaljen kamen v grob, je mrtvi začel pripadati umrlim in podzemlju. Spomin na Jezusov grob se je ohranjal skozi čase.

Tretji poudarek veroizpovedi se nanaša na vstajenje. Pismo Korinčanom pravi, da je Jezus vstal, kar je mogoče razumeti, da je vstal v njegovi moči ali da je bil obujen. Tisti, ki je bil mrtev, je vstal iz groba in se ni vrnil v prejšnje stanje. Veroizpoved govori o vstajenju na tretji dan. Obstajajo nekatera mesta v

Stari zavezi, ki govorijo o tretjem dnevu, v glavnem so povezana z rešitvijo in osvoboditvijo. Tretji dan po pokopu in smrti se je zgodil preobrat za učence, in to so praznovali na nedeljo. V naslednji vrstici veroizpoved spregovori o Jezusovih prikazovanjih in o pričah. Verjetno je bila ta vrstica zadnja v prvotnem obrazcu veroizpovedi. V osredje stopi Jezusovo prikazanje Petru in dvanajsterim, ker je tudi teološka razlaga temelja Cerkve. Vstali se je prikazal tudi Jakobu, ki je imel vidno vlogo v Jeruzalemski Cerkvi. Na koncu se je prikazal še Pavlu, ki je videl povečanega Kristusa kot njegov nasprotnik. Bog, ki je obudil Jezusa od smrti, je Bog življenja. Z njim bomo vstali tudi mi.

Chiara Corbella Petrillo beatifikaciji naproti

Svetništvo mlade mame

“V življenju ni pomembno nekaj narediti, temveč se roditi in se pustiti ljubiti”. Tako piše na grobu Chiare Corbella Petrillo, mlade mamice, ki je darovala življenje za svojega otroka. Prejšnji teden je rimska škofija izdala edikt, s katerim naznanja odprtje postopka za njeno beatifikacijo.

28-letna Rimljanka, rojena leta 1984, je bila laikinja, žena in družinska mati z veliko vero v Boga, piše v ediktu. Dne 13. junija 2012 je umrla, potem ko se je odpovedala zdravljenju, da bi ne škodila detetu, ki ga je nosila pod srcem.

Njena zgodba je ganila Italijo in se neustavljivo širi po svetu. Knjige o njej se množijo v več jezikih (prva biografija z naslovom *Siamo nati e non moriremo mai più* je izšla samo leto dni po njeni smrti, v slovenščini je izšla leta 2015 pri Družini z naslovom *Rojeni za večno življenje*).

Z možem Enricom Petrillom je Chiara prestala velike preizkušnje: prva dva otroka (Maria Grazia Letizia in Davide Giovanni) sta zaradi hudih okvar, “nezmožnosti preživetja”, umrla na dan, ko sta se rodila. Obe nosečnosti sta zakonca želela speljati do konca, čeprav so jima vsi (tako zdravniki kot prijatelji) svetovali splav. In v nekaj minutah, kar sta živela novorojenčka, sta ju krstila in se od njiju mirno poslovila, hvaležna Bogu za dar njunega življenja. In Chiara je zanosila še tretjič, tokrat popolnoma zdravega fantiča. V petem mesecu nosečnosti so Chiari diagnosticirali

posebno agresiven tumor. Zavrnila je invazivno zdravljenje, da bi zaščitila otroka. Po rojstvu se je sicer podvrgla terapijam, vendar bilo je prepozno. Kot pravi tudi Enrico, ki s pričevanji (pogosto skupno z br. Vitom, njunim “duhovnim očetom”) nadaljuje Božje sporočilo te velike zgodbe, je Chiara pri 28 letih “umrla v popolnem miru, ne le vesela, temveč srečna, ker je ‘zadela bistvo’”. Z objavo edikta se začena zbiranje potrebnega gradiva za proces. Kongregacija za svetnike je že pristala na formalno odprtje postopka. Pristojno sodišče bo preresetalo gradivo in pričevanja, vse to bo nato šlo v omenjeno kongregacijo. Ta bo presodila, ali lahko govorimo o “junaški meri življenja in kreposti”, oz. določila, ali je bil razlog za odlašanje zdravljenja materinski nagon ali pa “junaška krščanska ljubezen”.

Novico o odprtju postopka so po

vsem svetu pričakovali in dobro sprejeli številni. Ne le njena družina, prijatelji in znanci, temveč tudi mnogi, ki so jo spoznali na internetu (prek youtube-a “nagovarja” na stotisoče uporabnikov omrežja!). Presunilo jih je pogumno dejanje mlade mame, ki ga je doslej že naredilo nekaj mater, ki so tudi bile razglašene za svetnice. Mnogi se še spominjajo njenega pogreba, ki se ga je udeležilo na tisoče oseb, in trdijo, da ni šlo za žalni obred, temveč za praznik, poln svetlobe. Mož Enrico je prebral pismo, ki ga je Chiara napisala še ne enoletnemu sinčku; kard. Vallini, ki jo je spoznal v zadnjih mesecih, jo je označil za “drugo Gianni Beretta Molla”.

Chiara in Enrico sta bila prepričana, da je vsak otrok dar, neprecenljiv dar. Pa čeprav je bolan, čeprav živi samo nekaj minut, kot se je zgodilo z njunima prvi-

ma dvema, ker - so povedali zdravniki - sta bila “nezdružljiva z življenjem”. Starši so vedeli, da nihče ni nezdržljiv z večnim življenjem, saj... “rodili smo se in nikdar ne bomo umrli”!

Vest o njeni svetosti se je kmalu razširila po vsem svetu tudi po zaslugi t. i. novih tehnologij, družbenih omrežij in interneta na sploh. Tudi to je svetništvo v tretjem tisočletju! Uporabniki spleta, tudi mladi, vidijo v Chiari posebno lepoto. Vidijo vrstnico, sestro ali prijateljico, ki je zmogla sprejeti težke, a pravilne odločitve. Očara jih, ker je tudi ona živela (ne brez težav) v tem svetu, je tudi z naporom našla svojo pot, potem pa je “zadela v polno”. Ljudje kar naprej “romajo” na njen grob (pokopališče Verano v Rimu), mladi se spreobračajo, starši dajejo novorojenkam ime “Chiara”... To in drugo govori o mladi svetniški duši, ki je postala simbol materine ljubezni, ki je iz čiste ljubezni sposobna se žrtvovati do konca. Kot piše v ediktu, njena žrtev ostaja “svetelnik upanja, pričevanje vere v Boga, Začetnika življenja, vzor ljubezni, ki je večja od strahu in od smrti”. Mnogi želijo v njej videti junakinjo, žensko, ki je bila dosledna s svojimi načeli, je prejšnji teden za portal Vatican News dejal Enrico, “in vendar Chiara je protijunakinja, nedosledna z načeli. Je ženska, ki se je srečala z Bogom in je to srečanje negovala. V tem odnosu z Gospodom je vse to bilo mogoče”. Chiara “je bila preprosta”, zato “vsi mi lahko postanemo svetniki. Če je uspelo njej, lahko to uspe tudi nam”.

Danijel Devetak

Papež udeležencem Karibskih dnevov mladih

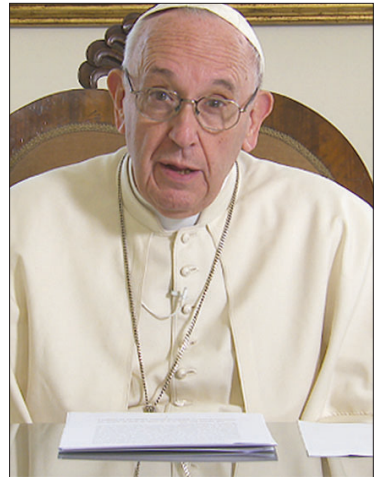
Ste mladi ali pa 'postarani mladi'?

Na otoku Martinique v Srednji Ameriki je prejšnji teden potekalo srečanje za mlade. Karibski dnevi mladih pod naslovom *Mladi preoblikujejo karibsko družino* so posvetili posebno pozornost posinodalni apostolski spodbudi *Radost ljubezni*. Mlade s Karibov je preko video sporočila nagovoril tudi papež Frančišek.

Mlade je vprašal, ali so zares “mladi ali pa ‘postarani mladi’... Če ste postarani mladi, ne boste mogli storiti ničesar! Biti morate mladi, ki so ‘mladi’! Z vso močjo mladosti, da bi mogli preoblikovati... Da bi danes razumeli sedanost, morate znati opisati družino ter jo razumeti... Na poti od danes do jutri potrebujete nauk o družini, najdete ga v četrtem poglavju spodbude: tam je jedro. Dobro ga preberite ter pogledajte in imeli boste smernice za pot naprej”.

Pomembno pa je tudi ostati zakoreninjeni v preteklosti. “Ničesar ni mogoče storiti ne v sedanosti ne v prihodnosti, če nisi ukoreninjen v preteklosti, v svoji zgodovini, v svoji kulturi, družini; če nimaš korenin dobro zasajenih v notranjosti. Iz korenine boš prejel moč, da boš šel naprej. Nihče, ne vi ne mi, nismo bili izdelani v laboratoriju, imamo zgodovino, korenine. In to, kar delamo, sadovi, ki jih bomo obrodili, lepota, ki jo bomo mogli ustvariti v prihodnosti - vse to izhaja iz

tistih korenin”. Zato “vedno glejte nazaj, da boste imeli korenine, glejte svoje stare starše, starše in se pogovarjajte z njimi, vse to vzemite in ponosite naprej!... Gre za napetost, ki preoblikuje. Preoblikovanje ni mo-

goče brez napetosti”.

Jedro apostolske spodbude *Radost ljubezni* je četrto poglavje: “Kako živeti ljubezen. Kako živeti družinsko ljubezen. Pogovarjajte se med seboj o četrtem poglavju. Tam boste našli veliko moči, da boste šli naprej in uresničili preoblikovanje. In ne pozabite na eno stvar: da ima ljubezen moč, ki je njej lastna. In ljubezen nikoli ne mine... Vi preoblikujete nekaj, kar je za vso večnost... Lepega dela ste se lotili! Pojdite naprej. Naj vas Bog blagoslovi, molim za vas in vas prosim, ne pozabite moliti zame. Z Bogom”!

Zadnje slovo od g. Stanka Sivca

Duhovnik in žrtev komunističnega nasilja, kljub temu globok kristjan

Nekaj osebnih podatkov

Pred kratkim je v Petrovem domu v Šempetru pri Gorici za vedno zatisnil svoje utrujene oči Stanko Sivec, duhovnik, ena od žrtev povojnega komunističnega nasilja in avtor avtobiografskega dela *Skozi ogenj*, ki ga je izdala Goriška Mohorjeva družba (2016). Sivec se je rodil 19. 3. 1926 v zaselku Golobi pri Livku kot peti izmed šestih otrok v globoko verni in narodnozavedni družini, ki je podpirala NOB, a hkrati odklanjala komunizem, kar je tudi pripomoglo, da je kmalu postal tarča režimskega zobatega kolesja. Bil je nesrečna generacija, ki je v obdobju nekaj desetletij najprej doživela v otroštvu nasilje fašizma in kmalu zatem še nič manj surovo pest komunizma. Bogoslovni študij je začel v Sedejevem malem semenišču v Gorici in ga končal na Teološki fakulteti v Ljubljani. Po prijetnem otroštvu v domačem kraju je moral v povojnem obdobju trikrat zapored prekiniti študij in prebiti več let v zaporih in na prisilnem delu zaradi lažnih obtožb o gospodarski, politični in vojaški špijonaži. Vse to nasilje pa mu je bilo storjeno zgolj z namenom, da bi ga odvrgli od duhovniškega poklica. Vrhovno sodišče je leta 1996 sicer razveljavilo sodbe, vendar se mu nihče ni opravičil za gorje in pekel, ki ju je v mladosti moral pre-

stati v uničujočem kolesju režimskih zaporov in gulagov. To so krutosti, o katerih je v knjigi zapisal, “da so ga spremljale vse življenje in so kot nočna mora še desetletja potem motile njegovo spanje”.

Pekel zaporov, samic in gulagov
Najhuje je bilo v zaporih, zlasti v samicah, ko je npr. paznik ponoči

foto dd

vsake pol ure prižgal luč in pogledal skozi kukalo v vratih, “da je jetnika na novo in na novo streslo”. Tudi zasliševali so ga mesece in mesece samo ponoči, od trinajsete ure do ene po polnoči. Nekateri jetnike so samice zlomile in so obupno klicali na pomoč, tako da je to tudi ostale arestante v celicah “presunilo in pretreslo do kosti”. Po samici je bila za Sivca “kazen čiščenja stranišč pravo

razkošje”, da je le nekaj časa preživel izven celice v družbi kakega človeka. Tudi opisi komunističnih gulagov so pretresljivi. Taborišče novodobnih sužnjev, ki so gradili Litostroj (1949-1950), je bilo npr. obdano z visoko bodečo žico in razglednimi stolpi, v katerih so noč in dan stražili s puškomitraljezi, da bi se kdo ne približal ali da bi mu uspelo pobegniti. Poseben status med arestanti so imeli intelektualci, še posebej duhovniki in bogoslovci kot najbolj privlačna in izpostavljena tarča. Na čelu njihovih delovnih čet je bil navadno kak kriminalce, ki je svoje podrejene še posebej mrcvaril, da se je prikupil ‘tistim od zgoraj’. Tam je avtor “s sotrpini zaprtih ust, sklonjenih pogledov, z mislimi, zazrtimi v prihodnost” doživljal “svojo zasluženo mladost, svojo poteptano človečnost, uničeno prihodnost ...”, vržen na slepi tir z vprašanji brez odgovora, problemi brez rešitve in potmi brez izhoda”. V rokah rabljev, “ki so te držali do grla v vodi, da si se potapljal, a se nisi potopil, da si se davil, a se nisi zadavil, da si umiral, a nisi umrl”, in obdan z Udbo in njenimi denuncianti, ki te je naskakovala noč in dan in se posluževala vsakršnih peklensko premetenih prijemov, da bi te zlomila. V svojem sumničanju je šla tako daleč, da je npr. ob gradnji policijskega šolskega zavoda v Tacnu, pri čemer je Sivec tudi sodeloval, na skrivaj ozvočila vse sobe bodočih kadetov, da bi tako lahko

prisluškovala “tudi najbolj zanesljivim med zanesljivimi”.

Vera in molitev kot moč in opora za vztrajanje in pobeg pred rablji
Da ga ta pekel ni zlomil, sta ga reševali globoka vera in molitev. Ta “mu je prinašala tolažbo, stanovitnost in trdnost ...” Kolikor bolj je zasliševalec pritiskal nanj, “toliko bolj je on trkal na Jezusovo in Marijino srce, da bi lahko vzdržal”. Ko moliš, pravi Sivec, “takrat zletiš kot orel v višine ... Potem postane samica drugače sprejemljiva. Postane katapult, ki te vrže v duhovna obzorja, da gledaš na svet iz večnostne perspektive. To so bili moji izleti iz celice, moji pobegi mimo vseh paznikov in zasliševalcev”. Molil je tudi za sotrpine, “da bi jim Bog olajšal trpljenje”, kot tudi za rablje, “ki so ga držali v kleščah”. Prišel je do spoznanja, da so kristjani, tudi če zaslužnjeni, “najbolj svobodna bitja, ker so v službi Njega, ki je gospodar neba in zemlje”. Oporo je našel tudi v prijateljskih vezeh, ki jih je vzpostavil, “kajti skupna usoda, skupno bivanje, skupno delo, enaka prikrasnost vsega človeškega zedinijo ljudi in ustvarijo trdno solidarnost”. Ob odhodu iz pekla “se mu je srce trgalo, ko ni mogel dati sotrpinom zadnjega pozdrava” in jih potolažiti, da se bodo gotovo še srečali “pod svobodnim soncem”. In, povrh vsega, si moral ob odhodu podpisati še izjavo, da o dogajanjih v zaporih in gulagih ne boš zunaj nikomur spregovoril, ker bi te sicer zadel nov arest. Groznija in strah pred tem sta bila tako huda, da do osamosvojitve nihče od obsojenih ni spregovoril. Morda to pojasni, zakaj je knjiga *Skozi ogenj* zagledala beli dan skoraj tri četrto stoletja po prestanem peklju.

Milan Gregorič

Kratke

Poziv papeža Frančiška glede ponavljajočih se tragedij v Sredozemskem morju

Kot poroča portal www.vaticannews.va, je papež Frančišek po molitvi angelovega češčenja in blagoslovu v nedeljo, 22. julija, dejal: “Dragi bratje in sestre, v zadnjih tednih so prispele dramatične novice o brodolomih čolnov polnih migrantov v vodah sredozemskega morja. Izražam svojo bolečino ob teh tragedijah in zagotavljam za preminule in njihove družine spomin in molitev. Užaloščen pozivam, naj mednarodna skupnost odločno in s pripravljenostjo ukrepa, da prepreči podobne ponavljajoče se tragedije in zagotovi varnost, spoštovanje pravic in dostojanstva vseh”.

11. in 12. avgusta 2018 mladi pri papežu

Mladi z vseh vetrov, na tisoče iz skoraj 200 italijanskih škofij (okrog 50 iz goriške nadškofije) se bodo v prvi polovici avgusta odpravili proti Rimu, kjer jih 11. in 12. avgusta čaka posebno doživetje, srečanje s papežem. Prvo prizorišče bo Circus Maximus: papež bo tja dospel ob 18.30, sledila bosta bdenje in seveda praznovanje. V nedeljo, 12. avgusta, bo na Trgu sv. Petra ob 9.30 za mlade maševal predsednik Italijanske škofovske konference kard. Gualtiero Bassetti; ob 11. uri bo do mladih romarjev prišel sveti oče, ki jim bo podelil misijonsko poslanstvo in bo blagoslovil darove, ki jih bodo italijanski mladi januarja 2019 ponesli na Svetovni dan mladih v Panamo: križ sv. Damijana in podobo Marije iz Loreta. Po molitvi angelovega češčenja in papeževem blagoslovu se bodo romarji odpravili proti domu. Več informacij na portalu: www.giovani.chiesacattolica.it.

14. oktobra 2018 bo Cerkev dobila sedem novih svetnikov

Na koncu je papež Frančišek določil, da bo kanonizacija Nuncija Sulprizia (1817-1836), mladega abruškega delavca iz 19. stoletja, ki ga je Pavel VI. beatificiral 1. decembra 1963, potekala v nedeljo, 14. oktobra 2018. To so sklenili na konzistoriju 19. julija letos in poudarili, da bo Sulprizio eden od vzornikov mladim med letošnjo oktobrsko sinodo. Istega dne bodo tudi kanonizirani: papež Pavel VI. (Giovanni Battista Montini, 26.11.1897 - 6.8.1978); nadškof Oskar Arnulfo Romero Galdámez (15.8.1917 - 24.3.1980), ki je bil umorjen 24. marca 1980 v San Salvadorju; italijanski škofijski duhovnik Frančišek Spinelli (14.4.1853 - 6.2.1913), ustanovitelj Inštituta sester častilk Najsvetejšega Zakramenta; škofijski duhovnik Vincencij Romano (3.6.1751 - 20.12.1831) iz Italije; Marija Katarina Kaspar (26.5.1820 - 2.2.1959) iz Nemčije, ustanoviteljica Inštituta ubogih deklet Jezusa Kristusa in sestra Nazarija Ignacija sv. Terezije Jezusove (Nazarija Ignacija March Mesa, 10.1.1889 - 6.7.1943), ustanoviteljica Kongregacije sester Misioneras Cruzadas de la Iglesia.

S 1. strani

"Vino, pravi nektar za dušo!"

S pominja se, kako se je s prijatelji vozil do večjih vinogradov in pridelovalcev, kjer so si nabrali prve izkušnje in pozorno poslušali prve mentorje. Družina je imela zemljišče v Števerjanu in Gradisciutti ter majhen vinograd v najemu v Podgori. Tega je Damijan Podveršič odkupil, ko je lastnik umrl, čeprav je bil oče proti temu, saj je bil vinograd zapuščen, v gozdu in strmo v hribu. Tudi birokracija ni pomagala, saj je bilo treba pripraviti veliko papirjev in dovoljenj za ta vinograd. Ljudje oz. politiki namreč mislijo, da hoče vinar pokvariti naravo. Kalvarija, pravi Podveršič, je bila od nekdanj obdelana, ljudje so imeli majhna zemljišča in vinograde. Potem ko so se časi spremenili in so domačini šli delat v tovarne, so zemljo zanemarjali in gozd je prevladal. Glavni problem je, da ljudje, ki pišejo zakone, ne vedo, kakšno je in kakšno je bilo stanje na območju, in tako povzročajo

nepotrebne težave in preprečujejo ponovno oživitev teh predelov. Podveršič je povedal, kako se zdaj ukvarja z ambicioznim projektom, in sicer z gradnjo kleti pod Kalvarijo. Moderatorja je zanimalo, ali je taka klet res potrebna za delovanje ali so to bolj sanje vinarja, ki bodo bolj v ponos in za reklamo kmetije. Podveršič je povedal, da je bila klet nujno potrebna, saj po dvajsetih letih ne bodo več v najemu; tako bodo imeli nekoliko večji prostor in objekt bo logistično v boljši poziciji, bližje cesti. Glede arhitekture pa je dejal, da je hotel kvalitetno klet, ki bi bila tudi v sinergiji z naravo, in zato je moral vanjo tudi bistveno več investirati.

Govorca sta nato prešla na vino in na lokalne sorte, ki jih prideluje vinar, in sicer malvazijo, rebulo, tokaj. Za kakovostno vino, pravi Podveršič, potrebujemo tri elemente: idealno zemljo, ki je prav taka, kot jo ima

mo v Brdih, pravo sorto in pravo dozorelost jagod z zrelih semenom, ki oddaja primerno količino taninov. Pri sortah je prišlo do napake kmetov, ko so prinesli francoske sorte v naše kraje, saj se niso zavedali, da so naše domače sorte na isti kakovostni ravni. Težava je nastala zato, ker v svetu vinarstva pride vsakih deset let do neke "mode", ki ji vinarji sledijo, da bi boljše prodajali. Tako se je zgodilo v devetdesetih letih, ko "si prodal tokaj, le če si imel tudi sivi pinot". To se je dogajalo z vinom in tudi s sodi in stroji. V to neizprosno logiko je bil na začetku vpleten tudi sam, a se je z zdravim razumom iz nje izmazal. Povedal je, kako se je odločil za biološki način vinogradništva, čeprav tega ne obeša na veliki zvon. Pri zatiranju glavnih gliničnih boleznih uporablja le bakrove spojine in čisto žveplo, saj mu veliko pomeni, da s svojim delom ne zastuplja zemlje in okolja. Ljubiteljske kletarje med poslušalci je tudi presenetil s trditvijo, da dodajanje kvasovk pri fermentaciji mošta ni potrebno. Vrenje mošta vinar

foto dd

lahko spretno vodi le z razumno uporabo žvepla in s tem dovoli razvoj avtohtonih vrst kvasovk, ki dajo višjo kakovost izdelka. Moderator Uroš Zorn je potem poslušalce opozoril, da ima vinar na steklenicah lepa slovenska imena, kot npr. Kaplja, Nekaj, Prelit, ter povprašal, ali gre pri tem za narodno zavest in ponos ali za kaj drugega. Podveršič je dejal, da so bili v družini vedno ponosni Slovenci, in to so prenesli tudi na sinove. Ime vina je tudi način za širjenje in promoviranje domače kulture in domačega območja, zato rad upo-

rablja slovenska imena. Razložil pa je, da ni vedno enostavno, saj je treba tudi malo pomisliti, na katerem trgu se prodaja. Če si kot on na italijanskem, so nekatera slovenska imena za Italijane neizgovorljiva, zato se je tudi odločil, da bo ime kmetije Damijan in ne Podveršič. Vinar z žalostjo opazuje, da Slovenci v matični državi uporabljajo vedno bolj pogosto tujke za poimenovanje vin, in meni, da je to velika napaka, saj slovenska beseda veže na slovensko zemljo. Njegova odločitev, da bo uporabljal slovenska imena in izraze, je na-

letela le na pohvale in odobravanje povsod po svetu, od Amerike do Avstralije, zato ne razume, zakaj se vinarji tega bojijo.

Damijan Podveršič, ki predstavlja našo stvarnost v svetovni eliti vin, je na večeru razkril še marsikaj, med drugim, kako so oranžna vina danes moda in so v resnici mnoga le oksidirana oz. pokvarjena. Kritičen je bil do cennitve vinogradov, saj vinar s svojim trdim delom bogati zemljo, potem pa mu ocenjujejo vinograd za manj kot polovico, kot resnično velja. Na koncu je povedal še, kako je pomembno družinsko delo in skupna ljubezen do zemlje in trt. Imeti pa je treba tudi nekaj sreče. Tako je on dobil ženo, ki je "z njim poročila tudi njegove sanje o uspehu, obogatitvi zemlje in teritorija ter pridelavi kakovostnega vina". Razkril je tudi svoj odnos do vina, ki je po njegovem najiminenitnejša pijača, pravi nektar za dušo. Nobena pijača ni tako popolna kot vino, ker ima mineralnost, to je pečat, ki ga dobi od zemlje, sočnost od sorte in ritem od letine in zrelega semena. Uživati pa ga moramo zmerno in premišljeno, v majhnih požirkih, v družbi s prijateljem in ljudmi, ki jih imamo radi.

Pevma / Praznovanje farne zavetnice sv. Ane

Prijetno vzdušje ob kulturnih utrinkih in sproščujoči glasbi

V Pevmi, prijazni vasi na desnem bregu Soče, skozi katero pot vodi v vinorodna Brda, so tudi letos domačini lepo počastili farno zavetnico sv. Ane. Kot je že zakoreninjena navada, so ji namenili štiridnevno slavo, na katerem se zvršča vrsta dogodkov, ki popestrijo poletne dni. Prireditelji, Športno-kulturno društvo Naš prapor, Združenje Krajevna skupnost Pevma - Štma-ver - Oslavje, v sodelovanju z župnijo sv. Mavra in Silvestra ter Združenjem pridelovalcev rebule z Oslavja, pod pokroviteljstvom Občine Gorica, so praznik uredili na obširnem prostoru Športno-kulturnega središča v Pevmi. Praznovanje se je začelo v četrtek, 19. julija 2018, ko je potekal vsakoletni turnir v odbojki 4 proti 4, 8. Memorial David Sossou, v spomin na priljubljenega učitelja, ki je mnogo let poučeval v OŠ J. Abram v Pevmi in ga je kruta bolezen prezgodaj iztrgala iz naše narodne skupnosti.

V četrtek so prišli na svoj račun tudi kvartopirci, ki so tekmovali v briškoli. Večer, v petek, 20. julija, je bil bogato kulturno obarvan. Ker je bilo bolj oblačno, so se organizatorji odločili, da program izvedejo v domači cerkvi, ki jo je dal na razpolago g. župnik Marijan Markežič. Za to se mu je pristočno zahvalil Lovrenc Peršolja, predsednik Združenja Krajevna skupnost Pevma - Štma-ver - Oslavje, ki je v slovenščini in italijanščini povezoval celoten program. Mlada Gaia Cibini je prebrala predstavitev treh letošnjih razstavljalcev iz domačih logov. Svoje umetniške fotografije sta postavili na ogled Loredana Prinčič in Slavica Radinja, obe članici Fotokluba Skupina 75, Joško Leban pa dva modela starih ladij. Loredana Prinčič se s fotografijo tankočutno ukvarja že od 90. let prejšnjega stoletja. Pod naslovom *Spomini* predstavlja, odetih z rahlo tančico otožnosti, deset črno-belih fotografij raznih igračk, ki

Vili Prinčič

jih je prinesla v kovčkih spomina. Tudi te male in večje kovčke iz davnih dni, v katere je spravila svoje najljubše igrače iz brezskrbnega otroštva in ki jih zdaj že preprepa pajčevina, stkana iz spominov preteklosti, je postavila na ogled v zelo okusno izvedeni instalaciji. Na stenah visijo čarobne, v skrivnostnih nadih ovite fotografije okruškov s sejma sv. Andreja, ki smo ga včasih otroci tako čakali, saj je bil edino zabavišče in je s svojimi vrtiljaki in lučmi prinesel nekaj "pustolovskega" v Gori-co. Te fotografije so izdelane v tehniki fresh s karbonskimi pigmenti (fine art giclee), kar jim daje še poseben čar. Ob teh njenih fotografiskih stvaritvah misel gledalca poleti nazaj v otroška leta, ki jih vsakdo ljubosumno hrani v svojem srcu. Čisto drugačne, stvarne, so fotografije Slavice Radinja, ki jim je dala naslov *Obrazi Japonske*. Deželo vzhajajočega sonca je поблиže spoznala na poročnem potovanju. V objektiv je ujela njeno bujno zeleno naravo, slikovite gore in gozdove, skrbno obdelane vrtove, pa tudi njena velemesta z visokimi stolpnici, ki silijo v nebo in med katerimi se človek

kar izgubi. Na fotografijah se nam prikazujejo tudi portreti žensk v tradicionalnem japonskem oblačilu, kimonu, z raznobarnimi vzorci. Tudi to priča o navezanosti Japoncev na starodavne šege in navade, kljub temu da je Japonska tehnološko zelo napredna država. Razstavi gotovo odražata tudi značajske odtenke avtoric; vsaka razgala gledalcu delček svoje duše. Zanimiva sta tudi v zastekljeni omari razstavljeni modela ladij, ki do potankosti ponazarjata nekdanj resnično obstoječi plovili. Z ogromno mero potrpežljivosti in vztrajnega dela ju je izdelal Joško Leban, čigar konjiček je poleg glasbe tudi modelarstvo. Naredil je jadnici - pripravljala pa še dve - Ena je Halifax, ki so jo splavili v Veliki Britaniji

nedavnim pri tržaški založbi Mladika, je predstavil avtor, na Goriškem dobro poznan kulturni delavec Vili Prinčič. Prinčič se že veliko let ljubiteljsko zanima za našo krajevno zgodovino. Raziskuje predvsem dogodke iz krvave prve svetovne vojne. Napisal je že več knjig raznih tematik. O temi vojne sta izšla, l. 1996 *Pregnani*, v kateri so zbrana pričevanja goriških beguncev med prvo svetovno vojno, l. 2015 pa *V Brucku taborišču*. V njej je opisana trpka usoda goriških beguncev v enem izmed begunskih taborišč v Avstro-Ogrski. Letos pa je izpod njegovega peresa doživela izid knjiga *Neme priče vojnih grozot 1915 - 1918*, ki je do zdaj imela že tri predstavitve (na Cerju nad Mirnom, v Peterlinovi dvorani v Trstu in v goriškem Kulturnem domu). Povsod je zabeležila zelo dober odziv. Kot je povedal avtor, je knjiga sad večdesetletnega zanimanja za to strašno vojno, ki je zahtevala toliko žrtev prav v naših krajih. Da bi predstavil spomenike iz prve svetovne vojne, se mu je utrnila misel pred leti, ko so mu pri Primorskem dnevniku predlagali, da bi pripravil niz nedeljskih člankov o tej temi. Sam je imel že kakih 10-15 prispevkov. Ko pa je začel pisati rubriko *Pomniki morije*, se je nabralo kar štiri-

deset zapisov. V knjigi predstavlja 54 spomenikov, obeležij in drugih spominskih objektov, ki so nastali med prvo svetovno vojno kot spomin na padle avstro-ogrške vojske. Italijanski ni, ker je italijanska oblast posmrtno ostanke svojih padlih vojakov po vojni spravila v monumentalne kostnice v Redipulji, na Oslavju in v Kobaridu. Vsa italijanska pokopališča in obeležja iz tega obdobja so bila zato opuščena. Prav tako je bilo opuščeno veliko spomenikov, ki jih je zapustila Avstro-Ogrska. Prinčič je vzel v poštev tiste, ki so bili zgrajeni med vojno in takoj po njej, do leta 1920. Izjemo predstavlja le novogradnji: spomenik slovenskim vojakom v Doberdolu in spomenik vrhovnemu poveljniku 5. Soške armade generalu Svetozaru Borojeviču na Prevalu na pobočju Svete Gore. Do marsikaterega že popolnoma pozabljenega obeležja si je moral Prinčič utirati pot med grmovjem in robido. Tudi spomenik v edinstveni obliki piramide na Oslavju je bil ves prekrit z zelenjem. Domačini imajo zaslugo, da ga zdaj lahko obišče vsakdo. Zanimanje za te "pomnike" se je namreč okrepilo prav v teh letih, ko obeležujemo stoletnico vojne vihre. Prinčič se je pri pisanju knjige moral nujno omejiti na določeno območje.

/ str. 15
Iva Koršič

Slavica Radinja in Loredana Prinčič

okrog leta 1760 in so jo prvotno rabili kot pošto ladijo, potem pa jo je kupila angleška mornarica in jo uporabila v vojaške namene. Druga pa je Santa Maria, ena izmed hitrih in gibčnih karavel Krištofa Kolumba, s katerimi je l. 1492 plul po Atlantskem oceanu in prišel na otok Hispaniolo. Knjigo *Neme priče vojnih grozot 1915 - 1918*, ki je izšla pred

ZAHVALA

DRAGE SESTRE,

naj Vam ljubi Bog da preljubo zdravje
in še enkrat Bog lonaj za vse dobro,
kar ste storile za mojo mamo,
Lojzko Kovač Ierman.

Posebna zahvala naj gre sestri Angeliki Grgič,
ki se je neutrudno do zadnjega ukvarjala
z njo z res velikim potrpljenjem.

Zbogom, Lojzkica moja zlata!
Naj ti ljubi Bog da večni mir in pokoj
in naj ti večna lučka stalno sveti.
Počivaj v Božjem miru!

Za vedno tvoja Marina,
za katero si bila super mama

MLADINSKI DOM Poletnosti 2018

Nepozabni pustolovski dnevi

Še en mesec, še en teden, še en dan ... juhuu... konec šole je tu!

Kot vsako leto je tudi letos imel Mladinski dom pripravljenih veliko različnih dejavnosti za aktivno preživljanje počitniških dni. Prvi teden po koncu pouka je potekalo letovanje osnovnošolcev v Žabnicah, ki ga z eno besedo imenujemo *Avanture*. Temu tednu so sledili *Izzivi*; to je letovanje za srednješolce. Istočasno so se v Gorici na sedežu Mladinskega doma začela *Doživetja*, poletno počitniško varstvo za vse tiste, ki ga potrebujejo; potekala so do 6. julija.

Letošnje *Avanture* so bile indijansko obarvane, saj so nas skozi igro in dejavnosti ponesele daleč stran, na prostrane prerije, med bizone in divje mustange, kjer smo lahko spoznali zanimivo kulturo in modrost prvotnih prebivalcev Amerike. Teden smo začeli z vožnjo po Soški dolini. Vzpeli smo se do cerkvice na Javorci, se ohladili pri Tolminskih koritih ter se naplavali v Soči. Naslednji dan smo začeli pohod okoli Belopeških jezer, popoldne pa je minilo ob postavljanju indijanskega šotora - tipija. Poleg šotora smo napravili še ogenj in naša indijanska vas je bila nared. Zvečer smo se zbrali ob ognju, zapeli in se igrali. Tretji dan smo jo zopet mahnilo proti Sloveniji. Naša prva postojanka je bil mogočni slap Peričnik, pot smo nadaljevali po dolini Vrata, kjer smo po krajšem

sprehodu uzrli mogočni vršac Triglav, zadnja postojanka pa je bil naravni rezervat Zelenci.

Sončen četrtek dopoldan je bil kot nalašč za izlet do Rabeljskega jezera in plavanje, ki so ga mnogi že prav nestrno pričakovali. Dan smo zapolnili še s snemanjem čisto pravega filma, z izdelavo lovilca sanj in s poslikavo majice ter večernim sprehodom, ki je bil namenjen samo najpogumnejšim. Zadnji dan smo še vse pospravili in "spakirali", potem pa se odpravili domov. Po poti smo obiskali še hišo metuljev v Bordanu in si ogledali na stotine eksotičnih metuljev.

med pohodi in sprehodi, raziskovanjem okolice, ogledom filma, resnimi pogovori s starejšimi o animatorstvu, odšli pa smo tudi

na Tromejo, kjer smo občudovali prekrasen razgled. Čeprav je bilo vreme hladno in je občasno padal tudi dež, nas to ni odvrnilo od tega, da bi si zakurili ogenj, se ob njem pogreli, se posmejali ob kakšni domisljici, zapeli in si seveda spekli okusno večerjo. *Doživetja* so počitniško varstvo za otroke osnovne in tudi srednje šole. Začnela so se ob 8. uri in končevala ob 13. uri. Namenjena so predvsem preživljanju prostega časa na drugačen način. Izvedli smo veliko ustvarjalnih delavnic, pri katerih smo okrasili lončke, ki nam bodo krasili dom, vadili smo našo fino motoriko itn. Nekajkrat smo odšli tudi v park, kjer smo se igrali in hladili v senci velikih dreves, tam pa smo snemali tudi filmček. Ogleдали smo si Goriški grad ter odšli na izlet v Oglej. Vse to je naredilo ta dva počitniška tedna krajša in prijetnejša. Po *Doživetjih* Mladinski dom za nekaj časa zapira vrata, vendar jih bo še zadnji teden avgusta ponovno odprl s *Šolo za šolo*, programom, namenjenim tako prvošolcem v srednji šoli (1,2,3: *Srednja!*) kot

tudi vsem drugim, ki bi si možgančke radi malo prebudili pred ponovnim korakom čez šolski prag.

TA

Obvestila

"Ta mali moj svet" je naslov razstave akvarelov in olj Andreja Kosiča, ki so jo odprli v četrtek, 19. julija 2018, v palači Locatelli na trgu 24. maja v Krminu. Razstava bo na ogled do 26. avgusta.

Maša za pokojnega prof. Mirka Fileja in vse pokojne pevce Moškega zbora Mirko Filej bo v petek, 27. julija, ob 19. uri v cerkvi sv. Katarine na Peči.

Društvo slovenskih upokoјencev za Goriško sporoča, da bo društveni sedež v Gorici na korzu Verdi 51/int. zaprt od 1. do 31. avgusta.

Ob 30. Romanju treh Slovenij, ki bo v nedeljo, 5. avgusta, na Sv. Višarjah, organizira Kulturni center Lojze Bratuž avtobusni prevoz. Dogodek prireja Rafaelova družba in Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov v Evropi. Ob 10.30 je na programu predavanje

pravnik in politologa dr. Dejana Valentinčiča z naslovom "Vsi smo Slovenci, več nas združuje, kot ločuje", ob 12. uri bo slovesna sveta maša, po maši pa nastop Vokalne skupine Cantate Domino in Kvarteta klarinetov

Godbe ljubljanskih veteranov. Odhod je predviden ob 7. uri s parkirišča Kulturnega centra Lojze Bratuž, vrnitev pa proti večeru. Za informacije in rezervacije 0481 531445 ali info@centerbratuz.org

Knjižnica D. Feigel bo do 7. septembra 2018 odprta od ponedeljka do petka, od 8. do 16. ure. Zaprt bo od 13. do 17. avgusta 2018.

Družine z majhnimi otroki (do približno 10. leta) so vabljeni na letovanje v koči sv. Jožefa v Žabnicah (3. - 7. 8.) in duhovni vikend v Logu pod Mangartom (1. 8. - 2. 9.) v organizaciji Skupnosti družin Sončnica in s sodelovanjem Mladinskega doma. Info in prijave na tel. +39 329 749 8194 ali +386 31 523 963 do 15. junija.

Društvo slovenskih upokoјencev za Goriško prireja v soboto, 4. avgusta, tradicionalni piknik z izletom v Rezijo za ogled muzejev Rozajanski dum in brusačev. Sledilo bo družabno srečanje v hotelu Carnia. Vpisujejo po tel. 0481-884156 (Andrej F.), 0481-20801 (Sonja K.), 0481-882183 (Dragica V.), 0481-78138 (Sonja Š.). Prvi avtobus bo odpeljal ob 7.30 iz Gorice s trga Medaglie d'oro/Goriška z običajnimi postanki pri vagi blizu pevmskega mosta, v Podgori pri telovadnici, v Štandrežu pri lekarni in na Pilošču. Drugi avtobus bo odpeljal ob 7.30 iz Doberdoba s postanki na

Poljanah, v Sovodnjah pri cerkvi in lekarni in na Pilošču, od koder bosta nadaljevala pot v Rezijo. Organizatorji priporočajo točnost.

SSO sporoča, da je v mesecu juliju in avgustu goriški urad odprt za javnost od torka do četrтка po običajnem urniku.

KCLB v sodelovanju z Galerijo Ars in Galerijo Rika Debenjaka iz Kanala ob Soči pripravlja za jesen 2018 spominsko razstavo o tržaški slikarki Eldi Piščanec. Zato se obrača na zasebnike, ki imajo v lasti dela Elde Piščanec, s prošnjo, da bi jih dali na razpolago za obdobje razstave. Informacije na tel. (+39) 0481 531445, pon. - pet. od 8.30 do 12.30 ali po e-pošti info@centerbratuz.org.

"Male oglaš" najdete na našem portalu www.noviglas.eu.

Darovi

V spomin na ljubo mamo Lojzko Kovač Jerman iz Ločnika, ob 1. obletnici njene smrti, daruje Marina Ierman 500 evrov za Marijine sestre za odlično negovanje v času njene hude zahrbtnne bolezni; zahvala gre tudi kuharici in čistilki. **Za Novi glas** daruje Marina Ierman 200 evrov.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 27.7.2018 do 2.8.2018)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 27. julija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studija 2.

Sobota, 28. julija (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in ziljskem narečju.

Nedelja, 29. julija: ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 30. julija (v studiu Stefania Beretta): Pravljični svet.

Torek, 31. julija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 1. avgusta (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Morje je veliko, še večje, gajvečje - 3. del. - Izbor melodij.

Četrtek, 2. avgusta (v studiu Andrej Bavcon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

KCLB Enotedenska ustvarjalna delavnica

Kresniček je začel svoj let ...

Vesel živčav, pa tudi disciplinirano petje sta se zadnji teden v juniju oglašala v Kulturnem centru Lojze Bratuž. Na dvorišču pod lipami in v raznih notranjih prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž so se vrstile prijetne, a tudi intenzivne delovne urice enotedenske ustvarjalne - pevsko, glasbeno, gledališko, plesne - delavnice, ki so si jo zamislili organizatorji, to je Kulturni center Lojze Bratuž v Gorici. Že pred dvema letoma ali še prej se je utrnila misel, da bi kot lastno produkcijo KCLB na oder postavil otroško spevoigro *Kresniček*, ki jo je daljnega leta 1928 uglasbil slovenski skladatelj, dirigent in zborovodja Radovan Gobec (1909-1995), a njen žar ostaja nespremenjen. Zdaj so se želje vendarle uresničile, tudi ob pomoči SCGV Emil Komel. Več kot petdeset otrok, od četrtega razreda osnovne šole pa do tretje

Kdo bo imel vlogo protagonista, ki je kar zahtevna, saj mora biti Kresniček vedno prisoten na prizorišču, ostaja skrivnost, za katero bomo morda izvedeli konec avgusta, ko bo od 27. do 31. potekal še drugi teden ustvarjalne delavnice. Takrat bodo otroci vadili predvsem na odru. Junjsko dogajanje na njej je bilo kar pestro. Otroci so prihajali ob

Foto JMP

nižje srednje šole, ki pojejo v otroških zborih MIPZ Emil Komel, OPZ Veseljaki iz Doberdoba, MLOPZ F. B. Sedež iz Števerjana, OPZ Vrh Sv. Mihaela, OPZ Štma-ver in v Mladinski pevski skupini Vihar iz Sovodnji, se je po opravljeni avdiciji uvrstilo v nov zborovski sestav, ki bo zapel v opereti *Kresniček*. Seveda so v njej pomembni tudi solistični nastopi.

8. uri ali malce kasneje in odhajali ob 15.30. Organizatorji so namreč poskrbeli tudi za malico in kosilo, pa tudi za to, da je vse potekalo v kar najlepšem vzdušju. Časa je bilo namreč tudi za prijateljsko druženje, za sprostitvene igre, pri katerih se je z otroki mudila Tamara Kosič, zelo dragocena uslužbenka KCLB, tudi vodja vsakoletnega gledališke-

ga abonmajskega programa za otroke, Goriški vrtljak.

Ob prihodu na junjsko delavnico so se njeni udeleženci najprej otreli zaspasnosti z jutranjo telovadbo, ki so jo v telovadnici vodile trenerke AŠZ Olympia. Potem pa so si sledile priprave na opereto. Prvi dnevi so bili namenjeni učenju besedila. Potem pa so prišli na vrsto petje, gib, koreografski koraki in seveda igra. Pevski del v opereti vodi uveljavljena pevovodkinja Mateja Čer-nic. Pri tem so ji v veliko pomoč

Damijana Čevdek, Martina Hle-de in Lucija Lavrenčič, pevovodkinje, ki že kar dolgo let svoje glasbeno znanje namenjajo tudi najmlajšim pevcem. Vsak dan ob deveti uri so otroci imeli dihalne vaje in vadili, razdeljeni po skupinah. Konec tedna so že stopili na veliki oder KCLB in oblikovali prvi del spevoigre pod režijskim vodstvom mlade ljubiteljske

igralke, Sanje Vogrič, ki se je že izkazala kot sposobna režiserka pri *"družinskem mijauziklu"* *Obuti maček* Andreja Rozmana Roze. Ker se je sama več let ukvarjala s plesom, bo tudi tokrat podpisala še koreografijo. Sama je tudi dopisala nekaj teksta, tako da bo vsebina bogatejša. Kot nam je v pogovoru o nastajanju te otroško mladinske operete zau-pala Tamara Kosič v imenu organizatorjev, bo *Kresnička* spremljala glasba v živo - tudi petje bo v živo! Izvirno orkestracijo Radovana Gobca, ki jim jo je zaupal njegov sin Mitja, glasbeni pedago-g, glasbeni urednik in zborovodja, je za potrebe nastopajočih priredil mladi goriški glasbenik Patrick Quaggiato. Izvajal ga bo priložnostni orkester odraslih glasbenikov. Quaggiato je tudi priredil pevске dele za dvoglasje; tudi to je novost za otroke, ki navadno v zborčkih pojejo enoglasno. Na delavnicah so otroci že izdelovali tudi rekvizite, ki bodo dopolnjevali kostume. Te si je zamislila Danijela Klanjšček. Pri šivanju ji pomaga Valen-tina Tominec. Otroci so zelo radi ustvarjali na junjskem tednu in se imeli prav lepo, tako da jim je bilo žal, ker je prehitro minil. Premiera otroške operete *Kres-niček* oz. prva ponovitev bosta 5. in 6. septembra 2018, ko otroci ne bodo še vpeti v šolsko delo, tako da se bodo lahko brez skrbi razživel na odru.

Iva Koršič

**Kulturni center
Lojze Bratuž**

**Krožek
Anton Gregorčič**

v sodelovanju s
Študijskim centrom za narodno spravo

**POLETNA
SREČANJA POD LIPAMI**

**Gosta večera bosta
DR. IVAN ČUK in
DR. ALEKS LEO VEST**

avtorja 510 strani zajetne monografije
PREVARANI SOKOLI

Večer bo vodil **DR. JOŽE DEŽMAN.**

**ČETRTEK, 2. AVGUSTA 2018, OB 20.30
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ - GORICA**

Poezija, ki plemeniti duha Poet, zaljubljen v življenje

Kaj so pevci peli materi Istri skozi stoletja, vemo iz ljudske pesmi. Pred sto leti je Istra sredi voj-

ne in uničujoče suše ječala v lakoti in tedaj je Istra s pesmimi duhovnika Milana Kureta dobila svoj prvi pesniški izraz. Še dve desetletji je trajalo davljenje slovenskega življa, nato vstaja in zanos obnove. A tudi nov režim je domačo inteligenco pognal od doma. Ferruccio Jakomin je šel v Trst, Rado Bordon v Ljubljano in Bert Pribac v daljno Avstralijo. Doma, za zaprtimi vrati župnišča, je ustvarjal Alojz Kocjančič, njen sin in največji poet, ki je opeval ljudi, vode in skale, pa tudi zardil: "Ob Rižani in Rokavi je slovenska kri", s čimer je temu delu Istre dal narodni, slovenski značaj. Istra je jadrskovala, "bušca, bušca", v pesmi in v vsakdanu, kot iz navade. Mladi Edelman Jurinčič je v objemu obmorskega mesta v verze lovil slikovite prizore ribičev, mrež in galebov. Trde besede in prvinski značaj njegovih ljudi so nastopili v nevezani besedi Istrani. Tu je Marjan Tomšič seveda, ki je Istro prepredel s svo-

jim notranjim vsemirjem. A šele na 90. leta je morala šavrska Istra počakati, na osamosvojitve Slovenije in na

razmah energije, ko se je zdelo, da je vse mogoče, da je spregovorila in zapela z vsemi pljuči. Tedaj smo se zbrali, peščica domačih ustvarjalcev in ustvarjalcev, v študijskem krožku Beseda slovenske Istre in ustvarili prostor za njen neposredni izraz v reviji Brazde s trmuna. To je bil tudi čas, ko so oroženelotkivo vsakdana v verze prvič zapletle tudi ženske ustvarjalke.

To je bil čas, ko je v tem delu Istre duhovniško službo nastopil Dominik Bizjak - Dinko, tenkočuten mladi mož, ki ga je Istra očarala, da ji je zapel še svoje pesmi. In kot je Bog opitost zaljubljenosti poslal človeku, da ga zaslepi in v slepoti skle-

ne pakte za nadaljevanje življenja, tako je poslal poete, da v prozaičnosti, v mehničnosti preživetja, stanju izsesanosti brez sanj in čarobnosti uvidijo lepoto in jo prepovijajo z duhom. Kot po čarovniji, kot da so ga videle "štrige", je

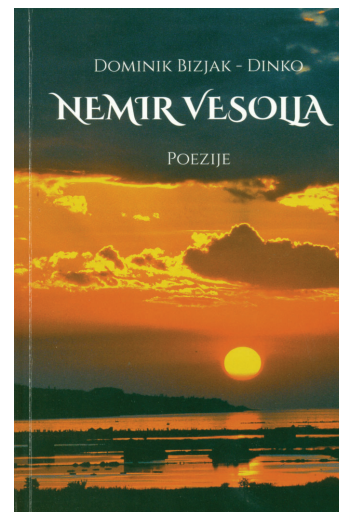

naš poet v Istri zagledal zaklade. Kot resničnega, prvinskega življenja lačen mladenič, ki beži iz izpraznjene mestne lupine, ali kot otrok v rado-

vednosti in nedolžnosti videnja, v čudenju nad življenjem tu ugleda prelesti - hrepenenje, ki ga je nosil v sebi. Kaj vse je našel v Istri za občudovanje! V naravnih danostih, ki jih domačini sprejemamo kot samo po sebi umevne, je videl bogastvo; v izginjajoči kulturi, za katero smo tožili, je opeval vrline. V ostankih stare skupnosti ni videl njenega manjkajočega dela, njene bolečine, ampak njeno moč in veličino. Modernizem, sovražnik starih vrednot, ga ni prestrašil, tudi v jeziku ne. S svojo estetsko močjo je novosti amalgamiral v duha Istre, ni je asimiliral v modernizmu, tako da je zavetela lepša, plemenitejša, močnejša. Tega še nihče ni naredil tako sočno, iz "trebuh", tako koncentrirano in vsestransko: vetrovi, svetloba, jutra, polja, trave, drevesa, vode, domačije, ljudje, jezik, vonjave, glasovi - za vse to odprt, po vsem tem je hlatal kot sestradan popotnik. Lahko ga imenujemo poet, zaljubljen v življenje.

Vse, kar je v občudovanju pogledal, se je spremenilo v zlato, ki smo ga imeli, a se ga ni-

smo dovolj zavedali. Sam nam v porušeni domačiji kaže na večino stavbarja, v padlih kolonah na moč kamna, na zapuščenih poljih na barve divjega cvetja, v poletni pripeki na igro žarkov, v porušeni mlinu na klopot mlinskega kolesa. V svojih pesmih poravnava porušene "baladurje", dviga paddle "velbe", na zapuščenih poljih se zlatega žita in osušene potoke obliva z žuborenjem. V ranjenem ponosu moža želi videti modrost domačina, v resigniranem pogovoru znanje generacij, v pritajenem klepetu gospodinj barvitost govornice, v večerji starca vonj polente, v nezaupljivosti dobrohoten nasvet vaščanke. "Tiho, tu smo v kleti", povzame šepet gospodarja, kot da hoče povedati, da smo v svetišču staroselca, kjer

ŽIVETI Z ISTRO

Vprašujejo me znanci radi:
Kako je z vami v Istri?
Kakšna se vam zdi?
Se znajdete z ljudmi?
Povejte nam kaj več o tej deželi!

A jaz jim vedno to povem,
da ni dovolj le govoriti,
da se povedati ne da,
da treba je živeti z Istro,
spoznati jo do dna srca.

Treba je čutiti njeno bolečino,
ko v solzah se zjutraj umiva,
čutiti radost, ko se nanjo sonce zliva,
čutiti dih vetrov in šum morja,
čutiti vonj cvetov, svežino polj,
čutiti bitje njenega srca,
ki polno je skrbi in boja,
prepolno upanja
in želje biti eno
s svojimi in vsem.

Dominik Bizjak - Dinko
NEMIR VESOLJA, poezije
Samozaložba (v izidu)

biva skrivnost od nekdanj. Dobrohotnost, duh, neizživeto energijo, ki jih je nosil v sebi in ki so hotele na plan, je popotnik pretil v izsušeni utrjeni vsakdan kmečke Istre in mu vdahnil novega življenja, radoživosti, svetlih barv, igre, mladostnega vrisa in volje po bivanju. "Koliko zakladov, Istra ...", je dihal vznesen in se ji zahvaljeval. In se ni zavedal, da je s tem v zakladnico pesniške Istre nasul veselja in radosti, ki so v pesniškem izrazu Istranov in Slovencev tako redki. Darovani dragulji so se usuli na odkrite zaklade, pesmi pa kličejo, enostavno zahtevajo, da se poezija, ki plemeniti in dviga duha, ponovno vrne v vsakdanje življenje.

Leda Dobrinja

DROBICI DOMAČE ZGODOVINE (26)

Dimitri Tabaj

Rodbina Rijavec (6)

Tudi v nadaljevanju pisma je povsem razvidno, da je bila ustanovitev slovenske banke v Trstu bistvenega pomena. Tako Ivan Rijavec in dr. Joško Jakončič končujeta svojo prošnjo Zavezniški upravi v Trstu: "Svoj čas so vplivni trgovski in finančni slovenski krogi v Trstu sprožili zamisel in predlagali, da bi Kmečka banka otvorila svojo podružnico v Trstu, ker bi bila taka podružnica nujno potrebna za slovenski življ v tem mestu. Gotovo je v Trstu za enkrat dovolj bank in ne bi hoteli s tem trditi, da je potreba še po eni novi, vendar moramo poudariti, da je potreba po slovenski banki v Trstu in je taka banka tudi nujna posledica gospodarske svobo-

de, ki so jo obljubili Zavezniki evropskim narodom po vojni ter v prvi vrsti samo onim narodom, ki so bili doslej zatirani od narodov vladarjev Evrope.

Teško je namreč zahtevati od slovenskega varčevalca, malega človeka kakor tudi trgovca in industrijca, da naj bi zaupal svoje prihranke italijanski banki, ki, čeprav bi mogoče z njim postopala kulantno, bi gotovo po svoji osnovni politični liniji zastopala stališče, ki bi končno škodilo slovenskemu narodu v celoti. Te misli so tudi navdajale slovenske gospodarske kroge v Trstu, da zahtevajo slovenski denarni zavod v Trstu. V tej zvezi bi radi tudi omenili, da so našli precejšnje razumevanje za naša prizadevanja pri finančnem uradu AMG v Gorici in da nas je tudi veselilo čitati, da nam glavni finančni častnik za Italijo v Rimu gleda z naklonjenostjo na naše načrte, ko smo začeli s poslovanjem v obširnem de-

lokrogu pred nekaj meseci s smotrom, da dosežemo sedaj zastavljeni cilj.

Naša banka ima v svojih pravilih, ki jih je odobrila ZVU, pravico ustanavljati podružnice (čl. 2, točka 13). Trdno smo tudi prepričani, da ta pravica ni v nasprotju z osnovnimi načeli, ki vodijo sedaj finančno politiko ZVU na tem ozemlju. Naš zavod dela samo v smislu izrecnih želja vsega slovenskega prebivalstva tega ozemlja brez razlike slojev, ko si usoja prositi Vojaško zavezniško upravo cone A, da ugodno reši predmetno prošnjo".

Na pismo niso dobili nobenega odgovora in tržaški člani Kmečke banke so se odločili ustanoviti samostojno banko v Trstu. To jim je uspelo šele leta 1955 po podpisu Londonskega sporazuma.

Ivan Rijavec je bil ravnatelj Kmečke banke do leta 1955, ko je odstopil zaradi bolezni, v času, ko se je banka preselila v ulico Morrelli. Bil je tudi vice-blagajnik tržaške Zadruga za vojne oškodovance po drugi svetovni vojni. Nekaj let kasneje je njegova hči prof. Vida Rijavec por. Čuk - profesorica na nižji gimnaziji v Gorici - postala prva ženska v odboru Kmečke banke in vseh slovenskih bank v Gorici v tistem času nasploh.

Ivan Rijavec je umrl v ponedeljek, 9. aprila 1956, po kratki, a mučni bolezni. Tržaški Novi list je med drugim pisal: "Pokojnik je bil vse življenje vzoren Slovenec, dober gospodar in skrben oče. Vestno se je udeleževal tudi v kulturnem in političnem življenju našega naroda, posebno pa v združništvu. Naj mirno počiva v štandreski grudi, ki ji je ostal zvest do smrti, ki ga je iztrgala iz vrst živih v 69. letu starosti.

Ivan Rijavec z ženo Emilijo po letu 1950

Sestra Ivana Rijavca, Marija Angela por. Tabaj (1881-1952), prababica avtorja tega članka Dimitrija Tabaja. Po smrti moža Blaža Tabaja (1928) se je z dvema hčerkama izselila v ZDA. Leta 1952 se je vrnila v Štandrež in istega leta, štiri leta pred bratom, umrla. Slika je bila posneta le nekaj mesecev pred smrtjo.

IVAN RIJAVEC

V ponedeljek je po kratki, a mučni bolezni umrl bivši sodni oficial g. Rijavec Ivan. Pozneje je bil 16 let ravnatelj Kmečke banke v Gorici.

Pokojnik je bil vse življenje vzoren Slovenec, dober gospodar in skrben oče. Vestno se je udeleževal tudi v kulturnem in političnem življenju našega naroda, posebno pa še v združništvu.

Naj mirno počiva v štandreski rodni grudi, ki ji je ostal zvest do smrti, ki ga je iztrgala iz vrst živih v 69. letu starosti.

Pokopali so ga v sredo popoldne. Pogreba so se udeležili mnogi dijaki in profesorji slovenske nižje gimnazije.

Njegovi užaloščeni družini, posebno še gospe hčerki Vadi ter drugim sorodnikom, izražamo vsi Štandrežci iskreno in globoko sožalje. Sožalju se pridružuje tudi uredništvo Novega lista.

Tržaški Novi list 12. aprila 1956 poroča o smrti Ivana Rijavca.

Štandrež

Minuli ponedeljek 9. aprila je umrl na domu v Štandrežu g. Ivan Rijavec, ravnatelj Kmečke banke v Gorici in bivši sodnijski uradnik ter posestnik. Bil je ugledna oseba, saj je veljal za narodnozavednega moža, ki je pod fašizmom izgubil službo na sodnji zaradi svojega narodnega prepričanja in antifašističnega mišljenja. Kot družinski oče je vzgojil tri otroke, od katerih je gospa Vida profesorica na slovenski nižji srednji šoli v Gorici. Smrt je prišla precej nepričakovano, vendar ko se je čutil slabega, je želel duhovnika, ki je res prišel in mu podelil zakrament umirajočih.

Naj počiva v Gospodu, preostalim pa naše sožalje.

Katoliški glas 12. aprila 1956 poroča o smrti Ivana Rijavca.

Pokopali so ga v sredo popoldne. Pogreba so se udeležili mnogi dijaki in profesorji slovenske nižje gimnazije".

Tako se ga je spomnil goriški Katoliški glas: "Minuli ponedeljek, 9. aprila, je umrl na domu v Štandrežu g. Ivan Rijavec, ravnatelj Kmečke banke v Gorici in bivši sodnijski uradnik ter posestnik. Bil je ugledna oseba, saj je veljal za narodnozavednega moža, ki je pod fašizmom izgubil službo na sodnji zaradi svojega narodnega prepričanja in antifašističnega mišljenja. Kot družinski oče je vzgojil tri otroke, od katerih je gospa Vida profesorica na slovenski nižji šoli v Gorici. Smrt je prišla precej nepričakovano, vendar, ko se je čutil slabega, je želel duhovnika, ki je res prišel in mu podelil zakrament umirajočih. Naj počiva v Gospodu, preostalim pa naše sožalje".

OBJAVLJENO TUDI NA PORTALU KAMRA, PORTALU DIGITALIZIRANE KULTURNE DEDIŠČINE SLOVENSkih POKRAJIN (www.kamra.si), KI GA UPRAVLJA OSREDNJA KNJIŽNICA CELJE

Gorica / Projekt DVS Bodeča Neža Bogastvo in privlačnost gregorijanskega koral

Dekliška vokalna skupina Bodeča Neža, ki jo vodi Mateja Černic, je v letošnji res bogati sezoni organizirala tudi mojstrski tečaj o gregorijanskem koralu, ki ga je vodila s. dr. Susi Ferfoggia, docentka na Papeški Univerzi Janeza Pavla II. v Krakovu. Prvi del je potekal v prvih dneh marca letos, drugi pa sredi julija. Projekt, ki je nastal v sodelovanju s PD Vrh Sv. Mihae-

Cerkveni oče sv. Irenej Lyonski je trdil, da se glasba lahko le prenaša in z njo tudi vera. To je bila "kultura spomina". Na tak način so se te melodije ohranile vse do danes. Prvi primeri zapisa teh melodij so bili v 9. oz. 10. stoletju, ko je gregorijanski koral nastal kot spojitev med staro rimsko in galikansko liturgijo. Ker je gregorijansko petje vezano na liturgično leto, je bil tudi raznoliki program goriškega koncerta razdeljen na štiri dele, ki so ponazarjali različna obdobja cerkvenega leta. Izbrane so bile različne skladbe (med njimi antifone, introitusi, gradualji, himne itd.), povezane z Adventom, Božičem, postom in Veliko nočjo. Pevke so začele s sedmimi antifonami (t. i. velike antifone "O"), ki se izvajajo v tednu pred Božičem. Sledili so božični (med njimi tudi znani Hodie Christus natus est in Puer Natus) in postni korali. Program so sklenili štirje napevi iz velikonočnega časa in antifona Salve Regina.

Neobičajen in zanimiv, zelo kakovostno pripravljen in zastavljen glasbeni večer je zbrane poslušalce zelo navdušil. V gregorijanskem koralu ne izstopajo ne posameznik ne njegov glas, pomembna je enovitost in zlitost

la, Združenjem cerkvenih pevskih zborov Gorica in z združenjem USCI Furlanije Julijske krajine, je kronal glasbeni dogodek v goriški stolni cerkvi v petek, 20. julija.

Koncert te zelo stare glasbe je bil za Gorico prava novost in je privabil kar veliko ljudi (ne samo iz Goriške), pa čeprav je potekal sredi poletja. Navzoči so bili ljubitelji lepega: ljubitelji glasbe, med njimi tudi glasbeniki in strokovnjaki, pa tudi ljubitelji duhovnosti v glasbi, saj gregorijanski koral je (tudi) molitev, izraz pristnega verovanja, ki je dozorel v prvem tisočletju krščanstva v globljem duhovnem izkustvu svojih ustvarjalcev.

Poleg deklet skupine Bodeča Neža, ki so tudi v interpretaciji te arhaične glasbene govornice pokazale svojo visoko kakovostno raven, sta nastopila tudi moška vokalna skupina, ki je nastala ob tej priložnosti, in tržaški stolni organist Riccardo Cossi, ki je posamezne napeve povezoval z vrhunskimi orgelskimi improvizacijami. Pevke je pripravila s. Susi Ferfoggia, po rodu iz Doberdoba, ki je gregorijansko petje vzljubila na Poljskem, kjer tudi živi, je uvodoma povedala pevka Giulia Černic. S. Susi je v predstavitvi koncertnega sporeda povedala, da je gregorijanski koral povezan s srednjim vekom, z benediktinci, z menihi, z molitvijo. "Nastal je v tišini samostanskih zidov. In molitev nas vodi v tišino, v kontemplacijo". Ne poznamo ne imen tistih, ki so te melodije zapisali, in niti točnega časa, v katerem so nastale. Vemo le, da so nastajale skozi stoletja in da vse do 10. stol. niso bile zapisane, temveč so jih prenašali iz roda v rod, od učitelja do učenca.

Organist Riccardo Cossi

skupnega tona. Petje je navidez "suho" in dolgočasno, a samo navidez. V resnici je lepo že zato, ker je "le" bistveno, saj ga sestavljajo človeški glas, beseda in melodija. Gregorijanski koral lahko tudi imamo za izhodišče razvoja evropske umetne glasbe, čeprav nima veliko skupnega z večglasnim petjem, ki smo ga vajeni in ga radi poslušamo na najrazličnejših prireditvah ali zborovskih revijah. In vendar je to glasba, ki ima svoj čar, privlači. Poslušalca pomirja, v njem "vžiga" duha, vzbuja žejo po presežnem, večnem. Prebuja in pospešuje molitev v tistem, ki mu je ta naravna in potrebna. Kot dihanje. Kot bitje srca. Pete molitve, prežete s starodavno vzvišenostjo, ne kalijo notranjega miru, temveč poslušalca duhovno krepijo, razsvetljujejo njegova ušesa, njegov um, njegovo srce.

DD

Andrej Kosič razstavlja v Krminu Barvno bogata in tematsko enotna razstava

Krajinar Andrej Kosič je prav gotovo slikar, ki s svojimi deli zelo neposredno nagovarja človeka, saj s svojimi upodobitvami domačih krajev vabi gledalca, da se empatično približa slikam na steni in njihovem sporočilu. Od četrta, 19. julija 2018, lahko razstavo Kosičevih del s povednim naslovom *Ta moj mali svet* obiščemo v velikih in svetlih razstavnih prostorih Mestnega teritorialnega muzeja A. Pesaola v palači Locatelli v središču Krmina. Odgovorna za muzejsko dejavnost v Krminu Fainova je uvodoma opozorila na

Kosičevo navezanost na domače območje, v imenu občinske uprave pa je prisotne nagovorila krminska odborica za kulturo Martina Boraccia. Umetnika in razstavljenega dela je predstavil umetnostni zgodovinar Saša Quinzi, ki je povedal, da Kosič tokrat razstavlja olja in

bogat izbor več kot 40 akvarelov. Vsem je skupna tema domača krajina, se pravi Brda, Soška in Vipavska dolina ter Kras v različnih letnih časih, ki jih umetnik čuti kot svoj

bivanjski prostor. Kot slikar, ki mu je blizu postimpresionistični jezik, zna Kosič v odslikavi jesenske gmajne, z živordecimi barvami ruja, kot jih predstavlja na odličnih oljih, ali s prefinjeno, natančno in jasno potezo lirčnih akvarelov, za katere večkrat

uporablja za naslov tudi verz kakega pesnika, ustvariti podobe, ki nagovarjajo dušo vsakogar, ki se zazre vanje. Zanimivi so tudi nekoliko nenavadni, podolgovati formati akvarelov, saj nam

omogočajo drugačno perspektivo opazovanja in razbiranja detajlov, ki jih lahko Kosičev čopič zabeleži. Bežna črta trave, ki kuka iz zasnežene pokrajine, ali sence, ki plešejo v zasneženem gozdu, posebna svetloba ob zahodu, ki osvetljuje kraško ali briško vasico, nam blagodejno

vlivajo v srca in zavest lepoto in spokojnost, ki jo najdemo v naši neposredni okolici, le videti jo je treba. V glavnem gre za kulturno krajino, ki posredno tudi izpričuje prisotnost človeka, in to ne le z upodobitvijo vasi, ampak tudi obdelanih vinogradov in polj, senožeti in gozdičkov. In če drži, da okolje s svojo klimo in naravnimi danostmi vpliva na človeka, tudi drži, da človek s svojim delom oblikuje okolje in prispeva k njegovi urejenosti. Kdor si ogleduje te akvarele in olja, gotovo zazna tudi ta vidik, se pravi spajanje človeške prisotnosti z naravnim okoljem. Tudi zato čutimo tako upodabljanje krajev in pokrajin zelo blizu.

Kdor se v prihodnjih dneh mudi na Krminskem, naj izkoristi priložnost in si ogleda razstavo, ki se bo končala 26. avgusta. Galerija je odprta ob četrtek, petkih in sobotah od 16. do 19. ure, ob nedeljah in praznikih pa od 10.30 do 12.30 in od 16. do 19. ure.

MT

Vladka Tucovič

JEZIKOVNICA

44

Še o krajevnih imenih

V prejšnji Jezikovnici sem vas na morje pošiljala v Črno goro, seveda le zato, da sem se lahko navezala na pravičen zapis tega zemljepisnega imena, ki je ime države. Ker pa imamo poleti več časa za potovanja, se bom tudi tokrat nekoliko pomudila pri tujih zemljepisnih imenih, vendar pri krajevnih, in to tistih, seveda, ki nas begajo ali jih pogosto rabimo napačno. Tuja krajevna imena so zelo raznolika polje. Za marsikatero tuje mesto imamo povsem podomačeno obliko (Rim, Dunaj, Pariz). Nekatera krajevna imena pa so v imenovalniku povsem enaka izvornemu jeziku (New York), slovensko končnico pa dobijo pri pregibanju, zato se imenujejo polcitatna: prihajam iz New Yorka, potujem proti New Yorku, vidim New York, sem v New Yorku, z New Yorkom sem bila zadovoljna. Pri tem ne bo odveč poudariti, da je končno treba izpisati skupaj, brez vezaja, torej je prav: iz New Yorka in Washingtona, ne pa iz New York-a ali Washington-a. Čisto enako torej zapišemo te besede kot običajna slovenska imena. Nihče namreč ne bo pomislil, da bi narobe zapisal v Trst-u, čeprav gre pri polcitatnih imenih za povsem enak princip sklanjanja. Res pa je, da so v tujih imenih pogosto črke, ki jih v našem črkopisu ni (v navedenem primeru ipson in dvojni v), kar nas verjetno čisto po človeško zmede. Kadar ste v dvomu, si pomagajte tako, da pokukate na jezikovni portal fran. si ali polistajte kar po slovarskem delu knjige Slovenski pravopis 2001. Tako v elektronski kot klasični knjižni obliki boste našli sklanjanje obe navedeni mesti (pa še marsikatero drugo). Pogosto pa pomaga že, če polistate po zunanje-političnih straneh kakšnega časopisa, in boste takoj imeli primere za pravilno rabo tujih imen, tudi osebnih (imena George tudi ne bomo sklanjali George-a, pač pa Georgea, enako kot Janez, Janeza). Potem pa so tu še krajevna imena iz nam najbližjih južnoslovenskih jezikov, ki jih sklanjamo kot povsem slovenske besede, zato z njimi povečini ni težav: Zagreb, iz Zagreba, v Zagrebu; Skopje (izvirno Skoplje), iz Skopja, v Skopju; Slavonski Brod, iz Slavonskega Broda, v Slavonskem Brodu; Vinkovci, iz Vinkovcev, v Vinkovcih itd. Manjši problem se pojavi pri imenu mesta v Republiki Srbski oz. Bosni in Hercegovini, ki se izvirno imenuje Banja Luka, Slovenski pravopis 2001 pa pravi, da se po slovenskih pravilih piše Banjaluka. Tako nam pravopis poenostavi sklanjanje. Odpade namreč vprašanje, ali se v imenu sklanjata obe besedi (iz Banje Luke) ali samo druga (iz Banja Luke), saj bo najustreznejše, če bomo zapisali iz Banjaluke, torej podobno, kot bi sklanjali slovenska krajevna imena ženskega spola (iz Gorice, Izole ali Ljubljane). Večji problem je pri samostalniku srednjega spola, ki označuje srbsko mesto Užice. V večini jezikovno nepregledanih slovenskih besedil se ga rabi kot samostalnik ženskega spola v množini, torej iz Užic in v Užicah, kar ni prav. Tudi Slovenski pravopis 2001 potrjuje, da je to samostalnik srednjega spola v ednini, torej v Užicu in iz Užica. Čisto enako kot slovenska imena: tisto Zagorje, iz Zagorja, v Zagorju ali tisto Tepanje, v Tepanju, v Tepanju. Da je Užice res srednjega spola, priča svojilni pridevnik Titovo, ki ga je mesto Titovo Užice v spomin na medvojno osvojenno ozemlje Uzička republika nosilo med letoma 1946 in 1992. Ne nazadnje se v slovenskih medijih večinoma narobe piše tudi zemljepisno ime slavne plaže na otoku Pagu, kjer se je na začetku poletja zgodil brutalen umor. Plaža oz. zaliv v bližini mesta Novalja se imenuje Zrče, prav je na plaži Zrče oz. na Zrču, ne pa v Zrčah. Doc. dr. Vladka Tucovič na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.

Poštni muzej v Trstu

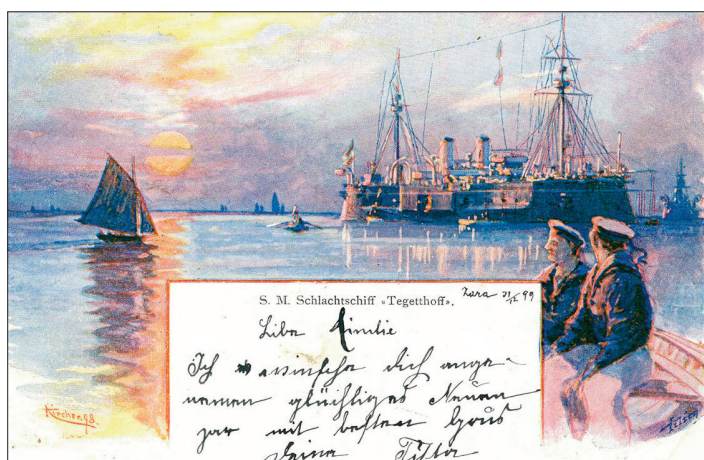
Razstava posvečena Aleksandru Kircherju

Obiskovalci, ki vstopijo v Tehnični muzej na Dunaju se ob vohu najprej srečajo z veliko fresko, ki prikazuje je tržaško prosto luko. Povezav med Trstom in staro donavsko predstolnico je res nešteto. Te se kažejo na kulturnih, glasbenih, umetniških, trgovskih in geopolitičnih področjih.

Umetnik Alexander Kircher, rojen leta 1867 v Trstu je avtor zgoraj omenjene panoramske slike, ki prikazuje Trst v času svojega razcveta. Njegove slike krasijo tudi druge ugledne reprezentančne palače, kot na primer dvorane občinske palače v Bremenu, v Frankfurtu, v Kielu, v Splitu, v Rovinju in še v drugih evropskih predstolnicah.

Kot veleva znani latinski rek "nemo propheta in patria", tudi Alek-

njegovo umetnostjo, na robu 19. stoletja popeljal v svet. Umetnik Aleksander Kircher je bil zaljubljen v morje. Že v mladih letih si je želel postati kapetan ene izmed Avstro-ogrskih ladij; želja pa se mu žal ni uresničila zaradi fizičnih težav. Kljub temu se mu ta strast ni ugasnila in začel je slikati in dobro prenašati občutke na platno. Njegovo tehniko je zatem razvil tudi pri slikanju pokrajinskih prizorov. Na začetku 20. stoletja je postal profesor na Akademiji umetnosti v Trstu, dokler se ni preselil v Nemčijo, kjer je nadaljeval s slikanjem. Aleksander Kircher je umrl nekaj dni po začetku druge svetovne vojne, 16. septembra leta 1939 v Berlinu. Letos je pri založbi Luglio Editore izšla tudi publikacija posvečena Kircherju La

sander Kircher je v svojem rojstnem mestu Trstu ostal pre malo poznan. Kircher je bil na Trst izredno navezan. To njegovo rahločutno povezanost je Kircher izražal z likovno umetnostjo, pri kateri se je navdihoval predvsem na morje.

Razstava, ki nosi naslov Aleksander Kircher, slikar iz Trsta je posvečena bogatemu in raznolikemu Kircherjevemu umetniškemu opusu. Odprli so jo v prostorih Srednjeevropskega poštnega muzeja, ki do muje v palači glavne pošte v Trstu na Poštnem trgu (Piazza Vittorio Veneto). Ekspozicijo je postavila direktorica Poštnega muzeja Chiara Simon s pomočjo tržaške zbirateljice Liliane Pajole. Kustosinji razstave Chiara Simon se je zdelo pomembno, da reši iz pozabe lik Aleksandra Kircherja, brez katerega ne bi imeli toliko razglednic s tržaškimi in pomorskimi motivi. Kircherja lahko obravnavamo kot ambasadorja našega mesta, kjati ga je z

marina da guerra austroungarica nei quadri di Alexander Kircher (Avstro-ogrška mornarica v slikah Aleksandra Kircherja), pod katero se podpisuje zbirateljica in poznavalka njegovih del Liliana Pajola.

Razstavo sestavlja preko 200 originalnih razglednic, dvajset risb iz zbirke Giorgio Petronio ter razni dokumenti in predmeti, ki so vezani na Kircherjevo delovanje v Trstu. Kircherjeva originalna dela lahko včasih zasledimo na pomembnih svetovno znanih dražbah (Dorotheum, Christie's, Sotheby's, Bonhams), kjer so mednarodnimi zbiratelji še zelo cenjena in dosegajo zelo visoke ponudbe.

Razstava v Trstu bo odprta do 8. septembra 2018 po sledečem urniku: od ponedeljka do petka od 9. ure do 12.30. Za več informacij in za vodene ogledne lahko obiskovalci pokličejo na telefonsko številko 040 6764264.

MAN

S 1. strani

70. obletnica Slovenske prosvete in 100 let smrti Ivana Cankarja

Organizatorji pa so ostali vedno zvesti izvornemu načelu – svobodi. Draga je tako postala arena, kjer so lahko intelektualci svobodno izražali svoja stališča in jih posredovali v zamejstvu, zdomstvu in predvsem v matični domovini.

Letošnje Drago bo v petek, 31. avgusta, ob 16.30 uvedlo predavanje z naslovom *Pluralizem po slovensko*; na njem bo svoja razmišljanja osvetlila novinarka novinarskega oddelka deželnega sedeža RAI v Trstu, Erika Jazbar. V soboto, 1. septembra, bo sledil poseg pesnika, pisatelja in urednika Aleša Štegarja, ki bo ob 16.30 raz-

mišljal o mejah pod naslovom *Misliti meje*. Beseda bo tekla o mejah med prostori, med jeziki in kulturami, o njihovi vsakdanosti in neoprijemljivosti. Ob 20.30 bo na vrsti slovesna akademija ob 70. jubileju Slovenske

bo pomožni ljubljanski škof msgr. Tone Jamnik. Med bogoslužjem bo v cerkvi pel cerkveni zbor Sv. Jerneja pod vodstvom Janka Bana. Po sveti maši so najavljeni še trije pomembni trenutki letošnje Drage. Ob 10. uri bo

Imre Jerebic, ter predsednik prve slovenske vlade, slovenski zunanji minister in poslanec Evropskega parlamenta, dr. Lojze Peterle.

Popoldne, ob 15.30, bodo slovesno podelili 7. Peterlinove nagrade, zatem pa bo sledilo predavanje novinarja Bernarda Nežmaha o novi slovenski politiki. V prihodnji številki našega tednika bomo objavili še druge podrobnosti letošnjega programa Drage, ki nam jih bo v pogovoru za Novi glas predstavil predsednik Društva slovenskih izobražencev, gospod Sergij Pahor.

DRAGA 2018

prosvete v Trstu. V nedeljo, 2. septembra, ob 9. uri v cerkvi sv. Jerneja na Opčinah sveta maša za udeležence Drage; daroval jo

na vrsti jutranje predavanje z naslovom *Kako reševati socialne probleme v Sloveniji*, ki ga bosta vodila socialni delavec in stalni diakon, dr.

Pot vključevanja v nov družbeni kontekst Sprejemanje migrantov v Trstu deluje

V Trstu sprejem migrantov deluje. Poleg tega, da vključuje razne lokalne dejavnike, ki delujejo na tem področju, predstavlja pozitiven motor lokalnega gospodarstva (na primer, en milijon evrov na leto gre za podjetje Trieste Trasporti). Trenutni sistem sprejemanja se skuša izogibati tako imenovani getizaciji in nevarni koncentraciji pribežnikov, saj spodbuja neodvisnost sprejetih ljudi, da se na tak način čim boljše vključijo v lokalno družbeno, kulturno in jezikovno strukturo.

To so samo nekateri podatki, ki izhajajo iz statističnega poročila o tržaškem sprejemnem sistemu iz leta 2017, ki so ga predstavili v četrtek, 19. julija, v tržaškem novinarskem krožku Circolo della stampa di Trieste.

Srečanje je uvedel novinar in predsednik novinarskega krožka Pierluigi Sabatti: "Pomembno je pravilno informiranje, kajti določenim argumentom moramo nameniti še dodatno pozornost in našim ljudem nuditi točne informacije. Dejstvo, da se včasih še govorijo o lagerjih za pribežnike, je po

mojem mnenju strahotno. Trenutno se soočamo z demografskim upadom in te ljudi mi potrebuje. V mestu, kjer živimo, so bili od nekaj priseljenci lepo sprejeti. Pomembno je, da širimo novice o dejanskih podatkih," je dejal pred-

sednik novinarskega krožka. Statistično poročilo obravnava dejanske številke in prisotnosti na našem ozemlju.

V letu 2017 je bilo prisotnih na našem območju 433 migrantov starih od 18 do 25 let, 459 med 26 in 35 letom starosti, 173 starejših od 36 let ter 120 mladih, ki niso še

dosegli 18. leto starosti. 1410 jih je obiskovalo tečaje italijanskega jezika, 113 mladoletnih otrok so vpisali v javne šole, 55 odraslih oseb pa se je vpisalo v srednje šole. Aktivirali so tudi 49 različnih delovnih praks, katerih se je udeležilo 414 oseb.

V uvodu je don Amodeo, predsednik škofijske Karitas v Trstu, podal svoje stališče o trenutnem stanju pretoka migrantov: "Pogosto slišimo napačne besede, ki vodijo k zgrešenemu tolmačenju istega problema. Mi ne razpolagamo s

ne e per rifugiati e richiedenti asilo) je sistem zaščite za begunce in prosilce azila, ki ga z državnimi sredstvi ureja mreža lokalnih institucij. Po opravljenih formalnih postopkih za vlogo prošnje za mednarodno zaščito je prosilcu in morebitnim družinskim članom potrebno zagotoviti preživljanje. Na konferenci so povedali, da tak sistem, ki ga na območju uveljavljajo po zaslugi škofijske Karitas, žal ne deluje povsod, kar povzroča to, da so migranti naseljeni pod mostovi in v drugih neprimernih krajih.

Prisilci za azil, ki so prisotni v Trstu, prihajajo iz skoraj 40 različnih držav na svetu. Prevladujejo prošnje pribežnikov iz držav, v katerih so vojne, splošno nasilje in resne kršitve temeljnih človekovih pravic. Do leta 2017 so bili prihodi na ozemlje Trsta znatno stabilni. Kot so razložili med predstavitvijo, prisotnost prodornega in dobro strukturiranega sprejemnega sistema omogoča upravljanje še večjih tokov pribežnikov brez povzročitev kritičnih situacij na ozemlju.

Pri škofijski Karitas ocenjujejo sistem sprejemanja pozitivno, kot gonilo pri lokalnem gospodarstvu, predvsem v sklopu zaposlovanja (zlasti mladih) pri upravljanju sprejemnih centrov, kjer potrebujejo vedno več kvalificiranih kadrov za izobraževanje, mediacijo in usposabljanje.

MAN

Občina Dolina Območje za oddajo biomase

Občina Dolina je sprožila aktiviranje službe za zbiranje biomas, ki je nastala zaradi zadovoljevanja potreb občanov in tudi podjetij za ustrezno upravljanje rastlinske mase, kot so obrezi in vejevja v večjih količinah z dolinskega ozemlja.

Podjetje A&T 2000 S. p. A. je našlo ustrezno območje, ograjeno in varovano, imenovano "Platforma za biomase", za dostavo rastlinskega materiala, kot so vejevje, obrezi in hlodi, za njihovo nadaljnjo uporabo kot biomase s strani gospodinjstvih in gospodarskih uporabnikov.

Ta nova služba dopolnjuje že obstoječe zbiranje zelenja v zbirnem centru v Boljuncu, kamor bo treba še naprej oddajati pokošeno travo in vreče z listjem, in sicer samo v zbirni center.

Platforma za biomase se nahaja v Boljuncu med nogometnim športnim igriščem društva Domio in ploščadjo pred tovarno Wärsilä (Pri Kalu – K'rmačn'k). Odprta je ob torkih od 9. do 13. ure in ob četrtkih popoldne (poletni urnik 15.00 – 19.00; zimski urnik 14.00 – 18.00).

Za dostop do platforme morajo domači uporabniki pokazati

zdravstveno izkaznico, medtem ko morajo gospodarski uporabniki pokazati kartico, ki jim jo je izdala A&T 2000 za vstop v zbirni center v Boljuncu.

Glede na eksperimentalno naravo je storitev brezplačna za uporabnike dolinske občine za prve mesece aktiviranja.

Uporabniki sosednjih občin bodo prav tako lahko dostopali do platforme. V tem primeru bo aplicirana ustrezna tarifa.

Za uporabnike, ki nimajo možnosti dostaviti material do platforme, je predvidena služba za prevzem na domu; to lahko aktivirajo na prošnjo uporabnika in je proti plačilu.

Za morebitne dodatne informacije, tudi kar zadeva preveritve kartice gospodarskim uporabnikom, je A&T 2000 na razpolago na zeleni številki 800 482760 ali po elektronski pošti tecnico@aet2000.it.

Odprtje platforme za biomase predstavlja razširitev ponudbe storitev, ki so aktivne na ozemlju, in bo torej obogatilo ponudbo za uporabnike v korist skupnosti.

Uprava Občine Dolina skupaj z A&T 2000 S. p. A., ki upravlja službo odvoza komunalnih in njim izenačenih odpadkov, z veseljem ugotavlja tudi, da občani vestno skrbijo za ločeno zbiranje odpadkov. Poudarja npr. odlični rezultat iz zadnje majske blagovne analize, ki jo je izvedel konzorcij COREPLA (Državni konzorcij za zbiranje, recikliranje in predelavo plastičnih embalaž) na plastičnih embalažah in pločevinkah, zbranih v dolinski občini. Ostanek na analiziranem vzorcu je dosegel samo 6,3 % in zato uvršča ta dosežek med najboljše rezultate, ne samo na območju, ki ga upravlja družba A&T 2000 S. p. A., pač pa tudi na deželni in državni ravni. Ta

rezultat je dodatna potrditev vne-me, ki jo dokazujejo prebivalci občine Dolina, katerim gre iskrena zahvala za vno, pozornost in vztrajnost, ki jih dokazujejo do okolja in ločenega zbiranja odpadkov. Posebna omemba za doseženi rezultat gre tudi ekipi delavcev, ki pobirajo odpadke.

Še dodaten pomemben rezultat gre zabeležiti pri ravnanju z odpadki na vaških šagrah in podobnih prireditvah. V zadnjem obdobju so se namreč glavna društva iz Brega zedinila za aktivno sinergijo skupaj z občinskimi uradi in s tehniki A&T 2000 S. p. A. za skrbno ravnanje z odpadki, ki nastajajo med prireditvami v organizaciji društev. V zvezi s tem se je občinska uprava obvezala, da bo krila stroške za ravnanje z odpadki šager, če bodo organizatorji zagotovili pravilno ločevanje odpadkov. V Dolini za Majenco in v Mačkoljah za Praznik

češenj sta delovala dva čuvana ekološka otoka, kjer je bilo mogoče pravilno ločevati odpadke, kar je zmanjšalo na minimalno stopnjo količino ostalih suhih odpadkov in hkrati zagotovilo znatno količino in odlično kakovost ločeno zbrane materiala. Poleg tega je društvo SKD Slovenec, organizator Praznika vina v Zabrežcu, začel uvajati biorazgradljivo posodo namesto plastične, medtem ko se je društvo SKD Fran Venturini od Domja, ki organizira Šagro na Krmenki, že od začetka odločilo, da odpravi plastično posodo in jo popolnoma nadomesti z biorazgradljivo. Vsi navedeni primeri so vzoren zgled trajnostnega ravnanja z odpadki na vaških praznikih. Bodisi občinska uprava bodisi podjetje A&T 2000 upata, da se bo tak pristop ponavljal tudi na ostalih prireditvah, ki bodo v dolinskem prostoru.

Kulturno modni sprehod po svetu

Dotik zvezd na gradu Socerb

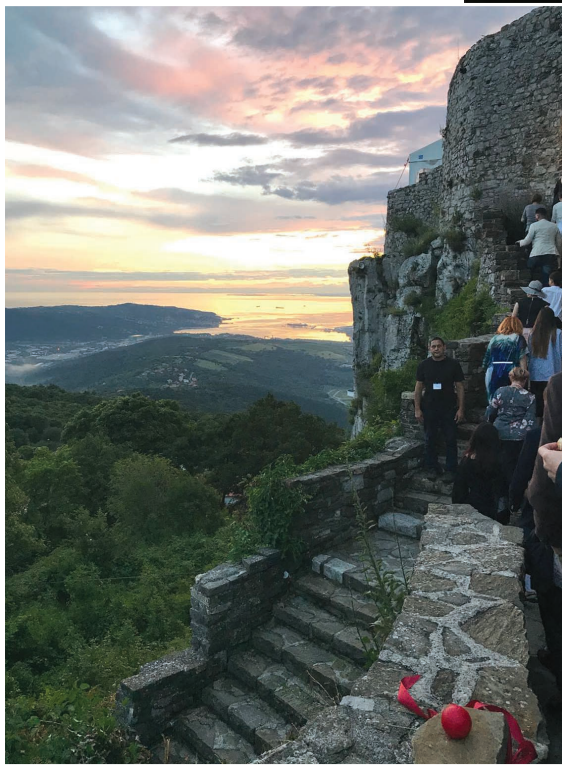
Na socerbskem gradu tokrat diha ni jemal le sončni zahod z enkratnim pogledom na Jadransko morje in okolico, ki je pospremil dan v večer, ampak tudi številne modne kreacije in glasbeni trenutki. Vsako leto ima dogodek drugačno rdečo nit. Letošnja, že tretja izvedba nosi naslov *Kulturno modni sprehod po svetu*.

Gala večer pod socerbskim nebom so uvedle melodije londonske skupine Sans Soucise, ki je z imenitno glasbo v živo spremljala celoten večer. Poseben glasbeni trenutek pa so ustvarile znane operne arije v izvedbi sopranistke Anee Mercedes Anžlovar, tenorja Klemena Keliha ob klavirski spremljavi Marka Hribernika.

Modni oblikovalci so letos navdih jemali v vročih ritmih Bližnjega vzhoda in v naravi sami.

"Pri ženski modi se spogledujemo malo z Dubajem, z barvami, ki so značilne za to mesto, in malo tudi z vnosom arhitekture", je povedala modna kreatorka Tjaša Škapin. Poleg

ženskih oblek so na defileju predstavili tudi moško linijo: elegantne obleke za posebne priložnosti s posebnimi dodatki. Unikaten je bil tudi nakit, ki ga je predstavila izolska umetnica Sandra Kocijančič. "Letos sem

se bolj spogledovala z arhitekturo čebel, ki so tudi same po sebi arhitektke", je pojasnila. Oopenska draguljarna Malalan pa je bila na dogodku prisotna s posebno razstavo dragocenega nakita, ki je napolnil obleke, ki so jih nosile manekenke

in tudi letošnja napovedovalka večera, televizijska voditeljica Karin Sabadin. Organizatorica dogodka in modna oblikovalka Tjaša Škapin je povedala, da si modni dogodek zasluži tudi Primorska in grad Socerb se je izkazal za pravi prizorišče. V sodelovanju s plesnim društvom iz Komna in ostalimi glasbeniki je prirediteljem uspelo ponuditi več kakor modno revijo. Organizatorji so z uspehom dogodka zelo zadovoljni, predvsem kar zadeva

odziv občinstva, saj je grad napolnilo nad 400 obiskovalcev. Sugestivna razsvetljava, glasba in modni izdelki so tudi tokrat oživili socerbski grad in pospremil goste do poznega večera.

MAN

150-letnica smrti Ludwiga Karla Moserja Speleolog, naravoslovec, arheolog

Ob koncu 19. stoletja je Ludwig Karl Moser (1845 - 1918) izoblikoval dinamično in plodno delovanje na speleološkem, naravoslovnem in arheološkem področju. Ludwig Karl Moser se je rodil očetu Moritzu in mami Emiliji Latzke v nekdanjem tešenskem predmestju Steinplatz (Kamence) na levem bregu reke Olze. Takrat je to območje spadalo pod avstro-ogrsko cesarstvo, danes pa se ta kraj nahaja na Češkem. V rodnem mestu je Moser obiskoval osnovno šolo, nižjo realno in katoliško gimnazijo, kjer je maturiral leta 1866. Moser si je želel študijsko pot nadaljevati na slikarski akademiji, oče pa v to ni privolil. Umetniško nadarjenost je pozneje izkazal pri objavi svojih raziskav in pri predavanjih. Kljub temu da je že v mladih letih gojil zanimanje za naravoslovje, se je leta 1866 vpisal na medicinsko fakulteto na Dunaju. Prav kmalu za tem se je prepisal na naravoslovje in leta 1871 postal doktor filozofije. Leta 1876 se je preselil v Trst, kjer je bil imenovan za profesorja naravoslovja na cesarsko-kraljevi klasični gimnaziji. Na tej šoli, ki je imela sedež na Leipziškem trgu - Leipziger Platz (danes trg Hortis), je

poučeval vse do upokojitve leta 1904. Prihod v Trst za enaintridesetletnega Moserja je pomenil začetek novega in izredno plodnega življenjskega obdobja. Območje njegovega delovanja je obsegalo tržaški Kras, Vipavsko in Soško dolino, Notranjsko, vzhodno Furlanijo in Istro. Zasedal je tudi mesto v tržaškem Mestnem naravoslovnem muzeju. Na nemški gimnaziji v Trstu je spoznal tudi slovensko stvarnost, in to prav zaradi slovenskih kolegov in dijakov. Akademski ambient, v katerem se je znašel Ludwig Karl Moser, je bil kulturno in raziskovalno zelo ploden. Med slovenskimi kolegi Karla Moserja velja omeniti prof. Janeza Jesenka (1838 - 1908), ki je poučeval zemljepis in zgodovino na tržaški nemški gimnaziji, in tudi Karla Glaserja (1845-1913), ki je na omenjeni gimnaziji poučeval latinščino, grščino, nemščino, geografijo in slovenščino. Moser ni imel stikov s Slovenci samo v šoli, temveč tudi izven nje, kajti na svojih pohodih po Krasu in Istri in po ostalem slovenskem ozemlju se je seznanil s tam živečimi Slovenci. Spoznal je

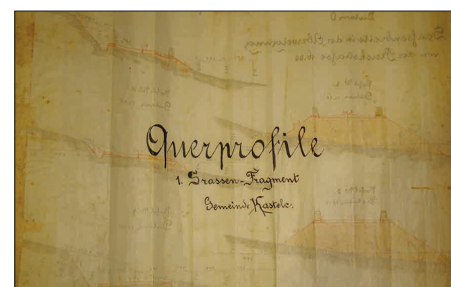

duhovnike, učitelje, javne funkcionarje, posestnike, gostilničarje in preproste ljudi. Bil je tudi predsednik pohodniškega - alpinističnega društva "Touristi Triestini", katerega člani so bili tudi ugledni Slovenci, med katerimi so bili F. S. Kalister, K. Gorjup, J. Kugy, J. Pangerc. Društvo Touristi Triestini je bilo ustanovljeno leta 1884 v Trstu pod visokim pokroviteljstvom nadvojvode in princa Ludvika Salvatorja Habsburškega, znanega naravoslovca, ki je živel v Miljah. Moserjeva najpomembnejša

arheološka izkopavanja so potekala med letom 1902 in letom 1904 v nekropoli, odkriti pri Socerbu v občini Dolina. Med gradnjo nove ceste iz Doline v Kastelec pri Socerbu je tedanji dolinski nadžupan Josip Pangerc poklical Moserja, ker so delavci med delom izkopali neke starinske predmete. Karl Moser se je seveda takoj odzval in se odpravil s Pangercem na Socerb. Med ogledom izkopanih predmetov se je takoj zavedel pomembnosti te najdbe in zaprosil sredstva dunajsko osrednjo komisijo in začel izkopavati.

Moser je ugotovil, da gre za dvojno grobišče: prvo je bilo prazgodovinsko, pripadalo je starodavnemu avtohtonemu ilirskemu-keltskemu prebivalstvu, drugo pa priseljenim Rimljanom. Vsega skupaj je raziskovalec naštel 111 grobnic. Izkopavanja so trajala vse do leta 1904. Material iz nekropole, izkopen po podoru strmine med decembrom 1903 in februarjem 1904, je dne 20. marca 1904 Josip Pangerc

odstopil ravnatelju Amorosu, direktorju arheološkega muzeja v Poreču in dopisniku dunajske osrednje komisije. Poleg tega, da je odkrita nekropola največja predrimska nekropola v Istri, je tudi zelo pomembna, ker nam omogoča opazovati razvoj tega območja od konca halštatske kulture (5. - 4. stol. pr. Kr.) do keltske latenske kulture, ki je prevladovala v 3. stol. pr. Kr. vse do konca protocesarske dobe. Leta 2002 je Mestni muzej v Trstu organiziral razstavo v počastitev Moserja in na gradu sv. Justa so razstavljali predmete, izkopane v nekropoli pri Socerbu. Razstavo so ponovili tudi v pokrajinskem muzeju v Kopru. Njegovo nemško poreklo in sodelovanje s centralnimi avstrijskimi raziskovalnimi ustanovami na Dunaju sta v iredentističnih krogih povzročili nasprotovanje,

diskreditacijo in pozabo. Po skoraj sto letih si je zamolčani Ludwig Karl Moser končno pridobil mesto, ki mu pripada. Leta 2008 je Komisija

34135 Trst

Obvestila

Svet slovenskih organizacij sporoča, da je v mesecu juliju in avgustu tržaški urad odprt za javnost od torka do četrta po običajnem urniku.

KCLB v sodelovanju z Galerijo Ars in Galerijo Rika Debenjaka iz Kanala ob Soči pripravlja za jesen 2018 spominsko razstavo o tržaški slikarki Eldi Piščanec. Zato se obrača na zasebnike, ki imajo v lasti dela Elde Piščanec, s prošnjo, da jih njih dani na razpolago za obdobje razstave. Informacije na tel. (+39) 0481 531445, pon. - pet. od 8.30 do 12.30 ali po e-pošti info@centerbratuz.org.

Darovi

V spomin na Graziello Verzier darujeta Irene in Marko Vrtovec za slovensko tržaško skavtsko organizacijo 100 evrov.

V spomin na drago Tatjano Kokorovec Debelis daruje teta Rosana z družino 100 evrov za Marijin dom pri Sv. Ivanu.

Misijonski krožek Rojan je prejel: za prevozna sredstva v misijonih (MIVA): N. N. 20 evrov, Lizeta Janežič 10 evrov, N. N. 10 evrov.

Darove lahko nakazete tudi na:
ZADRUŽNO KRAŠKO BANKO
IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948
Codice BIC: CCTSIT2TXXX
Misijonski krožek Rojan
ul. Cordaroli 29

Ekološki aktivizem (1)

Pred nekaj meseci sem na Facebooku opazila fotografijo. Na prvi pogled se je zdel to iceberg, ki romantično pluje po širnem morju ..., a bila je veliko manj poetična plastična vrečka. Ob tej fotografiji je National Geographic za naslovnico svoje številke, namenjene okoljevarstvu, izbral še eno - belo ptico (podobno čaplji), ki ji trup ovija plastična vrečka. Pa saj smo packe! Celotno širno morja smo spackali! In medtem ko havajski otoki tonejo zaradi taljenja ledu na severnem in južnem tečaju, se sredi oceana pojavljajo novi otoki "človeškega porekla"! Ja, nujno bo treba nekaj storiti, sem pomislila in svoje akcijsko navdušenje kronala (in zadostila) z eklatantnim deljenjem fotografije na svojem profilu. Naj za izgovor velja vsaj to, da ne objavljam ravno veliko!

jih je plastika ujela v svoj oklep in so obsojene na smrt. Srce parajoče. Kako pa mislite, da sta reviji prišli na domove naročnikov? Kakopak, če ne oviti v najbolj rafinirano prozorno plastično folijo! Kaj nam v 21. stoletju, ko smo že bili na Luni in komuniciramo instantno z nasprotnih koncev sveta, res ne uspe najti rešitve, da si rešimo planet?! Ajde, bom delila še en posnetek!

"Jaz bom živela zero waste"! je ob lanskem poletju sklenila moja mlajša, veliko bolj načelna sestra. Nakupila je steklenih posod in bombažnih vrečk in se odpravila v "Zeleno Ljubljano", kjer se na tržnici krega s prodajalci, da ji stehataj vrtnine brez tare in bojkotira trgovine, ki ji ne dovolijo kupiti sadja in zelenjave brez plastičnih ali ekovrečk. V minulih tednih so celo v Trstu odprli trgovino, ki se baha z nazivom "Zero Waste". Kaj pa to pravzaprav pomeni? Stric Google in boter Youtube prav vse vesta in znata. Priporočam, da pokukate (do naslednjega branja).

Lucija Tavčar

za arheološko topografijo zgodovinskega odseka NŠK-ja v Trstu s sodelovanjem raziskovalcev iz Avstrije, Italije, Slovenije in Hrvaške priredila mednarodni študijski dan, posvečen Moserju. Karl Ludwig je bil tako osvetljen z različnih zornih kotov; izstopalo pa je njegovo izredno dragoceno raziskovalno delo. Društvo Touristi Triestini in novinarski krožek iz Trsta sta junija letos organizirala na sedežu novinarske zbornice v Trstu zanimiv posvet, posvečen Moserju, na katerem so ponovno predstavili dvojezičen zbornik Mednarodnega študijskega dne iz leta 2008 "Ludwig Karl Moser - med Dunajem in Trstom". Vodstvo tržaških Mestnih muzejev je že napovedalo, da bodo v mesecu oktobru skupaj s tržaško univerzo organizirali v tržaškem Naravoslovnem muzeju študijski dan, posvečen Moserju, ter večjo razstavo, na kateri bodo na ogled tudi Moserjevi dnevnik in izkopani arheološki eksponati. Zgodovinske dokumente, ki sestavljajo fond Moser, bodo organizatorji dali v digitalni obliki na razpolago obiskovalcem razstave. Ludwig Karl Moser se je poslovil 2. junija 1918 v Bocnu, kjer je tudi pokopan.

MAN

Koroška / Poslovila se je zavedna Slovenka Umrla Marija (Marinka) Inzko r. Ziherl

V Celovcu je v noči z nedelje na ponedeljek, 23. t. m., v 95. letu starosti umrla Marinka Inzko Ziherl. Rojena je bila na pošti v Vodica, ob koncu druge svetovne vojne pa je kot begunka odšla na Koroško. Po krajšem bivanju v taborišču je v Svečah pri znancih spoznala moža Valentina Inzka st., šolnika, javnega in prosvetnega delavca. V zakonu so se jima rodili štirje otroci: Zdravko Inzko, visoki predstavnik mednarodne skupnosti v Bosni in Hercegovini, Marija, Zala in Alenka, sedanja predsednica SKD Kočna, ki prav v teh dneh organizira 36. slikarski teden v Svečah. Pokojna Marinka, ki je bila po

izobrazbi učiteljica, je vrsto let tudi poučevala, obenem pa veliko dopisovala v razne koroške liste in revije, tudi za koledar Celovške Mohorjeve založbe. Dolga leta je sodelovala pri slovenskih sporedih ORF. Pisala je različna poročila in domoznanske članke, a tudi podlistke in literarne tekste. Med drugim povest *Zvesta srca*, ki je izšla v knjižni obliki leta 1999.

Vsi, ki smo jo poznali, smo cenili njeno široko razgledanost in poznavanje razmer v vsem slovenskem narodnem prostoru, seveda še posebej na Koroškem in v matici, a tudi na Primorskem in zdomstvu ter v Argentini, od koder je doma

njena snaha Bernarda Fink. Redno si je dopisovala z mnogimi znanci in prijatelji, zelo zvesto pa je spremljala tudi ves slovenski tisk. Med drugim je bila naročena tudi na naš tednik in ga redno prebiralila in podpirala. Njen pogreb bo v nedeljo, 29. julija, ob 14. uri v Svečah. Ohranili jo bomo v lepem spomenu. Naj ji bo lahka koroška zemlja! Svojem izrekamo glokobo sožalje tudi vsi iz uredništva in uprave Novega glasa.

Katja Ferletič

TAKI SMO (47)

Hrana, ki se je moramo izogibati

Ko nakupujemo hrano, igra, kar vržemo v nakupovalni voziček, izredno veliko vlogo pri zdravju in dobrem počutju nas in naše družine. Če želimo biti zdravi, je pomembno, da se pozanimamo o zdravi prehrani in ostanemo vedno "budni". Lahko brskamo po številnih spletnih portalih, namenjenih zdravju, specializiranih spletnih dnevnikih, spremljamo posebne televizijske programe, kupujemo revije in tako najdemo nasvete o zdravem prehranjevanju. Če si pa sami ne znamo pomagati in pravilno izbirati, moramo vedeti, da za naše zdravje skrbijo tudi evropske organizacije.

Svetovna zdravstvena organizacija in Organizacija združenih narodov sta se odločili, da se bosta s skupnimi močmi borili proti diabetesu, rakastim obolenjem in srčnim boleznim. Stopnja umrljivosti zaradi teh bolezni se bo morala nujno znižati do leta 2030. Strokovnjaki, zaposleni pri obeh organizacijah, nameravajo znižati količine nasičenih maščob, soli, sladkorja in alkohola, prisotnih v živilih, zato so sestavili dokument, ki predvideva, da bodo morali proizvajalci sirov, mesa in drugih živil na embalažo dodati nalepko, na kateri bo jasno nevedeno (tako kot na paketih cigaret), da lahko škodujejo zdravju. Tarča njihovih ukrepov bodo tudi visokokakovostni izdelki "Made in Italy", kot so parmezan, pršut, pizza, vino in olivno olje - simboli mediteranske diete, ki jo od nekdaj imajo

za najbolj zdrav način prehrane in je od leta 2013 zavarovana pri Unesco kot nesnovna kulturna dediščina človeštva. Za očrneli ugled oznake "Made in Italy" pa ni kriva samo Evropa in italijanska zastava na izdelku ni več popolno zagotovilo, da je živilo pristno italijansko. Oblasti namreč preiskujejo sektor proizvodnje pršutov, zlasti tistih z zaščitenima geografskima označbama San Daniele in Parma. Proizvajalci so osumljeni uporabe neprimernih živali za proizvodnjo pršuta in ponarejanja dokumentov. Našli so tudi olje iz oljčnih tropin, ki so ostanek pri tiskanju olivnega olja, pomešan s toplili, pod oznako "ekstra deviško olje", ki so ga izvažali in za višjo ceno prodajali tudi na domačem trgu. Zavajanje s poreklom so odkrili tudi pri trgovanju s paradižniki, ki so npr. z ladjo prihajali v Bari iz Albanije in so bili nato preusmerjeni k veletrgovcu na Sicilijo. Zdi se, da ne samo italijanska, pač pa tudi vsa evropska hrana, ni več tako varna, kot je bila. Goljufije s hrano so del vsakdana, zato je Evropska unija začela obsežno akcijo proti nezakonitim posegom v živila. Inšpektorji so odkrili veliko mrežo organiziranega kriminala: v skupni akciji Evropskega policijskega urada (Europol) in Interpola, v kateri je sodelovalo 67 držav s celega sveta, od tega 24 članic EU, so samo med decembrom 2017

in marcem 2018 zasegli 9500 ton hrane in 26,4 milijona litrov pijače v vrednosti približno 230 milijonov evrov. Obseg goljufij s hrano ni bil nikoli tako velik, kot je zdaj. Goljufi se ozirajo samo na dobičkonosnost prevare, pri tem pa se zanašajo na zaupanje potrošnika. Največkrat gre v prevari za razliko med živilom in informacijo, natiskano na embalaži, npr. glede porekla pri mesu, sadju in zelenjavi, glede načina pridelave, glede vsebnosti maščobe in sladkorja ter glede vrste surovin. Med goljufijami je verjetno ena izmed pogostejših tista, pri kateri proizvajalec glavno, dražjo sestavino zamenja s cenejšo, tako so npr. v mleti kavi našli mleto cikorijo, zmlat fižol in sladki krompir. Med priljubljenimi triki prehranske industrije je tudi ta, da sok iz dražjega sadja razredčijo s cenanim jabolčnim sokom in dodajo malo več umetne arome drugega sadja (medtem ko je v proizvodnji živil povsem zakonita uporaba arome masla, namesto pravega masla in arome dima namesto pravega dimljenja). Pogoste so goljufije pri ribah, ko gojene ribe prodajajo kot "divje", oljčno olje, ki ga mešajo z drugimi olji, balzamični kis, ki je lahko navaden kis, obarvan s

karamelom, v govejem mletem mesu so našli tudi svinjino in perutnino, odkrili so tudi ponarejeno šunko, ki je bila perutnina, pobarvana z ržnatičnim barvilom. V Nemčiji so našli tudi proizvode, ki bi bili potencialno zelo nevarni za zdravje potrošnikov, še posebno tistih, ki imajo alergije: v zmlatih lešnikih so našli velike količine arašidov, mandljev in indijskih oreščkov. Na Portugalskem so v tovarni ob mestu Porto potekle sardine spet uporabljali pri izdelavi omake s paradižnikovo mezgo. V Španiji so tunino rjavkaste barve, ki nakazuje, da riba ni več sveža, pobarvali s fermentiranimi ekstrakti zelenjave, prepojenimi z nitrati, in ji s tem povrnili rdečo barvo. V Toskani so nizkokakovostno vino, kateremu so dodali čisti alkohol, prodajali za drago in zavarovano rdeče vino.

Po vsem tem se seveda postavi vprašanje, kako se lahko potrošniki branimo pred goljufijami s hrano. Najprej tako, da kupujemo čim bolj osnovna živila, in to, po možnosti, od preverjenih proizvajalcev. Izogibajmo se proizvodov, ki vsebujejo sestavine, ki jih ne moremo izgovoriti, in pri tem upoštevajmo pravilo: če je živilo iz snovi, ki jih ne prepoznamo brez tečaja iz kemije, naj ne pade v naš nakupovalni voziček. Spomnimo se, da industrijsko predelana in pakirana živila, ki so nam na voljo v supermarketih in gotovo izgledajo prav lepo, imajo mnogo pomanjkljivosti: manj vitaminov, mineralov in drugih "dobrih" elementov, preobremenjena so s kemikalijami (tako kmetijskimi kot industrijskimi) in vsebujejo preveč sladkorja in maščob. V prodajalnah je že veliko ekoloških, lokalnih in sezonskih živil, skušajmo izbirati prednostno med temi.

PRIMORSKI PRIIMKI (78)

KOCJANČIČ

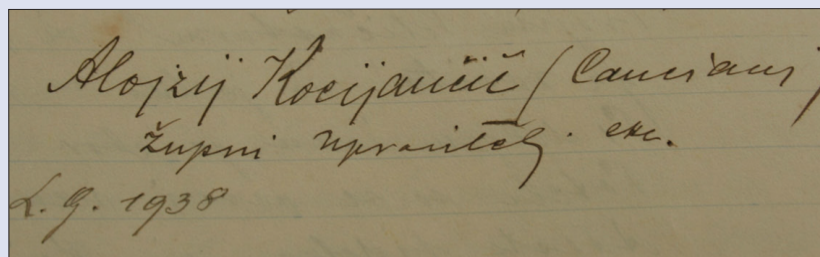
Zelo pogost primorski priimek Kocjančič ima dve različici. Gre pa za isti priimek. Kocjančič in Kocijančič. Nastal je iz svetniškega imena oziroma, natančneje, iz svetniških imen. Skupina mučencev Kancijev je bila najprej češčena v Ogleju, nato pa se je njihova slava razširila še v Vzhodne Alpe. Gre za svete sorojence Kancijanilo, Kancijana, Kancija in njihovega učitelja Prota. Oglejski mučenci, doma iz Rima, so umrli v Škocjanu ob Soči leta 304. Pred 50 leti so arheologi v Škocjanu opravili več izkopavanj: odkrili so ostanke starokrščanske bazilike, pod katero je grobnica s trupli svetega Kancijana, Kancija in Kancijanile.

V ljudskem spomenu pa je namesto skupine Kancijev ostal le sv. Kancijan. V Sloveniji in zamejstvu mu je posvečenih več cerkva. Kar veliko naselij pa nosi ime Škocjan. Dve v bližini Kopra, pa pri Divači, pri tržaškem Grljanu. Kar 17 slovenskih cerkva je posvečenih sv. Kancijanu ali njegovi skupini. Zanimivo, da so skoraj vsi Škocjanci povezani z vodo: po eni razlagi so bili mučenci pred obglavljenjem mučeni z vodo, po drugi pa zato, ker so bili usmrčeni v bližini vode, reke Soče.

govih del omenimo le veliki slovensko-nemški slovar na 180 straneh, ki je, žal, ostal le v rokopisu. V Kanalu se je rodil Josip Kocijančič (1849-1878), narodni buditelj, pevovodja, skladatelj in publicist. V Kubedu v Istri se je rodil Alojz Kocjančič (1913-1991), duhovnik, pisatelj in največji istrski poet. Po njem se imenuje največja istrska kulturna nagrada, ki pa je istrske občine zadnja leta ne podeljujejo več. V Podgori pri Gorici je bil rojen Peter Kocjančič (1895-1986) grafični oblikovalec in umetniški fotograf. V Vipolzah je bil rojen Andrej Kocjančič (1832-1908), veleposestnik, deželni poslanec in župan v Podgori. Tu sta še dva Karla Kocjančiča. Prvi je bil rojen v Trstu (1901-1970) in ga poznamo kot pesnika, novinarja in enega od pionirjev barvne fotografije na Slovenskem. Drugi je bil rojen v Gradišču pri Materiji (1933-2003), poznamo pa ga kot publicista in planinca ter pobudnika ustanovitve društva Tigr. V Kopru je bil rojen Danilo Kocjančič (1949-2013), pevec, kitarist in skladatelj zabavne glasbe. Naj kot zanimivost omenimo, da si je njegov sin Tine, didžej, omislil ime, kot ga najdemo v knjigah, ko slovensčina še ni imela pravice pisnega obstoja - Valentino Kanzyani. V Hrastovljah je bil rojen Kristjan Kocjančič (1911-1996), bolj znan pod redovnim imenom Atanzij. Franciškan je prijateljaval s sv. Leopoldom Mandičem, leta 1947 pa je v Istri na Hrvaškem preprečil krvavo birmo tako, da je na skrivaj organiziral birmo dan prej. Jakob Ukmar je takrat ušel linču, p. Atanzij pa je bil obsojen na štiri leta zapore s prisilnim delom v Stari Gra-

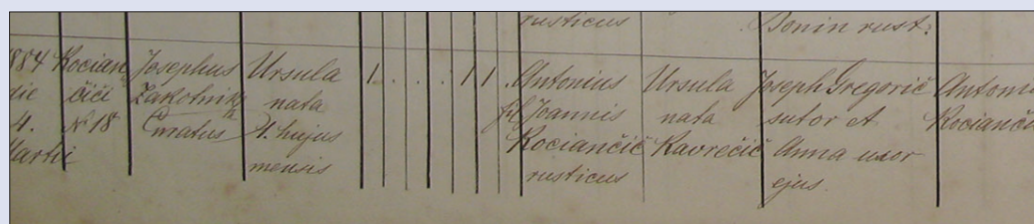
Tino Mamič

Podpis Alojza Kocjančiča iz časa fašizma - svoj priimek je zapisal v oklepaju tudi v poitalijančeni obliki. Knjigo hrani župnija Šmarje pri Kopru.

Ime Kancij je latinsko in izhaja iz besede CANTUS v pomenu pesem. Druga razlaga je, da gre za keltsko besedo, za prebivalca kraja Cantium. Enako kot Kocjančič so nastali tudi priimki Kocjan, Kocijan, Kacijan, Kocjanec, Kocjanič, Kocin, Kucin, Kacin, Koca, Koce, Kocič, Kocman, Kocelj in Kocen.

domnim imenom Atanzij. Franciškan je prijateljaval s sv. Leopoldom Mandičem, leta 1947 pa je v Istri na Hrvaškem preprečil krvavo birmo tako, da je na skrivaj organiziral birmo dan prej. Jakob Ukmar je takrat ušel linču, p. Atanzij pa je bil obsojen na štiri leta zapore s prisilnim delom v Stari Gra-

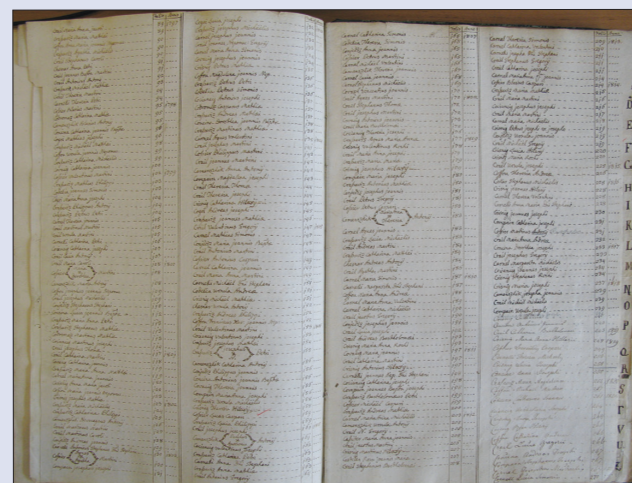
V Kocjančičih pri Sv. Antonu se je leta 1884 rodila Uršula Kocjančič, hči Antona Kocjančiča in vnukinja Janeza Kocjančiča. Pri porodu je pomagala babica Antonija Kocjančič. Matično knjigo hrani Škofjski arhiv Koper.

V "hibridnih oblikah", kot to imenuje Pavle Merku', sta v Furlaniji nastala priimka Coceanig in Cangianich. Če vsem različicam prištejemo še poitalijančene oblike priimka, posebej tiste iz časa fašizma, pa postane že tako dolg seznam različic še precej daljši.

Čeprav gre večinoma za istrski priimek, pa ga zelo zgodaj najdemo tudi v Brdih in Benečiji. Mogoče je sicer, da gre za priseljence iz Istre, a to še ni raziskano. Zanimivo pa je, da priimka v goriškem urbarju iz leta 1507 ne srečamo. Peter Stres je priimek našel l. 1610 v Kojškem (COCIANZIZ), v naslednjih letih pa še v Neblu. Priimek so pisarji zapisovali Cotiancich, Cozianziz, Cozianzig in Coziancig. V Benečiji najdemo še tretjo različico priimka, Kočjanič. Božo Zuanella pravi, da je priimek Coceanig ali Kočjanič tipični priimek kraja Gorenj Barnes (Vernassino) pri Špetru Slovenov. Od tam se je razširil v druge kraje. Ob Nadiži je tudi Svet Kocjan, vrh s cerkvico, posvečeno sv. Kancijanu.

Največ Kocjančičev je iz Istre. Najdemo jih v različnih vaseh, priimek pa je bil zelo pogost že pred stoletji. Danes v Istri živi 792 Kocjančičev, kar je več kot polovica vseh. V Sloveniji jih sicer živi 1381, najdemo pa jih v vseh pokrajinah. V Italiji jih živi 112, na Hrvaškem 97, v Severni Ameriki 88 in v Avstraliji 30. Koliko je nekdanjih Kocjančičev, ki imajo priimek z eno od mnogih različic brez strešic, ni jasno. Vsekakor pa veliko. Kocjančičev je manj, 210, več kot pol pa jih živi v Ljubljani in na Gorenjskem. Na Hrvaškem jih živi okoli 300, največ iz severnega dela Hrvaške Istre. V prejšnjem stoletju se je največ Kocjančičev rodilo v Pulju in Poreču, v vaseh Krančiči in Kaštelir pa je vsak šesti prebivalec imel tak priimek. Znanih Kocjančičev je veliko. V Vipavi je bil rojen Štefan Kocjančič (1818-1883), duhovnik jezikoslovec, pisatelj in zgodovinar. Naj poleg mnogih nje-

diški. Veliko znanih Koc(i)jančičev je tudi na Kranjskem. Zaradi zanimive življenjske zgodbe omenimo ljubljansko družino intelektualcev, v kateri so sami znani Kocjančiči. Pravniki Janez Kocjančič (1941), visoki komunistični funkcionar in rdeči direktor, je bil tudi po osamosvojitvi na visokih položajih: predsednik naslednice Zveze komunistov, Združene liste socialdemokratov (danes SD), ustanovitelj Foruma 21, predsednik programskega sveta RTVS in predsednik slovenskega olimpijskega komiteja. Njegov rod izvira iz Bušče vasi pri

Priimek Kocjančič v Kanalu ob Soči izpred dveh stoletij. Matično knjigo hrani Škofjski arhiv Koper.

Brežicah. Njegova soproga Andreja (1942) je zdravnica in nekdanja dekanja ljubljanske univerze. Njun sin pa je filozof, prevajalec iz desetih jezikov, publicist in pesnik Gorazd Kocjančič (1946), ki veliko objavlja v katoliških medijih. Prevajanju pa se je zapisala tudi njegova sestra Nike Kocjančič Pokorn (1967), profesorica na Filozofski fakulteti. Proučuje prevajanje v nematerne jezike in ideološke vplive na prevajanje - pisala in predavala je tudi o tem, kako so v komunističnem režimu cenzurirali Rdečo kapico in Vinetuja.

Dijaki treh škofijskih gimnazij ponovno med najbolj uspešnimi na maturi

Raje dogovor o novi vladi kot pa predčasne parlamentarne volitve?

V Sloveniji v tem poletnem času lahkotnejše plati življenja prevladujejo nad tegobami, ki jih poizkušamo vsaj za krajši čas podrediti dopustu in počitnicam. Vse kaže, da bo okoli tri četrtine Slovencev na razne načine preživelo vsaj nekaj dni oddiha, od tega pa jih bo okoli polovica letovala ob morskih obalah na Hrvaškem. Tradicije in navad pač ni mogoče odpraviti. Hkrati pa so v Slovenijo začele prihajati množice tujcev, med njimi je domnevno največ Italijanov, kar kaže, da bo tudi letošnja slovenska turistična sezona ponovno zelo uspešna. Seveda pa bi morali biti pri ocenjevanju dejanskega stanja bolj stvarni in prepričljivi, kot je, denimo, ljubljanski župan Zoran Jankovič. Ta rad zatrjuje, "da je Ljubljana najlepše mesto na svetu". Poznam kar nekaj Ljubljancanov, ki se počutijo nelagodno in skoraj osramočeni ob takih cenelih in populističnih trditvah, tudi zato, ker župan Zoran Jankovič ne dovoli, da bi na Ljubljanskem gradu izobesili slovensko zastavo. O počitnicah, oddihu in prostem času je v Družini, slovenskem katoliškem tedniku, napisal komentar pater Ernest Benko. V njem meni, "da

počitnice potrebujemo! Človeška narava je pač takšna, da si od časa do časa želi se odpočiti, se posvetiti sebi, družini ali prijateljem, še posebej po dobro opravljenem delu, po srečno zaključenih izpitih, po daljši telesni ali duševni obremenitvi. Tudi v Svetem pismu najdemo zapisano, da je Bog po stvarjenju sveta sedmi dan počival". Politika pa nas kljub lahkotnemu vzdušju v tem poletnem času seveda pogotuje in obremenjuje ter ohranja svojo funkcijo v družbi in državi. Nosioca dogajanja sta zdaj najbolj predsednik SDS Janez Janša in Marjan Šarec, predsednik stranke Lista Marjana Šarca, ki se trudita, da bi postala vodji koalicije za sestavo nove slovenske vlade. Aktualno je mnenje Janeza Janše, ki zaradi premajhne podpore drugih strank in poslancev ni sprejel od predsednika države ponujenega mandata za oblikovanje nove vlade. Dodal pa je, "da obstaja možnost, da se

podpora SDS in njenemu oblikovanju vlade kljub vsemu poveča v naslednjih tednih". Takšno oceno je dal na podlagi neformalne komunikacije, ki je potekala v zad-

njih dneh med parlamentarnimi strankami. Iz nje je razvidno, da si velika večina strank ne želi novih predčasnih parlamentarnih volitev, ki bi bile že četrtič zapovrstvo. To dokazuje, da obstaja določena pripravljenost za sodelovanje in preseganje razlik med nekaterimi programsko sicer različnimi strankami. To je glede na dani rezultat volitev, pri katerem druga in tretja stranka skupaj ne dosegata števila po-

slancev prve stranke, hkrati pa tudi SDS za sestavo večine potrebuje še vsaj dva koalicijska partnerja, edini možen pristop. Pokazalo pa se je tudi, da nekatere parlamentarne stranke vztrajajo pri obžalovanju vredni nedemokratski in nedržavotvorni drži zavračanja večinske volje volivcev in celo kulture dialoga. K temu pomembno vplivajo različne neformalne skupine, med njimi so tudi provladni mediji. Po prepričanju Janeza Janše "do resnega oblikovanja stabilne nove vlade lahko očitno pride šele potem, ko bodo prej izčrpane vse teoretične možnosti za oblikovanje šibke, nestabilne vlade, ki pa bi ustrezala tajkunskim omrežjem". Najpomembnejša partnerka SDS pri snovanju njene zamisljene koalicije naj bi bila Nova Slovenija, krščanska stranka. Morda je zato o njenem predsedniku Mateju Toninu nekdanji poslanec SDS

Vinko Gorenak napisal navdušujoč prispevek. V njem pravi, "da je za Mateja Tonina slišal že v času, ko je obiskoval temnordečo Fakulteto za družbene vede. Eden od njegovih sošolcev ga je opisal kot izjemno pametnega, delovnega in ambicioznega človeka, ki nikoli ne skriva svoje politične usmerjenosti. In to se je dogajalo na temnordeči Fakulteti za družbene vede v Ljubljani. Ko sem ga spoznal kot poslanca državnega zbora, sem ga pogosto vpraševal, kako lahko na FDV preživi in jo celo konča, on s tako jasnimi desnimi političnimi stališči. Dokazov, da na Fakulteti za družbene vede veliki večini študentov operje možgane, do popolne leve politične usmerjenosti, je več kot dovolj. Matej Tonin, pa ne le on, je očitno izjema". Pet strank levosredinske usmeritve pod vodstvom Marjana Šarca, ki si prizadevajo ustvariti novo vladno koalicijo, se je po izstopu Nove Slovenije, stranke krščanskih demokratov, iz pogajalskega procesa odločilo za pogovor oziroma sodelovanje s stranko Levica. Gre za zelo pomemben dogodek, ki bi lahko Slovenijo še bolj usmeril k t. i. politični levici. Stranka Levica ima svoj program, ki je popolnoma drugačen od usmeritve drugih strank, pri pogajanjih o novi vladi pa ga bodo morali upoštevati, na kar je že opozoril predsednik

Levice, Luka Mesec. Iz podatkov državnega izpitnega centra o rezultatih letošnje splošne mature je razviden nadpovprečen uspeh treh škofijskih gimnazij. Na škofijski klasični gimnaziji v Zavodu sv. Stanislava v Šentvidu pri Ljubljani je bila uspešnost pri maturi skoraj 98-odstotna. Neuspešen ni bil nihče. Nina Katarina Štular je dosegla izjemen uspeh v angleškem jeziku, na višji ravni zahtevnosti. Dosegla je najboljši rezultat v Sloveniji. Luka Jesenko pa je osvojil 100 odstotnih točk pri predmetu filozofija. Na škofijski klasični gimnaziji v Šentvidu je do zdaj maturiralo 3428 deklet in fantov. V škofijski gimnaziji Vipava je maturo uspešno opravilo 60 dijakov oz. dijakov, odličnjakov pa je bilo 22. Na tej gimnaziji je doslej maturiralo 1316 fantov in deklet. Na gimnaziji Želimlje je vseh 77 dijakov, deklet in fantov, uspešno opravilo maturo. Dijakinja Klara Tomazič je pri maturitetnem izpitu iz psihologije dosegla vse točke, kar je bil najboljši rezultat v Sloveniji. Žal pa je bila Škofijska gimnazija Antona Martina Slomška v Mariboru, prvič od ustanovitve, po izidih mature slabša od državnega povprečja. Razloge ugotavljajo, odpravili pa naj bi jih do začetka naslednjega šolskega leta.

Martijan Drobež

Novost na knjižnih policah

Ciril Mrak: Za Slovenijo gre

Pred kratkim se je znašla na knjižnih policah publikacija z naslovom *Za Slovenijo gre* avtorja Cirila Mraka, dipl. lesnega inženirja; izdana je v samozaložbi (Ljubljana, 2018). Knjiga je posvečena dr. Jožetu Pučniku, očetu slovenske države, o čemer govori tudi njen naslov. Vsebuje objavljene prispevke avtorja v preteklem obdobju, njegovo korespondenco z novinarji in uredniki ter njegova javna pisma vplivnim politikom. Poseben poudarek je dan kronologiji osamosvajanja, nastanku slovenske države, zakulisju ter napadih na Janeza Janšo in avtorjevimi pogledom na polpreteklo zgodovino ter dosežkom Slovenije na gospodarskem in finančnem področju ter na področju standarda. V odzivih na knjigo je Alenka Jeraj pisala avtorju, "da nas veseli, da pozorno, s skrbnostjo ter zelo podrobno spremljate razvoj in dogajanje v naši državi in razbrati je, da vam resnično ni vseeno, kaj se dogaja s Slovenijo ...". Tudi sam se pridružujem tej oceni s temi nekaj pripombami. Prvič, da prinaša knjiga veliko zanimivih in uporabnih podatkov ter pronicljivih misli in tehtnih komentarjev o naši družbeni stvarnosti. Iz zbranih tekstov vejejo nevšakdanja informiranost avtorja, resnicoljubnost, pokončnost, spoštljivost do sogovornikov in ponos na svoje slovenske korenine. Naj v nadaljevanju navedem le nekaj misli in odlomkov, ki

zbudijo pri bralcu posebno pozornost. V zvezi z nemoralnim grabežem družbenega premoženja, gospodarsko stagnacijo in odvajanjem denarja v davčne oaze (po oceni mednarodnih analitikov naj bi ta znesek znašal od 35 do 70 milijard evrov) je avtor zapisal, da je ceno za to plačal mali človek, to je prisilno upokojeni ter upokojeni nasploh, zlasti tisti z borbami pokojninami, pa zaposleni v realnem sektorju s svojimi nizkimi osebnimi dohodki ipd. Pri tem je spomnil na novo Mednarodno deklaracijo o človekovih dolžnostih, ki našteva naslednjih sedem glavnih grehov moderne družbe: "Politika brez načel, trgovina brez morale, bogastvo brez dela, izobrazba brez vrednot, znanost brez humanosti, brezvestno uživaštvo ter želja po uspehu brez truda in odgovedi". Kot da so avtorji deklaracije preslikali stanje duha današnje Slovenije. Ko je govoril o dominantnih levo usmerjenih medijih, se je vprašal, "Kdaj bomo lahko v njih brali prispevke avtoritete, kot so Drago Jančar, Peter Jančič, Alenka Puhar, Matej Makarovič ...". Dejal je še, da večino novinarjev tudi še po letu 1991 vzgaja in kadruje ista politična opcija. Nad vsebino skromnih pisnih in elektronskih medijev demokratične pomladne provenience pa preži armada levo usmerjenih "novinarjev, politikov, profesorjev, sociologov, upokojenec ..., ki poskušajo spremeniti in izničiti njihov dobri na-

men". V zvezi s slovensko državo je spomnil, "da je začela nastajati v blatu begunskih taborišč ... ter se od tam začela širiti in je kot epidemija okužila čedalje širše sloje in plasti, tudi v matični domovini". Avtor ima dan samostojnosti in enotnosti "za enega največjih praznikov slovenstva", osamosvojitve pa "za edini in hkrati najpomembnejši trenutek v slovenski zgodovini, ko smo si sodbo pisali sami ... Kajti v svetu je malo narodov, ki so si lastno državnost izglasovali". Janezu Janši priznava eno osrednjih mest pri osamosvajanju Slovenije. Ob tridesetletnih poskusih njegovega političnega umora s strani levice pa ugotavlja, "da je preživel stoično vsa ponižanja in ostal vodilni politik" na veliko razočaranje celega krdega novinarjev, ki so mislili, da je njihova moč tako velika, da lahko vsakogar medijsko uničijo. Afera Patria pa je za avtorja "v nebo vpijoča politična zloraba sodne veje oblasti". Priznava tudi Kučanu, da je v kritičnih dneh osamosvajanja odigral pomembno vlogo. Vendar je pri tem spomnil tudi na njegove besede v Beogradu (december, 1989), to je tik pred osamosvojitvijo, ko je dejal, "da mi razumemo in sprejemamo Jugoslavijo za svojo državo in si je ne pustimo vzeti". Pa na njegove besede v Ljubljani (8. 2. 1989), "da slovenske identitete, naj si še tako domišljamo, je v Evropi in v svetu ni, vsaj ne kot del nečesa avtonomnega in

do kraja razpoznavnega. Je predvsem identiteta Jugoslavije ali celo Balkana". Pri tem je avtor spomnil tudi na komaj znano, a sumljivo okoliščino, "da formalna vojna napoved generala Konrada Kolška, ki so jo v obliki letakov trosila letala JLA, ni bila naslovljena na vrhovnega poveljnika in predsednika predsedstva RS Milana Kučana, ampak na predsednika vlade Lojzeta Peterleta, ki po takratni ustavni ureditvi ni imel nobenih pristojnosti na področju obrambe". To navaja avtorja k sklepu, da so Kolšek in drugi nad njim, zaradi verjetnih poprejšnjih stikov in dogovorov, "šteli Kučana med tiste, na katere bodo lahko računali v času po 'operetni osamosvojitvi', ko bi Peterletova vlada razpadla in končala pred vojaškim sodiščem ali celo pred strelskim vodom". To vse potrjuje upravičenost velikega dvoma o iskrenosti Kučanovega sodelovanja pri osamosvojitvi. Pri poskusih političnega umora Janše je spomnil tudi na misli dr. Janeza Jerovška, da je slovenski politični sistem formalno sicer pluralen, "a še vedno deluje z elementi totalitarnega sistema, ki mora vedno imeti vgrajenega sovražnika, in to mesto zaseda Janša ... Najnevarnejši pa je za usodo demokracije ter za celoten družbeni razvoj prenos totalitarnih obrazcev na sodni sistem", ko se tudi ta veja oblasti pridruži pogromu zoper izmišljenega sovražnika, kar je primer tudi v Sloveniji. Jerovšek meni, da se bomo tega s težavo otresli, verjetno kar "s serijo različnih kriz, v katerih bomo izgubljali veliko energije v prazno".

Milan Gregorič

Kratke

V Sečoveljskih solinah so do zdaj pridelali le desetino letnega načrta

V približno mesecu dni od začetka sezone so v Sečoveljskih solinah pridelali okoli 250 ton soli, kar je zgolj desetina letnega načrta, je za STA pojasnil Dario Sau. Najbolj jim je nagajalo nestanovitno vreme, a Sau ocenjuje, da bi se ob lepem vremenu lahko vendarle približali zastavljenim načrtom. Prvi kristali soli so se v bazenih pojavili okoli 20. junija, tako da v solinah pridelujejo sol že približno

mesec dni, je povedal Sau, ki v družbi Soline oz. Sečoveljskih solinah bdi nad pridelavo soli, in priznal: "Nismo zadovoljni z vremenom".

V enem mesecu so tako zabeležili 12 oziroma 13 dni z večjimi ali manjšimi količinami padavin, kar je povzročilo precej zastojev. Lani so za primerjavo pridelali skupno 2400 ton soli. Tudi solnega cveta so do zdaj pridelali relativno malo, med devet in deset ton proti skoraj 64 tonam, kolikor so jih pridelali v celotnem lanskem letu. Nadaljevanje sezone bo prav tako odvisno od vremena. Po navadi se sezona pridelave soli konča sredi septembra. "Če bosta avgust in september res lepa, računam, da se bomo približali našemu načrtu", je ocenil Sau, ki pa je obenem spomnil, da se je v zadnjih letih vreme pokvarilo že proti koncu avgusta.

Na Ptujju zavetišče za brezdomne osebe

Na Zadružnem trgu na Ptujju so vzpostavili dnevni center in zavetišče za brezdomne osebe. Pred kratkim je sprejel prve obiskovalce. "Gre za ljudi, ki so ostali brez stanovanja in jim moramo pomagati", je pojasnil župan Miran Senčar. Dnevni center in zavetišče za brezdomce, imenovan Kamra, bo deloval 365 dni na leto. Kot poroča STA, je Mestna občina Ptuj v ta namen obnovila doslej prazno trisobno stanovanje, v njem pa bosta poleg desetih ležišč tudi sprejemališče in razdelilnica donirane hrane. Glede na potrebe bodo uporabniki tam lahko prejeli tudi oblačila, obutev in drugo materialno pomoč. Deležni bodo tudi psihosocialne podpore in svetovalne pomoči. Vložek Mestne občine Ptuj v ta projekt je ocenjen na 25.000 evrov. "Še zdaleč ne gre za pijance ali narkomane, ampak osebe, ki so imele smolo v življenju. Naloga lokalne skupnosti je, da jim pomaga ponovno priti na zeleno vejo", je župan odgovoril na določene pomisleke v javnosti glede zavetišča, ki so jih izpostavili nekateri mestni svetniki. Koliko brezdomnih oseb je v občini, ne vedo točno, saj ocenjujejo, da se jih večina skriva, ker se boji obsojanja s strani družbe. Najbližja možnost namestitve v regiji jim je bila doslej na voljo v Mariboru.

Katja Ferletič

STARE JEDI V NOVIH LONCIH (3)

V Štandrežu je živela teta Lojzka. Imela je močan značaj in bister um, bila je pridna gospodinja, dobra žena in kmetica. Vsak dan se je trudila in skrbno obdelovala svoj vrt: pridelovala je čudovito zelenjavo, nekaj je obdržala za domačo uporabo, drugo pa je z vozičkom peljala na zbirališče "pri vagi", kjer je svoj pridelek prodajala. Tam so trgovci od štandreških kmetov kupovali velike količine zelenjave, ki so jih nato s tovrstniki peljali na tržnico v Trst. Zelenjava iz Štandreža je bila od nekdaj znana po visoki kakovosti in svežini, zato so jo meščani radi kupovali. Tudi pridelek tete Lojzke je bil visokokakovosten, njen vrt je bil "kot speglan", brez plevela in kamnov. Imela je čudovit radič, solato, peteršilj in velike količine stročjega fižola - "fižoletov".

je, da bo končno svojega moža naučila olike in spoštovanja do hrane in svoje žene. Tako je naslednji dan, kot po navadi, pripravila glavno jed, v zgornji prostor lončka pa je natrosila kamenčke. Kosilo je nesla možu, mu ga izročila in odločno izjavila: "Ker si tako izbirčen in ti ni nikoli nič po godu, upam, da ti bo to, kar sem danes pripravila, všeč"! Stric Poldo je za kosilo odprl svoj lonček in začudeno ostrmel. Zvečer se je vrnil domov in bil nenavadno prijazen s svojo ženo, naslednji dan pa so bili "fižoleti" dobri. Od tedaj dalje je vedno nosil domov prazno "gavetko", saj se od kamenja ne živi! Tudi pri nas je zdaj čas za stročji fižol, tako smo poskusili pripraviti "fižolete" po receptu tete Lojzke. Skrbno smo jih nabrali, očistili, pripravili in lepo servirali na lepih krožnikih, zelo verjetno pa imata moja otroka v sebi močne sledi stričevega DNK-ja, saj sta fižolete zavrnila in poslala direktno nazaj pošiljatelju. Niti pokusila jih nista, niti videti jih nista ho-

tela. Torej enostavno, čista polomija! Pozitivno je bilo le to, da sta, čudo prečudo, krožnike sama nesla v kuhinjo, za kar se moram po navadi kregati. Verjemite, fižoleti tete Lojzke so zelo dobri in, če želite tudi vi testirati svojo stopnjo izbirčnosti, sledi recept in seveda: "Bog žegnaj"!

"FIŽOLETI" TETE LOJZKE**Sestavine:**

1 kg stročjega fižola, olivno olje, 2 stroka česna, 1 velik paradižnik (ali 15 češnjevcev zrezanih na koščke), sol, poper, pol pesti peteršilja.

Priloga:

Fižol očistimo in zrežemo na približno 3 cm dolge koščke, nato jih operemo. V lonec damo olivno olje, nato še grobo sesekljan česen, ki ga bomo odstranili, ko začne dišati. Dodamo stročji fižol in paradižnik zrezan na koščke, sol, poper in približno pol kozarca vode. Lonec pokrijemo in fižol kuhamo na nizkem ognju približno 30 minut. Dodamo sesekljan peteršilj in pol žlice moke, stolčene v mrzli vodi. Pazljivo premešamo in kuhamo še dobrih deset minut.

Ob prvi obletnici smrti drage mame

Lojzki Kovač-Ierman v spomin

Draga moja mama, eno leto je že mimilo (17. 7. 2017- 17. 7. 2018), odkar si izdihnila pred svojo edino, ljubljeno hčerko in za vedno zapustila to solzno dolino ter odšla v večnost. Gotova sem, da si že v nebesih, ker si jih prav pošteno zaslužila. Vеди, da sem te vse najino življenje, saj sva bili vedno skupaj celih 52 let, neizmerno in iskreno ljubila in te zelo spoštovala; dala si mi vse in me naučila vse najboljše. Mislim, da mi ni resnično manjkalo prav ničesar. Bila si izvrstna mama, čeprav včasih tudi malo stroga, a sem te prav dobro razumela, ker so te tudi tvoji starši, še posebno mama (ona je želela biti "nuna", a bila bi zelo stroga!), vzgajali tako. Tisočkrat hvala, mama, za vse dobrote, ki sem jih prejela od tebe. V času, ko se je šele začela tvoja krivična, huda bolezen, srčno želela, da bi bila jaz tvoja negovalka, dokler nisem dobila druge, zelo poštene ženske, ker sem jaz morala na dializo. Nisem te nikakor smela pustiti same. Za vse dobro, kar si mi ga storila, sem ti tudi jaz pomagala, čeprav mi ni bilo lahko, a za lastno mater se naredi čisto vse s pravo, iskreno ljubeznijo, spoštovanjem, predvsem pa z velikim trudom in potrpljenjem do moje drage, zlate mame Lojzke, kot sem te vedno imenovala in kot ti je bilo zelo všeč. Zelo te pogrešam. Manjka mi tvoja družba, saj sva bili vedno skupaj. Prav povsod te iščem, a nikjer te ni. Žalostno je. Jaz sem živela zate, ti zame, posebno odkar je umrl tata. Imeli sva se zelo radi in se odlično razumeli, čeprav je bilo med nama 40 let razlike. Vedno si v mojem gorečem srcu; povsod te nosim, kamorkoli grem, kot bi te videla in slišala, kjerkoli sva bili skupaj. Prav posebno te slišim vsak dan, ko si me vedno klicala, tudi pri Marijinih sestrah, v svoji nekdanji spalnici poleg mene. Želela si, da bi bila do zadnjega s teboj pri njih, in ta tvoja zadnja želja se ti je izpolnila. Vedno boš živela v meni in ob meni na moji nočni omarici, kjer

si na prelepi sliki z menoj. S solznimi očmi hrepenim po tebi in po tvojih prečudovitih navadah. S tem se bom nekako potolažila

in te hodila obiskovat na tvoj grob, ki bo vedno okrašen s tvojimi dehtečimi rožami in palčki. To si v življenju močno ljubila, zate so bili pravi nebeški raj. Prav vsak, ki je šel mimo naše hiše, se je radovedno ozrl in si jo z zanimanjem ogledoval. Nikakor se ni mogel načuditi, kako je zelo lepo okrašena z dišečimi vrtnicami in s Sneguljčico ter sedmimi palčki. Vedno si pravila, da se bodo ljudje zavedali, ko te ne bo več, in se bodo spraševali, kje si, ker bo hiša prazna, zapuščena, dokler je ne bom jaz prodala. In tako tudi je. Mama, naj ti večna lučka stalno sveti, kot si si želela. V resnici si imela rada svetlobo. Vedno si mi pravila: "Marina moja, svetloba je življenje, življenje je večno vstajenje". Tako, draga mama, verjamem v tvoje večno življenje. Prav srčno bi si želela, da bi se vsaj za hip zopet srečali, se pozdravili, močno objeli in poljubili, a žal to ni mogoče, nikoli več. Teško mi je verjeti, da te ni več in da si umrla po hudi, krivični bolezni. Nisi namreč imela nikoli nobenega pravega stika z azbestom; bila si celo življenje zdrava kot riba, vedno si pazila na svoje zdravje. Zmeraj sem mislila, da boš kar zaspala, a, uboga revica, si morala trpeti, preden si umrla. Res hudo mi je živeti brez tebe, bila si moja največja radost. Zelo malo je takih primerov, ko se

mama in hči tako lepo ujemata, kot sva se medve. Le kaj mi preostaja od tebe, draga mama? Tvoje prečudovite slike, tvoj zaročni prstan, ki si ga tako ponosno nosila, pa poročna rinka, ki ju po tvoji smrti nosim jaz, tako te čutim bliže. Mama zlata, celo življenje si resnično trdno in vestno delala za vse dobre ljudi; ti so te imeli radi. A zdaj, kdo ti vse to poplača? Samo ljubi Bog. Zdaj počivaj v Božjem miru na domači njivi poleg tatu, svojega ljubljenega moža. Tam na grobu vama zlati ptički stalno žalostno prepevajo. Ti si jih vedno tako rada poslušala. Zlata moja Lojzka, ni te več, v velikansko tolažbo so mi moje ljubljene Marijine sestre, ki so zame kot prave sestre; pomagajo mi preboleti to veliko bolečino in praznino, ki si jo pustila. Pogumno grem naprej z mislijo, da smo čisto vsi na isti poti: rodimo se in umremo, da damo prostor drugim. Mene varujejo najprej ljubi Bog, zlate sestre, Nevenka in Gigi. Zelo hudo mi je, ker si bila tako v skrbeh zaradi moje dialize. Ni ti bilo dano, da bi dočkala moje presaditve ledvic. Zbogom, moja resnično zlata mama Lojzka, pa Bog lonaj še enkrat za vse. Večno tvoja ljubeča hči Marina.

Tvoj ljubljeni, posvojeni sinko Gigi, tvoja najljubša nečakinja Nevenka, ki si ji bila čudovita teta in ki si ji bila vse, te zelo pogrešata. Obema zelo manjkaš. Mama, bila si enkratna za vse, manjkaš tudi trgovcem; dokler si upala, si hodila v Gorico. Bila si zgovorna in prijazna z vsemi, manjkaš tudi svojemu taksistu, saj si bila njegova stalna stranka. Vozil te je povsod, kamorkoli si želela. Teško te bodo pozabili. Mama Lojzka, tata Alfredo, za vedno sta v mojem srcu in mislih, bili ste čudoviti starši, čeprav malce "starokopitni", a skušala sem vaju malo modernizirati in odlično smo se razumeli. "Čau mama, čau papa", zopet se bomo srečali, ko bomo vsi trije v večnosti; to bi se bilo lahko že zgodilo, samo ljubi Bog me je rešil.

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (208)

Rožmarin (1)

Rožmarin, Rosmarinus officinalis, raste v vsakem vrtu. Pri nas je med najbolj pogosto uporabljenimi zelišči v kuhinji. Mene pa spominja na prinašalca luči. Grška mitologija govori o rožmarinu kot o zelišču, ki odganja temo in prinaša luč. Ta misel je vezana na mitološko zgodbo o Apolonu, ki se je zaljubil v princeso, hčerko kralja Babilonije. Apolon je na skrivaj prišel v grad in se prikradel v sobo mlade princeze, ki se je v grškega boga takoj zaljubila in se mu prepustila. Ko je oče to izvedel, se je tako zelo razjezil nad hčerkinim početjem, da jo je dal živo pokopati. Ko je sonce prodiralo v zemljo, je na njenem grobu, iz njenega telesa, vzkliklo zelišče z močnim, prodornim vonjem; zelišče je dobilo ime rožmarin, morska roža - zaradi barve, ki prinaša luč upanja in odganja temo. Prebivalci severne Evrope, Rimljani in Grki so rožmarin uporabljali pri mrljiških obredih, postavili so ga mrliču v roke, na grob ali pa ga mazali z oljem rožmarina, ki odganja vse slabo in prinaša luč umrlemu. Jaz rada pri-

našam kakšno vejico rožmarina na grob umrlih sorodnikov.

Rožmarin ima zelo močan vonj, rada ga žvečim surovega, ko se sprehajam po vrtu. Je protivneten, tonificira telo, je velik antioksidant, antiseptik idr.

Če imamo težave s prebavo, da imamo veliko plinov, nam bo žvečenje surovega rožmarina pomagalo, poleg tega nam bo tudi spodbudil prebavo.

Kdor ima mastne lase, lahko prav tako žveči rožmarin večkrat na dan, lahko si pa tudi umije lase z rožmarinovo vodo. Kako naredimo rožmarinovo vodo? V posodo vlijemo 3 litre vode, damo vanjo 5 vejic rožmarina, pustimo stati pol dneva, zvečer odzamemo vejice rožmarina iz vode in si s to vodo umijemo lase. V šampon lahko kanemo 3 kapljice eteričnega olja rožmarina. Glede eteričnega olja je moj topel nasvet ta: ko kupujete eterično olje, vedno zbirajte jedilno olje, tudi če ga potem imate samo za zunanjo uporabo!

/ dalje
www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TV00
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail zadruga.gm@gmail.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To številko smo poslali v tisk v torek, 24. julija 2018, ob 13. uri

Neutemeljeni strahovi in mržnje Piše se leto 2018

Rojena sem v Trstu, v letih, ko so bili druga svetovna vojna, nacionalizmi in raznarodovalni pritiski iz predvojnih in povojnih let že daleč v ozadju. Lahko se imam za srečno, kajti kot otrok nisem nikoli na lastni koži doživela narodnostne mržnje. Nasprotno, v letih, ko sem doraščala, sta se italijanski del mesta in predvsem italijanska mladina odpirala slovenski stvarnosti. Kot politično aktivni študentki mi je bilo dano, da sem na nekem zborovanju v svojem jeziku spregovorila pred nabito polno Aulo Magno, veliko dvorano tržaške univerze, menda tedaj največjo dvorano v mestu. Strahu in ponosa se spominjam še zdaj, pa tistega listka, ki sem ga tiščala med prsti, medtem ko sem z drugo roko segala po mikrofону. In aplavza, ki me je preglasil, ko sem univerzitetnikom spregovorila v svojem jeziku.

V poznejših letih sem se veliko družila z Italijani vseh nazorov. Tudi moj mož je Italijan, ki se je sicer kar lepo naučil slovensčine, veliko mojih prijateljev je bilo in je še zdaj Italijanov. Enaki smo si in nikoli se nisem znašla v težavah, ker sem Slovenka. Nasprotno, v meni je veliko znanec videlo dragoceno vodičko po sosednji deželi in nepogrešljivo sogovornico z nekoliko različno izobrazbo in izkušnjami. Zato pa mi je žal in celo skrbi me, da se zdaj, ko bi moralo odprtje evropskih meja že zdavnaj odpraviti vsak strah in nezaupanje, srečujem z odklanjanjem slovenstva in Slovencev. V letu 2018, ko so me že zdavnaj padle in naj bi si bili pač vsi narodi enakovredni, saj strahu pred neznanim, pred železno zaveso in pred komunizmom že zdavnaj ni več. Pred tednom dni sem zaradi znanke, s katero imam izključno poslovne odnose, ostala popolnoma brez besed. Ker sem odprte, vesele in klepetave narave, se z gospo večkrat pogovarjam o tem in onem, ne samo o poslovnih zadevah. Pa čeprav bi z njo ne mogla deliti prijateljstva, pre toga je in preveč zazrta v svoj ozki

vsakdan. Tako se mi je že pred leti zgodilo, da je bila jezna in popolnoma zaripla v obraz, ko sem jo vprašala, ali je Slovenka, ko ima pač slovenski priimek. Pa mi je začela razlagati, da nima nič opraviti "s tistimi", da se njen priimek piše z "gli", ne z "lj", da je čista Italijanka ter dodala, to je bilo pred dobrim desetletjem, da "tja gor" ne hodi niti po bencin. Zagotovila mi je celo, da nikoli v svojem življenju ni prestopila državne meje. Verjetno je upala, da ji bom ob tej izjavi čestitala. Zaradi ljubelega miru, pa tudi zato, ker je včasih molk najboljši odgovor, predvsem, ko je inteligenčni kvocient tako zelo nizek, sem molčala in prešla k drugi temi pogovora. Minilo je kar nekaj let, zadnjič sem se ob ponovnem poslovnem srečanju z gospo pogovarjala tudi o migrantih. Povedala mi je, da jih je v občini Turjak (Turriaco) sicer zelo malo, kakih deset, so pa pridni in olikani, saj celo pomagajo občinskim uslužbenecem pri raznih vzdrževalnih delih. Razgovorila se je in celo povedala, da je bila pred kratkim na etnični večerji, ki so jo prisilili za azil priredili za vaščane, in da je bilo zelo prijetno. Na moje veliko presenečenje je dodala, da je ta multikulturalnost oziroma izmenjava navad in šeg lepa in vsesplošno koristna. Presenetila me je s svojimi nepričakovanimi izjavami. Prepričana sem bila namreč, da je precej desno usmerjena, pa je pokazala odprtost, ki je še sama ne premorem, saj sem vezana na svoje korenine in se nekako bojim, da bo divja globalizacija pogoltnila to našo dragoceno slovensko specifičnost.

No, ko me je gospa s slovenskim priimkom, ki pa nikakor ni slovenski, vprašala za številko mobilnega telefona, nisem več oklevala, ampak sem ji priznala, da pri nas v Idrski dolini sploh nimamo dobrega signala in da zato uporabljam slovenski mobilnik. Signal s Korade je namreč odličan. Molče je vzela številko in si jo zapisala v telefonsko ru-

briko. Ničesar ni pripomnila, tako da sem odšla skoraj vesela, češ, no, končno je razumela, da Slovenci ne predstavljamo nevarnosti, ampak smo vsaj tako zanimivi in prijetni kot Afganistanci, ki jih je komaj pobliže spoznala. Minilo je nekaj dni, spet je naneslo, da sva se srečali, in takoj sem

opazila, da jo nekaj teži. Povedala mi je, da me je klicala po telefonu, ampak ji je ženski glas odgovoril v "jugoslovanščini". Skoraj bi ji izpraznilo kartico. Tako živčna in užaljena je bila, je dodala, da mi ni pustila nobenega sporočila. Saj tudi ni mogla, je ježno razlagala, saj se je telefonska tajnica oglasila v tem nerazumljivem, tujem jeziku. Bila je besna. Kako si sploh kaj takega upam, me je vprašala. Živim v Italiji in imam telefon, ki govori v "jugoslovanščini", je glasno vpila. Povedala sem ji, da smo vsi v Evropi. V tej Evropi, sem pomislila, ki kar kipi od sovraštva pod krinko enotnosti. A tega nisem glasno povedala. Dodala sem, da me na ta mobi kličejo vsi prijatelji in znanci. Celotni nekdanji možev sodelavec, ki se ima za fašista. In nihče mi ne teži zaradi "jugoslovanščine". Razložim še, da Jugoslavije že dolgo ni več, meje tudi ne. Mobi je slovenski, Slovenija pa je že dolga leta del Evrope. Kot Italija, kot Avstrija. Nato umolknem, ker vem, da je vsaka razloga zama. Gospa nekaj zeno sika, ujamek le nekaj besed... Oni, nikoli, sram naj jih bo. Kar kipi od sovraštva. Ker sem Slovenka. Leta 2018. V Evropi. Dogodek me spomni na deklico, Benečanko, ki ji je bilo pred do-

brim mesecem prepovedano, da bi ob prvem obhajilu v župnijski cerkvi v Špetru prebrala molitev v slovenskem jeziku. In to z ogabnim izgovorom, da slovensčino govori tam nekje v Kobaridu, v Špetru pa je nihče ne razume. Deklico je menda še bolj prizadelo dejstvo, da so njene vrstnice

napoto. Tako kot v tistih daljnih časih, ko je bila tu še železna zavesa. Izgovori so seveda vedno isti, puhli in neutemeljeni. Da nareče, ki ga govori ljudje v Nediških dolinah, pač ni slovensko nareče. Kot da ne bi bilo slišati, kako je slično vsem našim narečjem, govori v sosednjem Kobaridu, v zgornji Soški dolini in na Banjščici in seveda slovensčini, saj ga vsi Slovenci brez težav razumemo in beremo. Hudo mi je za dekletce, ki je bilo menda navdušeno, da bo lahko ob tako pomembnem dogodku, kot je prvo sveto obhajilo, prebrala molitev v domačem jeziku. V jeziku, v katerem po vsej verjetnosti moli vsak večer in ki je njen materni jezik. Verjetno se pri svojih letih sprašuje, zakaj so bile molitve v drugih, tujih jeziki dobrodošle, njej pa so prepovedali materinsčino. Sprašuje se in v otroški naivnosti ne najde odgovora. Jezik teh nesrečnih, tisočkrat pohojenih in oropanih dolin. Pri njenih letih podobne dogodke težko pozabiš. Ostanejo, v globini duše, v podzavesti. In bolijo. Še dolgo bolijo. Tudi potem, ko otrok odraste.

Zato mi je še posebno hudo zaradi otroka, ki nima tako trdnih

izkušenj in življenja za sabo, kot jih imam jaz. Nikoli ne bi smeli otrokom govoriti s sovražno, mladostniki nikoli ne bi smeli okusiti diskriminacije, nikoli ne bi smeli biti poteptani. Otroci so nepopisan zvezek. Grde izkušnje ostanejo. Tako kot bodo menda ostale otrokom priseljencev v Trziču (Monfalcone), ki naj jim, po zadnjih vesteh, zapri šolska vrata, ker jih je preveč. Preveč tujih otrok. To, da svoje strahove in svoje neutemeljene mržnje izživljamo nad nedolžnimi otroki, je zločin. Enostavno zločin. Morda sem prevelik optimist. A zdi se mi tako samoumevno, da bi moral biti vsakdo ponosen, da živi v deželi, kjer se poleg italijanščine govori še slovensko, furlansko in nemško. Kjer se globoke korenine štirih kultur prepletajo in nas bogatijo. Manjšine ne ogrožajo nikogar. Ne jemljejo državi nobenega dostojanstva. Priložnost so, bogastvo, pot v prihodnost. Leta 2018 bi moralo biti to jasno vsem, ljudem, pa cerkvenim in posvetnim oblastem. Leta 2018, v Evropi, bi res nihče ne smel več prepovedati slovenske besede in jo blatiti. Predvsem tam, kjer smo mi Slovenci doma.

Suzi Pertot

JURIJ PALJK

OBROBNOSTI

8

Vsako leto je 12. julija v Ogleju praznično, saj se na ta dan v oglejski baziliki daruje slovesna, peta in večjezična sveta maša, s katero vsako leto počastimo zavetnika naše dežele Furlanije Julijske krajine, predvsem pa oglejskega svetnika sv. Mohorja in Fortunata, ki ju je Oglej pred veliko stoletji vzel za svoja. Krščanska legenda namreč pripoveduje, da sta bila sveta Mohor in Fortunat mučena in umorjena v današnji Sremski Mitrovici in da so ju prepeljali v Oglej kasneje.

Legenda slovenskih katoliških časnikarjev Silvester Čuk, z očetom Francem Boletom sta za nas pojem!!!!, je pred leti takole zapisal v Ognjišče o naših velikih svetnikih: "Mučenca sveta Mohor in Fortunat sta bila zavetnika oglejskega patriarhata. Oglej je bil žarišče misijonskega delovanja med Slovenci južno od reke Drave. Sv. Mohor in Fortunat sta bila od leta 1461 do 1961, torej natanko petsto let, prva zavetnika ljubljanske škofije, odtlej pa sta njena drugotna patrona. Na slovenskem ozemlju (južno od Drave) je njima posvečenih sedem župnijskih in petindvajset podružnih cerkva.

Po stari legendi, ki je bila prvič objavljena v spisih langobardskega zgodovinarja Pavla Diakona (umrl je leta 799), naj bi oznanjal blagovest v Ogleju sam sveti Marko, ki naj bi tam napisal svoj evangelij, vodstvo škofije pa izročil Hermagorju Mohorju, ki naj bi ga nato sam sveti Peter posvetil v škofa. Hermagoras-Mohor naj bi skupaj z diakonom Fortunatom dal življenje za Kristusa pod cesarjem Neronom okoli leta 67. To izročilo se je po znameniti Zlati legendi razširilo po vseh pokrajinah krščanskega Zahoda. God škofa Mohorja in diakona Fortunata so v oglejski cerkvi obhajali 12. julija, vendar z ugotovitvijo, da je to spominski dan prenosa njihovih relikvij.

Tako škof Mohor kot diakon Fortunat sta zabeležena v spominu škofije Sirmium (današnja Sremska Mitrovica): mučeništvo naj bi po teh zapiskih prestala pod cesarjem Dioklecijanom leta 303 ali 304. V času preseljevanja narodov (najbrž med letoma 408 do 409) so v skrbi, da jih zavarujejo pred oskrunitvijo, kosti obeh mučencev prenesli v Oglej. Tako sta Mohor in Fortunat postala oglejska mučenca.

Zgodovinsko jedro o teh dveh svetih mučencih nam pove, da je bil Mohor nižji klerik škofa v Singidunu, današnjem Beogradu, leta 303 je bežal pred preganjalci v Sirmium, kjer je pred poganskim sodiščem pogumno pričal za Kristusa, podobno kot diakon Fortunat.

In kako je prišlo do legende o začetkih oglejske škofije? Oglej je bil veliko in slavno mesto, največje za Rimom v Italiji. Med preseljevanjem ljudstev so ga leta 452 požgali Huni. Kmalu si je opomoglo in prevzelo skrb za krščanska občestva na vzhodu evropske celine. Tu je nastala velika nadškofija (metropolijska), ki se je sklicevala na apostolski izvor. V Sloveniji sta dve cerkvi sv. Mohorja in 16 cerkva sv. Mohorja in Fortunata. Po njih se imenuje več naselij Sv. Mohor, Šmohor ali Mohor".

Tudi letos smo se zbrali v Ogleju. Po navadi goriški nadškof vsako leto vabi v Oglej ob tem prazniku uglednega gosta, ki ima v pogoldanskem času predavanje (lectio magistralis), letos je bil državni taj-

nik Svetega sedeža, v bistvu vodja diplomacije in zunanji minister države Vatikan, kardinal Pietro Parolin.

Letos je bilo v Ogleju tudi pet slovenskih škofov, s katerimi sva se s kolegom Danijelom pogovarjala precej časa, sam sem pa imel možnost, da sem govoril s kolegom Maurom Ungarom deset minut s kardinalom Parolinom, ki je sicer doma iz bližnjega Veneta, leta 1955 se je namreč rodil v kraju Schiavon blizu Vicenze. Pred leti sem že govoril s kardinalom na enem naših srečanj državne zveze katoliških tednikov FISC v Venetu, a takrat ni bil še na mestu "drugača človeka Vatikana", kjer je danes. Za kardinala Parolina se ve, da je izjemen in izkušeni vatičanski diplomat ter eden najtesnejših sodelavcev papeža Frančiška, ki ga je tudi postavil na to odgovorno mesto v Cerklvi. Mimogrede: danes je kardinal Pietro Parolin tudi najmlajši italijanski kardinal, šef vatičanske diplomacije pa je že od leta 2013, kar pove veliko o zaupanju, ki ga ima vanj papež Frančišek.

Ko je goriški nadškof Carlo Roberto Maria Redaelli pred oglejsko baziliko povedal kardinalu, da sem "odgovorni urednik slovenskega katoliškega tednika Novi glas, ki izhaja v Gorici, krije pa tudi področje Trsta ter širši slovenski prostor", me je kardinal Parolin prijazen pogledal in vprašal: "Kako vam gre?" Mislim je seveda na časopis, ker predobro ve, da je večina časnikov po vsem svetu danes v globoki krizi.

"Gospod kardinal, pošteno povedano, za te čase dobro, naše naročnice in naročniki so nam zvesti, problem pa so mladi naročniki, ki jih je vse manj...", sem odvrnil in potem smo se pogovarjali o časopisih; Mauru in meni je svetoval, naj v zvezi FISC na srečanju v Rimu poveva to, kar sva njemu, namreč to, da je pomemben vsak naročnik, da je pomembna vsaka naročnica.

"Ja, kot pravi sveti oče, ne, kot pravi Frančišek, ko nas pošilja na obrobje, na periferijo!" sem nadaljeval.

Kardinalu Parolinu se je razjasnil obraz, veselo me je pogledal in mi stisnil roko: "Vidim, da poslušate papeža Frančiška, lepo je to!" Nato se je obrnil in s pogledom šel čez prazen veliki trg (Piazza Capitulo) pred oglejsko baziliko in dejal: "Kaj ni to periferija, kaj ni to obrobje? Frančišek ima prav, ves svet postaja eno samo obrobje in mi vsi se tega ne smemo bati, vsak posameznik je pomemben, imate prav!" Pa vseeno priznam, da me je stisnilo, ko sem za sprevodom škofov in duhovnikov, med njimi zelo malo slovenskih, vstopil v baziliko. Slovencev nas je bila peščica, tudi vernikov malo.

Dan kasneje je osrednji lokalni italijanski dnevnik namenil nekaj vrstic dogodku v Ogleju in zraven dodal sliko.

Don Pino, naš župnik v Terzu pri Ogleju, me je nekaj dni kasneje po maši vprašal, ali sem videl, da ni bilo primerne odmeva v medijih. Videl sem.

"Sem vesel, da je prišel na čelo Cerkve papež Frančišek", je dodal naš zlati don Pino, "ker govori o obrobju. Jaz tu v Terzu delam že 24 let. Na periferiji namreč".

S 6. strani

Prijetno vzdušje ...

Tako se je osredotočil na tisto, ki sega od Avč nad Kanalom na severu Posočja, pa do doberdobske planote in do Tržaškega in Komenskega Krasa. Vsakemu izmed spomenikov je namenil posebno pozornost. V knjigi imajo prostor tudi nekateri spomeniki, ki jih ni več, a dobro bi bilo, če bi jih obnovili, meni Prinčič. Knjigo bogati veliko fotografij. Kjer se je le dalo, je avtor s fotografijami pokazal, kakšen je spomenik danes in kakšen je bil nekoč. Zajetna knjiga, za katero je Prinčič podatke črpal iz raznih virov in ki ji je spremno besedo napisal Mitja Juren, avtor raznih publikacij o prvi svetovni vojni v italijanščini, je razdeljena na pregledna poglavja, zato je zelo jasna in lepo berljiva. Kot pravi Prinčič, je poljudne narave. Želi biti nekaj vodnik za boljše razumevanje objekta, ki ga ima obiskovalec pred sabo. Za nas je zelo dragocena, saj je edina taka v slovenskem jeziku. Po njej lahko seže nedeljski izletnik ali kdor bi rad kaj več izvedel o teh spomenikih, ki nas opozarjajo na nekdanje vojno gorje. Fo-

tografije teh objektov je Prinčič razstavljaval prav na lanskem praz-

niku sv. Ane. Prijetne glasbene intermezze so v petek med govorjeno besedo poslušalcem poklonili mlajši učenci Glasbene matice iz Gorice, Jaka Vižintin, ki je na klavirsko harmoniko zaigral tudi ljudsko rusko Črne oči, Izak Hrovatin, ki je skladbici predstavil na ksilofonu, in Gregor Antoni, ki je iz klavirske harmonike čvrsto zvilbil Stari ples in Avsenikov Spomin. Vsem so poslušalci pristrčno zaploskali.

Med kar številno petkovo publiko je Lovrenc Peršolja pozdravil goste, goriško odbornico Chiaro Gatta, Marilko Koršič, goriško občinsko svetnico, Marjana Breščaka, predsednika društva sKultura iz Štandreja, Jožefa Markiča, predsednika Rezbarskega, intarzijskega in restavratorskega društva iz Solkana, Olga Srebrnič, predsednika društva Slavec iz Solkana in Branka Pelikana, svetnika Krajevne skupnosti Solkan ter predsednika Turističnega društva Solkan. Odbornica Gatta je pozdravila v imenu goriškega župana Rodolfa Ziberne in poudarila, kako pomembno je ohranjati kulturno dediščino in jo posredo-

vati mladim, da bi jo tudi oni znali ceniti.

V petek je na ples vabil ansambel ABC, ki ga sestavljajo mladi talentirani glasbeniki iz naših logov, Mihael, Aleš in Jurij Lavrenčič ter Tomaž Grassi.

Kljub temnim oblakom in grozečemu bliskanju, ki so v soboto, 21. 7., marsikoga prestrašili, da je ostal doma, so v Pevmi odmevale znane popevke, ki jih je izvajal ansambel Souvenir.

Sveto Ano so v nedeljo, 22. julija, lepo počastili s sv. mašo, ki jo je daroval župnik Marijan Markežič in v pridigi med drugim naglasil, "naj odrinemo na globoko" in naj poskrbimo tudi v počitniških dneh za dušo, ki je najbolj pomembna. Če to izgubimo, nam ne pomagajo vsi zakladi sveta!

Na koro se je oglašalo ubrano petje pevcev iz Štmavra in z Jazbin pod vodstvom Zdravka Klanjščka, ki je tudi orglal. Iz zvonikovih lin pa se je slišalo praznično pritrkavanje, tudi med procesijo, ki se je po maši iz cerkve vila do vaškega trga. Tam je bil oltar, kjer so verniki dobili blagoslov z Najsvetejšim.

Vse dni so na prazniku spretni kuharji poskrbeli za jedi na žaru in seveda za to, da se tudi grla niso izsušila.

(več slik na www.noviglas.eu)

Trst / Iron Maiden so nastopili v sklopu turneje Legacy of the Beast

Energičen, krasen, zgodovinski nastop: "Up the Irons!"

Prejšnji teden je idiličen Veliki trg v Trstu imel v gosteh orjaški oder, na katerem so se vrstili v treh večerih predstavniki različnih glasbenih zvrsti. V sredo je nastopil Steven Tyler, frontman skupine Aerosmith, v soboto David Byrne, največ ljudi pa je v Trst privabil koncert najbolj

Raven Age, v kateri igra sin basista in "šefa" Iron Maiden, Steva HARRISA, power metal band Rhapsody of Fire, s Tržačanom Alexom Staropolijem na klaviaturah in zelo dobrim vokalistom Giacocom Volijem, ter ameriška skupina Marka Tremontija s svojo zadnjo ploščo *A Dying Machine*. Vsi pri-

bom. Dickinson je brezhibno nastopil že od vsega začetka: z letalsko kapo na glavi nas je, on, ki je tudi v resničnem življenju pilot, takoj presenetil s svojim izredno energičnim nastopom. Začel se je resnično čudovit show na izredno visokem teatralnem nivoju: za vsako pesem se je oder preoblekel v

novi, mogočno scenografiji z orjaškimi elementi, ki so se premikali nad glasbeniki. Dickinson si je pred vsako skladbo zamenjal kostum, ki je bil v skladu s tematiko pesmi in vsakič drugačnim svetom, ki ga opevajo plošče Iron Maiden iz osemdesetih let prejšnjega stoletja. Iron Maiden so po začetni evforiji nadaljevali svoj show z *Where Eagles Dare* in z udarno *2 Minutes to Midnight* iz albuma *Powerslave* iz leta 1984. Po več letih smo

bili nato lahko spet priča srečanju med Dickinsonom in škotskim junakom Williamom Wallasom v pesmi *The Clansman*, ki govori o neodvisnosti Škotske in hrepenenju po svobodi. Sledila je *The Trooper*, med katero je Bruce mahal z britansko zastavo (kasneje jo je zamenjal z italijansko), na odru pa se mu je pridružila tudi njihova velikanska maskota Eddie, s katerim sta uprizorila dvoboj z mečema - Dickinson ga gotovo obvlada, saj je mečevanje treniral vrsto let. Prišel je čas za duhovno poglobitev s skladbami *Revela-*

tions, For The Greater Good of God, ob scenem ozadju velikanske notranjosti katedrale, *The Wicker Man in Sign Of The Cross*. Od 16 pesmi so zaigrali kar štiri iz albuma

Piece of Mind (1983), tri iz *The Number of the Beast* (1982) in dve iz *Powerslave* (1984), med drugim tudi skladbo *Flight of Icarus*, ki so jo nazadnje v živo igrali leta 1986. Med to pesmijo je orjaška skulptura grškega mitološkega junaka Icara s krili poletela nad odrom in je, tako kot junak v zgodbi, tragično končala svoj let in se počasi spustila v zakulisje, saj je Dickinson med petjem "streljal" proti njej ogenj in poskrbel za posebej atraktivne prizore. Med celotnim spektaklom ni primanjkovalo niti čudovitih luči in Dickinsonovih krikov "Scream For Me, Trieste!", s katerimi je spodbujal občinstvo in kazal, kako je še danes v čudoviti fizični formi. S svojim prepoznavnim glasom in obvladovanjem odrskega prostora je pozival svoje fane k "boju" za pristno metal glasbo. K neverjetnemu Dickinsonovemu nastopu so se pridružili tudi čudoviti, neskončni, epski "soli" kitaristov Adriana Smitha, Davea Murraya in Janicka Gersa, nato še voditelj skupine Stevea HARRISA na bas kitari in Nicka McBraina na bobnih, čigar kompozicije ostajajo še vedno ene najboljših na svetovni heavy metal sceni. Veliki ognjemeti so krasili oder tudi med hiti *Fear Of The Dark*, *The Number Of The Beast in Iron Maiden*, po katerih je sledila krajša pavza. Občinstvo je začelo skandirati "ole, ole, ole, Maiden, Maiden" in "we want more", tako so se glasbeniki vrnili na oder za dodatek in trojček pesmi *The*

Evil That Men Do, Hallowed Be Thy Name in Run To The Hills. Po približno dveh urah je bilo izjemnega spektakla, prave glasbene poslastice, konec. Zaslišali smo samo še montypythonovsko *Always Look on the Bright Side of Life*, ki pozdravi fane Iron Maiden, tako metalce kot ostale ljudi, ki imajo hovem nastopu. Metalheads so se, energije polni in glasbeno po-tešeni, počasi in urejeno razkropili. Koncert velja gotovo za enega najboljših iz zadnjih let. Bil je krasen dogodek, ki ga lahko razume-

mo samo, če ga sami vidimo in se vanj vživimo v polnosti, z mislijo in srcem. Iron Maiden nas niso razočarali in nikoli nas ne bodo. Pokazali so svojo energijo in v delirij spravili okoli deset tisoč ljudi. "Thank you, Trieste... what an amazing place to have a show! Until next time!", tako so pozdravili svoje oboževalce na svojem profilu Facebook, mi pa lahko samo upamo, da nas bodo s svojimi nastopi navduševali še veliko let in da še "Iron Maiden's gonna get all of us!"

Katja Ferletič

pomembne metal skupine vseh časov - Iron Maiden, ki so nastopili v torek, 17. julija. Za Iron Maiden je vsaj deset tisoč ljudi mirno in organizirano napolnilo trg ob morskem obali za večerni rockersko-metalni spektakel. Ko so lani Angleži izdali videoigro *Legacy of the Beast*, so konec leta hkrati napovedali prvi del turneje, ki vsebuje 38 koncertov, zdaj pa so se po slabih dveh letih spet ustavili v Trstu; to je bil njihov tretji in zadnji koncert v Italiji. Pred kralji najboljšega heavy metala so nastopile predskupine The

sonni pa smo zelo nestrpno čakali na note pesmi *Doctor doctor* skupine Ufo, ki je uvod vsakega koncerta Iron Maiden. Končno, ob 20.57, se je slišal Churchillov govor, ki naznanja začetek pesmi *Aces High*. Himno letalskim herojem v drugi svetovni vojni je pospremila veličastna replika letala Spitfire, ki so ga spustili neposredno nad člane skupine, z 59-letnim pevcem Bruceom Dickinsonom na čelu. Scenografija je prikazovala vojno območje med drugo svetovno vojno, vključno s strelskimi jarki in grozljivo pobarvanim ne-

Ob svetovnem prvenstvu v Rusiji Najboljše do zdaj ...

Sicer ne vem, ali ste tudi vi zasledili, a to je bilo rečeno, večkrat, da je namreč to nogometno svetovno prvenstvo, ki se je pravkar končalo, najboljše do zdaj (Infantino). Osebnost me je zadevala kar zmotila, pa vendar je v tem tudi nekaj resnice, saj je prvenstvo, ki je bilo od polfinala naprej le še evropsko, imelo nekaj rekordov in posebnosti. Na koncu so zmagali Francozi, za katerih reprezentanco je nekdo zapisal, ko jo je primerjal s tisto iz leta 1986, naj potem še kdo reče, da klimatske spremembe niso resnične. Od triindvajseterice nogometašev, ki jih je odlični Didier Deschamps pripeljal na prvenstvo, jih je bilo namreč kar 18 "Afričanov", v smislu, da so bili tam rojeni oni sami ali pa njihovi starši. Že po sliki sem lahko prepoznal, kasneje pa tudi preveril, da je bil takrat takšen samo eden, in sicer izjemni Jean Tigana, rojen v glavnem mestu Malija. Tisto, kar je gotovo, je to, da bi bile razmere v Parizu takrat povsem drugačne od tistih letos, pa če je Francija finale dobila ali izgubila - nazadnje ga je seveda dobila in postala svetovna prvakinja še drugič, potem ko je leta 1998 kot kapetan prvič dvignil pokal visoko v zrak prav Deschamps. S tem podvigom, da je prvenstvo dobil kot igralec in selektor, se je pridružil legendarni dvojici, Brazilcu Mariu Zagallu in Nemcu Franzu Beckenbauerju.

Če pa je že bilo vse naj, potem je gotovo veljalo, da je bil francoski selektor najbolj kritiziran s strani francoske javnosti. Trmasti Bask je vztrajal na začetni poti in uspel. Kdo ve, ali bo po tem, ko je zaželeno dosegel, ponovno odstopil kot že večkrat doslej... Vsekakor je bilo zanimivo videti hinarščino vseh kritikerjev, ki so pa potem držali za "multikulti" Francijo proti "nacionalistični" Hrvaški! Svetovno prvenstvo je bilo rekordno v mnogih pogledih, tudi v ceni nogometnih stadionov, vsaj od leta 2002 naprej, ko imamo te podatke še posebej dostopne. Na stadionski sedež je namreč stalo kar 8.387 ameriških dolarjev, brazilsko in južnoafriško dobrih dva tisoč manj (6.185 in 6.116 dolarjev). Dobili smo najstarejšega igralca, ki je kdaj nastopil, to je bil egiptovski vratar El Hadary, ki je nastopil s 45 leti in 161 dnevi starosti. Bilo je tudi največ avtogofov in kazenskih strelcev z 11 metrov. Odlični angleški napadalec Harry Kane, ki je naboje postreljal že do šestnajstine finala, je dosegel šest zadetkov, avtogofov pa je bilo kar dvakrat več, vključno s ti-

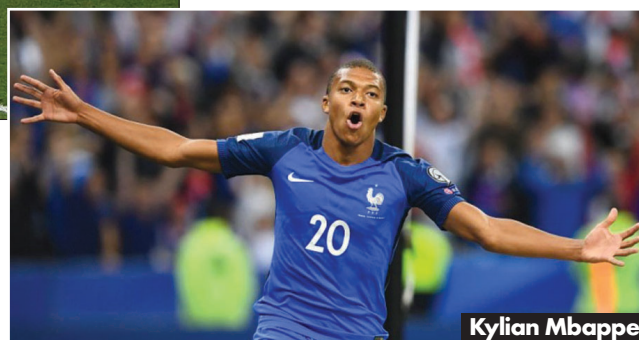
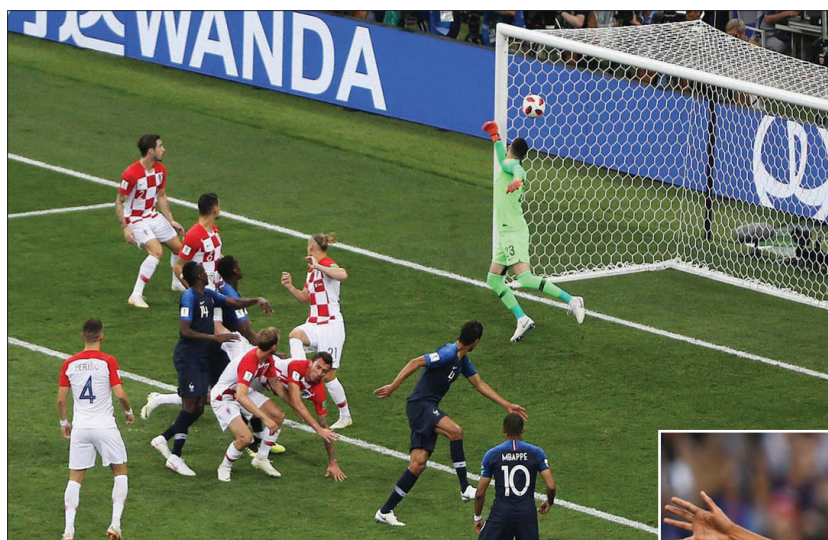
stim prvim v finalu, ki ga je dosegel Mandžukić. Kazenskih strelcev je bilo kar 29, veliko jih je pomagal dosoditi tudi VAR (video asistenca za sodnika), ki je bil uporabljen prvič v zgodovini prvenstev. Najbolj nesrečen na tem prvenstvu je bil morda Milanov hrvaški napadalec Nikola

jetne simulacije, zvijanje in jokanje. Že res, da so ga tudi veliko "tepli", a ni potrebno pretiravati. Lani je namreč prijatelj za sinčka pravil, kako se od nogometašev učijo različno brati žogo, ko jih gleda, letos pa je pravil, da se je naučil simulirati, in sicer zelo grdo! Pa naj še kdo reče, da otrok

nalu, ko je gol poklonil Mandžukiću in Hrvaški. Je pa res, da je napravil tudi najboljše "parado" prvenstva, ko je iz vrstno zaustavil strel Urugvajcu Gimenezu. Zgodil se je tudi najbolj čuden ukrep ali prepoved, saj je FIFA v nekem trenutku prepovedala prikazovanje lepih navijač po televiziji, potem ko se je vse skupaj že zgodilo v Formuli 1. Absurd vseh absurdov je bil izgovor, da gre za seksizem. To jih seveda ni odvrnilo od tega, da nam ne bi vsaj enkrat prikazali tudi "drugačne vrste ljubezni" med dvema moškima. Hinarščina politične korektnosti, pač. Prav tista, ki se je odvijala tudi okrog prestopa Cristiana Ronaldo iz madridskega Reala v Juventus, ki je, vsaj v določeni meri, zasenčil tudi samo svetovno prvenstvo. Številni zvezdniki si-

mov, so se pa tja uvrstili štirje tihi favoriti. Že res, da je na koncu zmagal tisti, ki je imel še največ možnosti, pa je bil torej to mundial 19-letnega Mbappeja, sicer rojenega prav konec zgodovinskega leta 1998. Tako Belgija kot Hrvaška sta uvrstitev izboljšali za eno mesto - Belgija je bila leta 1986 četrta, Hrvaška pa leta 1998 tretja. Prste je sicer imela vselej vmes Francija, ki je leta 1986 premagala Belgijo v tekmi za tretje mesto, leta 1998 pa Hrvaško izločila v polfinalu, zdaj pa v polfinalu premagala Belgijo, nato pa v finalu Hrvaško. Na prvenstvu smo videli kar precej politike, največ v švicarski reprezentanci, kjer tudi, podobno kot v francoski, igra ogromno "švicarjev". Ko bi se moral glavni sodnik tekme Švice s Srbijo posvetovati z VAR za morebitni kazenski strel, tega ni storil, kar je spet sprožilo dvome, da ni bila odločitev politična. Politična navzočnost je bila sicer vsekoli zagotovljena, tudi francoski predsednik Macron je rad prihajal na tekme z babico Brigitte - vseeno bi raje gledali lepe navijačice. Na koncu lahko še zapišemo, da je bil to najbolj ekološki mundial, sploh, če upoštevamo japonski zgled - tako navijači kot nogometaši so za seboj vse lepo očistili in pospravili. Za vsemi je tako zanimiv nogometni mesec, začel pa se je pravi, to je klubski nogomet.

Andrej Vončina

Kalinić, ki ni hotel vstopiti v igro na prvi tekmi prvenstva, zaradi neposlušnosti pa je potem moral domov. Njegova reprezentanca je namreč prišla vse do finala in si z drugim mestom zagotovila zgodovinski, torej spet najboljši, nastop na svetovnih prvenstvih. Hrvaška prestolnica ni bila uničena tako kot francoska, v bistvu sploh nič, najbrž se zadeva ne bi spremenila niti v primeru zmage v finalu. Oskarja za igro, pa ne nogometno, bomo dodelili sicer izjemnemu brazilskemu nogometašu Neymarju za never-

danes ne vzgajajo elektronske naprave... S finalom Lige prvakov smo mislili, da je vratarskih katastrofalnih napak za nekaj časa dovolj, vendar sta zbudili vsaj dve tudi na svetovnem prvenstvu - najprej je Urugvajec Muslera zapečatil usodo svoje reprezentance proti francoski, potem pa je francoski kapetan Lloris poskrbel za največjo prav v fi-

cer niso opravili kaj prida na mundialu, čeprav smo pred tem vsi napovedovali drugače in med favorite uvrščali Argentino, Španijo, Brazilijo in Nemčijo. Takšnemu polfinalu se ne bi čudil nihče, vendar so Messi, Iniesta, Neymar in ostali šli do-